

summarium

SOCIETATIS SCIENTIARUM
CATHOLICAE
UNIVERSITATIS LUBLINENSIS
IOANNIS PAULI II

2024

R. 53 (73)

TOWARZYSTWO NAUKOWE
KATOLICKIEGO UNIwersYTETU LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II

KOMITET REDAKCYJNY

Arkadiusz Jabłoński (REDAKTOR NACZELNY),
Wojciech Daszkiewicz, Agnieszka Lekka-Kowalik
Monika Szysiak (SEKRETARZ)

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Barbara Grodzieńska
Monika Szysiak i Ewa Ziółek (sprawozdania)

SKŁAD KOMPUTEROWY

Piotr Szysiak

PROJEKT OKŁADKI

Benedykt Tofil

© Copyright by Towarzystwo Naukowe KUL 2025

TOWARZYSTWO NAUKOWE
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

ul. Spokojna 1 lok. 408-409, 20-074, Lublin, tel. 81 525 01 93,

e-mail: tnkul@tnkul.pl www.tnkul.pl

Dział Marketingu i Kolportażu

tel. 81 524 51 71

e-mail: kolportaz@tnkul.pl

ISSN 0137-4575 Nakład 80 egz.

Druk i oprawa: ELPIL, ul. Artyleryjska 11, 08-110 Siedlce

**Z HISTORII TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II**

UT HAEC SOCIETAS SCIENTIARUM NONAGENARIA
FELIX FAUSTA FORTUNATA ET SAPIENTER GUBERNATA
MULTOS PER ANNOS ETIAMTUM VIGEAT
SOCII AUTEM EIUS EGREGII PROSPERE SEMPER VIVANT
SCIENTIAM STUDIOSI FACIENTES IN VERITATE
SUB DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI AUSPICIIS

GRZEGORZ MISIURA

POWSTANIE TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

W dniu 18 maja 2024 r. minęło 90 lat od rejestracji Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II¹. Od tego momentu mogło ono działać w świetle prawa państwowego jako stowarzyszenie. Od początku swojego istnienia jest to instytucja komplementarna w stosunku do Uczelni, powołana do prowadzenia badań naukowych i wydawania publikacji

Dr GRZEGORZ MISIURA – adiunkt Ośrodka Badań nad Dziejami KUL, Instytut Historii, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; członek współpracownik TN KUL; e-mail: grzegorz.misiura@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1161-0184>.

* Artykuł stanowi rozbudowaną wersję tekstu opublikowanego na stronie internetowej Ośrodka Badań nad Dziejami KUL: https://www.kul.pl/powstanie-towarzystwa-naukowego-kul,art_106897.html [dostęp: 20 lutego 2025].

¹ Wśród ważniejszych publikacji o Towarzystwie należy wymienić: J. SZYMAŃSKI, *Dwadzieścia pięć lat Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Naukowych oraz Kronika Towarzystwa Naukowego KUL” 1960, nr 10, s. 5-116; G. KAROLEWICZ, E. WIŚNIEWSKI, *Zarys dziejów Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, w: *Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Praca zbiorowa wydana w rocznicę 50-lecia istnienia uczelni*, red. S. Kunowski, W. Müller, M. Rechowicz, Z. Sułowski, A. Wojtkowski, Lublin: TN KUL 1969, s. 269-286; Z. PAPIERKOWSKI, *Towarzystwo Naukowe KUL od powstania do 1939 roku. Referat oparty na aktach Towarzystwa z tego okresu*, „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 1974, nr 2(22), s. 69-73; *Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, oprac. Z. Sułowski, D. Noskowska, w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, Lublin: RW KUL 1994, s. 665-675; A. ZONIK, *Scientiae et veritati. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Studium historyczno-prawne*, Lublin: TN KUL 2009; J. KOSTEK, A. ZONIK, *Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XIX, kol. 935-937; A. ECKMANN, K. WÓJCIK, A. ŻUK, *Towarzystwo Naukowe KUL*, w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. II, red. E. Gigilewicz i in., Lublin: Wydawnictwo KUL 2018, s. 478-480; A. ECKMANN, A. ŻUK, *O Towarzystwie Naukowym KUL na stulecie Uniwersytetu*, „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 2018, nr 47(67), s. 7-19.

swoich członków². Są nimi przede wszystkim pracownicy naukowcy KUL-u, chociaż nie tylko.

Początki instytucji zbiegły się z inauguracją kadencji rektorskiej ks. Antoniego Szymańskiego, wybranego w grudniu 1933 r. Już miesiąc później, 31 stycznia 1934 r., Senat Akademicki powołał do życia Towarzystwo Naukowe KUL. Przystąpiono więc do jego organizacji. W następnym miesiącu przygotowano statut Towarzystwa i razem z pismem, zawierającym prośbę o rejestrację, wysłano do wojewody lubelskiego. Pismo to podpisało piętnastu profesorów Uniwersytetu. Odpowiedź na nie nadeszła pod koniec maja. Informowano w niej, że 18 maja tr. stowarzyszenie pod nazwą „Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” zostało wpisane pod numerem 34 do rejestru stowarzyszeń i związków Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie. Zatwierdzono także jego statut³. Data ta jest fundamentalna w dziejach Towarzystwa, uznawana za początek jego działalności. Warto też dodać, że jeden z jego przyszłych członków, późniejszy święty, obchodził wówczas 14 urodziny...

Zgodnie z § 34 Statutu z 1934 r. Rektor KUL zwołał na 8 czerwca jego walne zebranie organizacyjne⁴. Uczestnikami byli profesorowie, którzy w lutym podpisali się na podaniu o rejestrację⁵. Zgodnie z przepisami piętnastu profesorów-sygnatariuszy stało się członkami założycielami Towarzystwa. Do składu pierwszego Zarządu wybrano następujące osoby: ks. A. Szymański – prezes, Mieczysław Popławski – sekretarz generalny, Leon Białkowski, Witold Krzyżanowski, o. Hubert Hoemaeker OFMCap i o. Gommar Michiels OFMCap – czterej

² Statutowym celem TN KUL jest: „działalność naukowa zgodna z profilem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” (§ 4 Statutu z 1974 r.).

³ Archiwum Uniwersyteckie KUL, Kancelaria Rektorska, Księga protokołów z posiedzeń Senatu – kopia 1926/27 – 1938/39, Protokół z posiedzenia Senatu z dn. 31 stycznia 1934 r., s. 148; Archiwum Towarzystwa Naukowego KUL [dalej: ATNKUL], Akta od powstania Towarzystwa Naukowego do roku 1939, Pismo KUL do wojewody lubelskiego przez starostę grodzkiego w Lublinie, Lublin, 26 lutego 1934 r., l.dz. 36/34, npg.; tamże, Pismo Rektora KUL do profesorów, Lublin, 28 lutego 1934 r., l.dz. 321/34, npg.; tamże, Pismo Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Lubelskiego do Założycieli Stowarzyszenia p.n. „Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” do rąk X. Rektora Antoniego Szymańskiego w Lublinie, Uniwersytet, Lublin, 24 maja 1934 r., l.dz. BAS/3/9/34, npg.; [Informacja o rejestracji Towarzystwa Naukowego KUL w Urzędzie Wojewódzkim Lubelskim], „Monitor Polski” 17(1934), nr 128 [7 czerwca 1934 r.], s. 3.

⁴ Było to raczej zebranie założycielskie TN KUL, ale takie określenie zostało zapisane w pierwszym statucie. Nie było to jednak walne zebranie w znaczeniu najwyższej władzy Towarzystwa, które jako pierwsze zwołano na jesieni tego roku.

⁵ Tak stanowił statut Towarzystwa: „Założyciele, podpisani na podaniu do władz, tworzą pierwsze walne zebranie organizacyjne. Zwołuje je Rektor KUL dla wybrania zarządu (zgodnie z p. 1 § 21) oraz utworzenia pierwszych wydziałów Twa naukowego (zgodnie z p. 2 § 21). To walne zebranie może powoływać członków założycieli za zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” (§ 34 Statutu z 1934 r.).

członkowie. Powołano też jako jednostki naukowe: Wydział Teologiczno-Kanoniczny, Wydział Nauk Społecznych oraz Wydział Historyczno-Filologiczny⁶. Mając pierwsze struktury, Towarzystwo mogło zacząć działać. Zbliżał się jednak koniec roku akademickiego. Członkowie nowego Towarzystwa byli nauczycielami akademickimi, a więc oznaczało to dla nich początek sesji egzaminacyjnej dla studentów. Dlatego nie podejmowano dalszych kroków organizacyjnych w TN KUL. Po przerwie wakacyjnej miały miejsce pierwsze zebrania administracyjne nowych wydziałów, na których wybrano ich zarządy. Przewodniczący wydziałów, według § 21 Statutu z 1934 r., dołączyli do Zarządu Towarzystwa: o. Jan Roth SI – jako przewodniczący Wydziału Teologiczno-Kanonicznego i Henryk Jakubanis – jako przewodniczący Wydziału Historyczno-Filologicznego. Przewodniczącym Wydziału Nauk Społecznych wybrano W. Krzyżanowskiego, który już wcześniej został członkiem Zarządu⁷. Pierwsze gremium kierownicze Towarzystwa Naukowego KUL liczyło zatem osiem osób.

W dniu 25 listopada 1934 r. odbyło się w Rektoracie pierwsze Walne Zebranie TN KUL. Powołano na nim 21 nowych członków czynnych i korespondentów (wśród których był np. prof. Władysław Abraham, ks. Piotr Kałwa, Aleksander Kossowski, ks. Józef Pastuszka, ks. Antoni Słomkowski, Czesław Strzeszewski i inni), a prawdopodobnie także kolejnych członków założycieli: Konstantego Chylińskiego, Wiktora Hahna, Leona Waściszewskiego i ks. Jana Władzińskiego. Wśród zaproszonych gości był obecny biskup lubelski Marian Leon Fulman, przedstawiciele miejscowych władz i społeczeństwa. W swoim sprawozdaniu L. Białkowski podkreślił, że Towarzystwo powstało w maju tego roku, a już wydało trzy pozycje wydawnicze⁸. Następnie sekretarz generalny M. Popławski wygłosił referat pt. „Polityczna publicystyka w dobie Cezara”⁹.

⁶ Nazwy wydziałów, nawet w oficjalnych pismach czy drukach, nie zawsze były używane w sposób jednolity. Nie zachował się (lub też go nie sporządzono) protokół z tego zebrania, dlatego nie wiadomo, pod jakimi nazwami zostały one powołane. Z czasem jednak utrwaliły się przywołane nazwy własne. ATNKUL, Akta od powstania Towarzystwa Naukowego do roku 1939, Pismo TN KUL do Lubelskiego Oddziału Polskiej Agencji Telegraficznej w miejscu, Lublin, 16 października 1934 r., l.dz. 2059/34, npg.

⁷ ATNKUL, Akta od powstania Towarzystwa Naukowego do roku 1939, Pismo TN KUL do redakcji Rocznika Nauki Polskiej, Lublin, 23 stycznia 1935 r., l.dz. 1/35, npg.; *Sprawozdanie ze stanu KUL w roku akademickim 1935/36*, s. 12.

⁸ L. BIAŁKOWSKI, *Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku*; C. STRZESZEWSKI, *Kryzys Rolniczy na ziemiach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego 1807-1830*; H. ŻYCYŃSKI, *Lalka Prusa. Studium syntetyczno-porównawcze*.

⁹ ATNKUL, Akta od powstania Towarzystwa Naukowego do roku 1939, Pismo TN KUL do Redakcji Katolickiej Agencji Prasowej w Warszawie, Lublin, 28 listopada 1934 r., npg.

Wydarzeniem tym, jakim było Walne Zebranie, zakończono na szczęblu centralnym działalność Towarzystwa w jego pierwszym roku funkcjonowania¹⁰.

Wydziały Towarzystwa odzwierciedlały strukturę naukową Uniwersytetu¹¹. Wydział Teologiczno-Kanoniczny był dla teologów i prawników kanonistów, Wydział Nauk Społecznych – dla socjologów, prawników i ekonomistów, a Wydział Historyczno-Filologiczny – dla historyków, historyków sztuki, filologów i filozofów. Ten ostatni był najbardziej paralelny ze strukturą Uniwersytetu, ponieważ odpowiadał w całości Wydziałowi Nauk Humanistycznych. Były to trzy pierwsze wydziały Towarzystwa. Następne powstały w czasach powojennych. W 1952 r. wyodrębniono z Wydziału Historyczno-Filologicznego – podobnie jak sześć lat wcześniej na Uniwersytecie – Wydział Filozoficzny. W 1990 r. Wydział Teologiczno-Kanoniczny został podzielony na Wydział Teologiczny (od 2008 r. Wydział Teologii) oraz Wydział Nauk Prawnych. W 2002 r. powstał Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, a w 2012 r. – Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL, z siedzibą w Tomaszowie Lubelskim. Na wydziałach prowadzono wykłady i odczyty dla swoich członków oraz dyskusje naukowe, a także spotkania administracyjne. Do wybuchu wojny nie powołano żadnych specjalistycznych komisji czy komitetów (mimo że pozwalał na to § 30 statutu z 1934 r.). Świadczyło to o tym, że nie było zapotrzebowania na szczegółowe jednostki naukowe, a wystarczyły wówczas trzy podstawowe wydziały.

W ciągu dziewięćdziesięciu lat swojego istnienia Towarzystwo Naukowe KUL odegrało bardzo ważną rolę w krzewieniu nauki i kultury polskiej. Do wybuchu wojny wydało kilkadziesiąt prac naukowych. Po jej zakończeniu, w warunkach komunizmu, było ostoją dla pracowników naukowych KUL-u. Na wydziałach powoływano specjalistyczne komisje naukowe, zajmujące się wąskimi zagadnieniami, a także drukowano – mimo działań cenzury – kolejne prace naukowe. Powstały także czasopisma naukowe: „Roczniki Filozoficzne” (1948) „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” (1949; od 1990 jako „Roczniki Teologiczne”), „Roczniki Nauk Społecznych” (1949) i „Roczniki Humanistyczne” (1949)¹². W czasach po transformacji ustrojowej, oprócz wymienionych kierunków naukowych, należy wspomnieć o otrzymanych grantach naukowych przez członków Towarzystwa na prowadzenie swoich badań. Towarzystwo Naukowe KUL

¹⁰ Odnotowano jeszcze 14 grudnia tego roku zebranie administracyjne Wydziału Teologiczno-Kanonicznego, ale nie ma takich informacji o pozostałych dwóch wydziałach.

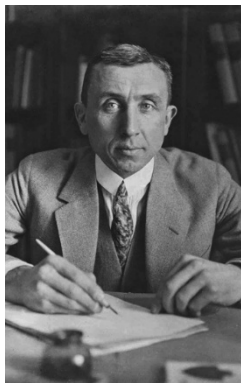
¹¹ Statut z 1934 r. nie precyzował tego, jednak taka była praktyka. Wprowadzono taki zapis dopiero w drugim statucie z 1974 r.

¹² Szerzej na temat tych czasopism: P. BYZDRA-KUSZ, E. GIGILEWICZ, G. MISIURA, I. WODZIANOWSKA, *Katalog czasopism Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II 1918-2018*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2023, s. 123-127, 131-142, 153-156, 165-175.

bierze udział w targach i promocjach swoich książek. Jest też cenionym wydawcą publikacji naukowych, za co wielokrotnie było nagradzane na forach publicznych. W swoich szeregach przez wszystkie lata swojego istnienia miało ponad 1000 wielu znakomitych naukowców z różnych dziedzin. Wśród nich poczesne miejsce zajmują: ks. Karol Wojtyła/święty papież Jan Paweł II¹³, błogosławiony prymas Stefan Wyszyński¹⁴ czy sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki¹⁵.

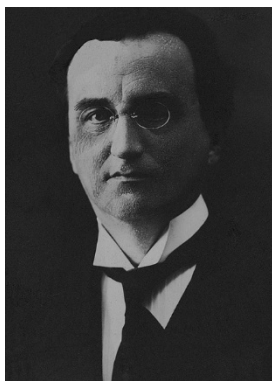
1. Leon Białkowski
(członek Zarządu)

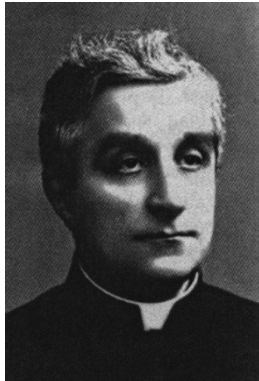
2. Ignacy Czuma

3. Hubert Hoemaeker OFMCap
(członek Zarządu)

4. Henryk Jakubanis
(przewodniczący WHF)

5. Ks. Piotr Kremer

6. Ks. Józef Kruszyński

¹³ Członek współpracownik Wydziału Filozoficznego – 1955, członek korespondent – 1955, członek czynny – 1959.

¹⁴ Członek czynny Wydziału Teologiczno-Kanonicznego – 1946.

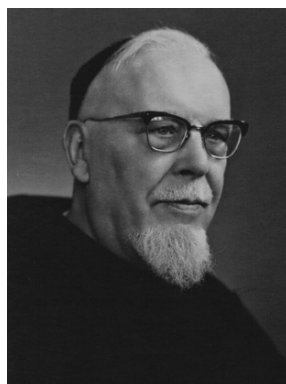
¹⁵ Członek współpracownik Wydziału Teologiczno-Kanonicznego – 1967-1979.

7. Witold Krzyżanowski
(członek Zarządu
i przewodniczący WNS)

8. Zygmunt Kukulski

9. Gommar Michiels
OFMCap
(członek Zarządu)

10. Mieczysław Popławski
(sekretarz generalny)

11. Jan Roth SI
(przewodniczący WTK)

12. Stanisław Stroński

13. Ks. Antoni Szymański
(prezes)

14. Ks. Jan Wiślicki

15. Henryk Życzyński

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Archiwum Uniwersyteckie KUL

Kancelaria Rectorska, Księga protokołów z posiedzeń Senatu – kopia 1926/27 – 1938/39

ARCHIWUM TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KUL

Akta od powstania Towarzystwa Naukowego do roku 1939

ŹRÓDŁA DUKOWANE

[*Informacja o rejestracji Towarzystwa Naukowego KUL w Urzędzie Wojewódzkim Lubelskim*], „Monitor Polski” 17(1934), nr 128 [7 czerwca 1934 r.], s. 3.

Sprawozdanie ze stanu KUL w roku akademickim 1935/36.

OPRACOWANIA

BIAŁKOWSKI L., *Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku*, Lublin: TN KUL 1934.

BYZDRA-KUSZ P., GIGILEWICZ E., MISIURA G., WODZIANOWSKA I., *Katalog czasopism Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II 1918-2018*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2023.

ECKMANN A., WÓJCIK K., ŻUK A., *Towarzystwo Naukowe KUL*, w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, t. II, red. E. Gigilewicz i in., Lublin: Wydawnictwo KUL 2018, s. 478-480.

ECKMANN A., ŻUK A., *O Towarzystwie Naukowym KUL na stulecie Uniwersytetu*, „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 2018, nr 47(67), s. 7-19.

KAROLEWICZ G., WIŚNIEWSKI E., *Zarys dziejów Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, w: *Księga jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Praca zbiorowa wydana w rocznicę 50-lecia istnienia uczelni*, red. S. Kunowski, W. Müller, M. Rechowicz, Z. Sułowski, A. Wojtkowski, Lublin: TN KUL 1969, s. 269-286.

- KOPEĆ E., *Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. 50 lat istnienia i działalności*, Lublin: TN KUL 1968, s. 41-44.
- KOSTEK J., ZONIK A., *Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XIX, Lublin: TN KUL 2013, kol. 935-937.
- PAPIERKOWSKI Z., *Towarzystwo Naukowe KUL od powstania do 1939 roku. Referat oparty na aktach Towarzystwa z tego okresu*, „Summarius Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 1974, nr 2(22), s. 69-73.
- STRZESZEWSKI C., *Kryzys Rolniczy na ziemiach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego 1807-1830*, Lublin: TN KUL 1934.
- SZYMAŃSKI J., *Dwadzieścia pięć lat Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Naukowych oraz Kronika Towarzystwa Naukowego KUL” 1960, nr 10, s. 5-116.
- Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, oprac. Z. Sułowski, D. Noskowska, w: *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, red. M. Rusecki, Lublin: RW KUL 1994, s. 665-675.
- ZONIK A., *Scientiae et veritati. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Studium historyczno-prawne*, Lublin: TN KUL 2009.
- ŻYCZYŃSKI H., *Lalka Prusa. Studium syntetyczno-porównawcze*, Lublin: TN KUL 1934.

**Sygnatariusze wniosku o rejestrację TN KUL
(w nawiasie zaznaczono funkcje pełnione w pierwszym Zarządzie)**

1. Białkowski Leon (członek Zarządu; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
2. Czuma Ignacy (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
3. Hoemaecker Hubert OFMCap (członek Zarządu; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
4. Jakubanis Henryk (przewodniczący WHF; Biblioteka Uniwersytecka KUL)
5. Kremer Piotr, ks. (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
6. Kruszyński Józef, ks. (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
7. Krzyżanowski Witold (członek Zarządu i przewodniczący WNS; szukajwarchiwach.pl)
8. Kukulski Zygmunt (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
9. Michiels Gommar OFMCap (członek Zarządu; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
10. Popławski Mieczysław (sekretarz generalny; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
11. Roth Jan SI (przewodniczący WTK; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
12. Stroński Stanisław (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
13. Szymański Antoni, ks. (prezes; Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
14. Wiślicki Jan, ks. (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)
15. Życzyński Henryk (Ośrodek Badań nad Dziejami KUL)

ROZMOWA JUBILEUSZOWA*

O KATOLICKIEJ KULTURZE INTELEKTUALNEJ,
UNIWERSYTECIE KATOLICKIM, TOWARZYSTWIE NAUKOWYM,
KATOLICKIEJ AKADEMII NAUK I JANIE PAWLE II
ROZMAWIAJĄ PROF. STEFAN SAWICKI, WIELOLETNI PREZES TN KUL,
ORAZ STANISŁAW MAJDAŃSKI I STANISŁAW SAREK, REDAKTORZY „SUMMARIUM”

Redakcja „Summarium”¹: Pragniemy podziękować Panu Profesorowi, że zechciał przyjąć zaproszenie na to nasze spotkanie redakcyjne „Summarium” w domu przy ulicy Chopina, do którego Towarzystwo Naukowe KUL wróciło po latach – do tego samego domu, w którym niegdyś mieszkał również Pan Profesor i wiele ważnych postaci naszego środowiska uniwersyteckiego.

Spotkanie to odbywa się z kilku okazji. Po pierwsze, jesteśmy tuż po roku osiemdziesięciolecia Towarzystwa Naukowego KUL. Po drugie, zbliża się stulecie naszego Uniwersytetu. I po trzecie, jesteśmy w pokłosiu – że tak powiemy – kanonizacji Papieża Jana Pawła II, który należał też do naszego Towarzystwa. Mało kto o tym wie. W standardowych życiorysach światowych, europejskich i polskich, tego faktu się nie odnotowuje. Tym bardziej musimy o tym pamiętać.

Stefan Sawicki²: Bardzo dziękuję za zaproszenie do udziału w waszej rozmowie. Jest to rozmowa niby kameralna, ale również jubileuszowa – osiemdziesięciolecie istnienia Towarzystwa Naukowego KUL. Bardzo długo, przez kilkanaście lat, blisko współpracowałem z Towarzystwem. Dlatego wszystko, czym ono żyje, jest mi bliskie. Cieszę się więc, że mogę w takiej rozmowie o Towarzystwie i o sytuacji bardziej ogólnej, w której Towarzystwo uczestniczy i na którą oddziałuje, brać udział.

R.S.: Był Pan Profesor bardzo blisko Towarzystwa Naukowego KUL zwłaszcza jako jego długoletni prezes. Właściwie Pan Profesor wypracował wówczas nową formułę jego działania. Towarzystwo jest związane z Uniwersytetem, ale prawnie jest instytucją samodzielną. Tworzą go należący do tego Towarzystwa

* Przedruk rozmowy opublikowanej w „Summarium” 43 (63) 2014, s. 43-59.

¹ Dalej skrót: R.S.

² Dalej skrót: S.S.

wolni pracownicy naukowci, niezwiązani z Towarzystwem żadnym etatem. Owszem, mamy w Towarzystwie etaty, ale takie – powiedzmy – robocze, w tym redaktorskie, nieczłonkowskie. Członkowie pracują za darmo. Nie w formule „punktometrycznej”, lecz w formule, można rzec, wolontariackiej, na zasadzie pracy społecznej.

S.S.: Tak, ale są ludzie, którzy tylko wtedy naprawdę pracują dobrze i intensywnie, gdy nie otrzymują za to wynagrodzenia.

R.S.: I tak się zdarza. Panie Profesorze, pomyśleliśmy obaj w redakcji „Summariusm”, żeby nieco wrócić do historii. Nie będziemy w tej historii pozostawać zbyt długo, choć skądinąd by należało, ale warto tu nawiązać do pewnego wydarzenia z przeszłości. Mianowicie istnieje pewien tekst ks. Jana Salamuchy, zatytułowany *O katolicką kulturę intelektualną*³. To jest właściwie temat naszej rozmowy. Chodzi nam o kulturę intelektualną, czyli – jak to dzisiaj się mówi – kulturę wysoką. Na tę kulturę składają się różne czynniki. I o tym traktuje ten zankomity tekst ks. Salamuchy, napisany prawdopodobnie jeszcze w czasie okupacji, tuż przed Powstaniem Warszawskim. Od Jana Dobraczyńskiego wiadomo, że przed Powstaniem w Warszawie odbyło się spotkanie kilku ówczesnych wybitnych intelektualistów katolickich, którzy już wtedy myśleli o tym, co będzie z kulturą katolicką po wojnie. Tą kulturą wysoką, obejmującą pisarzy, publicystów i uczonych. W spotkaniu tym uczestniczyli, oprócz Dobraczyńskiego, ks. Zygmunt Kaczyński, ks. Jan Piwowarczyk, ks. Jan Salamucha i Jerzy Turowicz. Omawiali oni przyszłość Polski – tej katolickiej, intelektualnej, troszcząc się między innymi o to, żeby Polska była urządzona racjonalnie, żeby nie była zbiorowiskiem ludzi orientujących się w życiu i kulturze nazbyt emocjonalnie, ludowo czy „sarmacko”. Postanowili wydawać czasopismo skupiające po wojnie owych intelektualistów. Miał to być tygodnik. Jako efekt tego spotkania pojawiły się w końcu aż trzy tygodniki: „Tygodnik Warszawski” w Warszawie, z ks. Kaczyńskim na czele, założony przez kard. Sapiechę „Tygodnik Powszechny” w Krakowie, z ks. Piwowarczykiem jako naczelnym, i założony przez Bolesława Piaseckiego tygodnik „Dziś i Jutro”. Na tym tle pojawia się pewne pytanie, które chcielibyśmy zadać Panu Profesorowi: Jak Pan Profesor widzi aktualny stan, a może i przyszłość owej – jak to pisał ks. Salamucha – katolickiej kultury intelektualnej w Polsce?

S.S.: Jeśli Koledzy pozwolą, to na ten temat chciałbym wypowiedzieć się nieco dłużej. Zresztą jestem do tego w pewnym sensie zachęcony Panów

³ „Znak”, 1947 nr 2(5), s. 481-499.

wprowadzeniem. Chciałbym na to spojrzeć również w sposób skrócony, historycznie. Otóż problem konieczności podwyższenia poziomu kultury religijnej polskiej inteligencji, bo chyba o to Panom głównie chodzi, a chodziło także ks. Idzemu Radziszewskiemu jako założycielowi KUL-u, wyłożył się już wyraźnie w dyskusjach dwudziestolecia międzywojennego, w związku z zauważalnym w Europie (zwłaszcza we Francji) odrodzeniem katolicyzmu. Wydawało się, że to będzie odrodzenie trwałe. Postulowano wiarę intelektualnie świadomą. O to też chyba przede wszystkim szło i ks. Salamusze. Działania w tym zakresie owocowały już przed wojną faktami ważnymi społecznie: publikacje o. Jacka Woronieckiego, ks. Konstantego Michalskiego, środowisko kwartalnika „Verbum”, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Akademickie Stowarzyszenie „Odrodzenie”.

Kontynuacja tego ruchu odnowy, nawiązującej do czasów, kiedy chrześcijaństwo i katolicyzm odgrywały bardzo dużą rolę w kulturze, była utrudniona, z dość oczywistych względów, w czasach PRL-u. Czas ten jednak, paradoksalnie, również sprzyjał tej odnowie. Kościół stał się wówczas alternatywą ideową dla brutalnie nacierającego marksizmu. To wyzwalało energię intelektualnego oporu i zmuszało do poznania tradycji myśli chrześcijańskiej, szczególnie filozoficznej. Silny wpływ na inteligencję w pierwszych dziesięcioleciach po wojnie miał neotomizm (myślę tu zwłaszcza o tak zwanej szkole lubelskiej), a także chrześcijański personalizm. „Verbum” znalazło kontynuację w „Znaku” i „Więzi”, a także w kilku katolickich czasopismach z „Tygodnikiem Powszechnym” na czele. Katolicki Uniwersytet Lubelski zaczął znaczyć w Kościele i kulturze intelektualnej kraju o wiele silniej niż przed wojną. Mocno zaważył na umysłowości Polaków Sobór Watykański II i wybór kard. Karola Wojtyły na papieża. Zaczęły powstawać wspólnoty religijne i ruchy religijne, które jako cel stawiały sobie świadome intelektualnie, dojrzałe przeżywanie więzi z Bogiem, i to przeżywanie tej więzi w Kościele. Proces, któremu przyświecała dawna, średniowieczna dewiza „Fides quaerens intellectum”, zapoczątkowany – jak mówiłem – w dwudziestolecu międzywojennym, nie został jednak przerwany. Był z jednej strony osłabiony, a z drugiej strony zyskał dodatkową motywację. W sytuacji naporu myśli marksistowskiej w pewnym okresie, zwłaszcza na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych, ten nacisk był po prostu brutalny, i to nie tylko na sferę kultury, lecz również sferę nauki.

Po roku 1989 w tak zwanej III Rzeczypospolitej sytuacja się skomplikowała. Nadal, sądzę, trwało pogłębianie się świadomości religijnej katolików, któremu patronował przez długi czas Jan Paweł II. Mówi się o raczej emoc-

jonalnym Jego oddziaływaniu, ale mimo to owo oddziaływanie było silne i owocowało również w zakresie intelektualnym. Niektóre nawet aspekty moralnego nauczania Kościoła stały się, sędzę, dla ludzi bardziej zrozumiałe, jak choćby motywy, jakimi się kierował i kieruje Kościół, sprzeciwiając się aborcji. Dyskusje, jakie się prowadziło, sprzyjały głębszemu uświadomieniu tych motywów. Nie wiem, czy zgodzicie się ze mną, ale przed wojną nie traktowano tego właściwie w kategoriach moralnych, a raczej jakiegoś *savoir-vivre'u*, w którym owe działania aborcyjne uważano za wstydlive. Ale równocześnie z dalszym pogłębianiem się religijnej postawy Polaków zaczęły ją osłabiać laickie kierunki myślowe z Zachodu, zrodzone – co jest też paradoksem – z późnego marksizmu, który w sojuszu z komunizmem nie zdołał przecież znaleźć zadomowienia w Polsce. Polacy go bowiem, ogólnie rzecz biorąc, odrzucili. Teraz zaczęło to być mniej jasne. Kierunki te, inspirujące od dłuższego czasu kulturę Europy, wspierane przez międzynarodowe struktury polityczno-prawne, wyprowadzając absolutne konsekwencje z chrześcijańskich w istocie wartości, przede wszystkim z wolności, wypaczają te wartości oraz podważają oparte na tych wartościach prawdy i przykazania wiary. Proces ten, motywowany zwykle w sposób kamuflażowy, postępuje powoli, ale systematycznie. Inteligencja katolicka, a myślę, że również większość wierzących, zdaje sobie sprawę, że podmywa to racjonalne podstawy wiary, ale i związaną z jej priorytetami tożsamość narodu. Sytuacja nie jest pomyślna. Tym bardziej nadal aktualny staje się postulat intelektualnego pogłębiania wiary, intelektualnej kultury religijnej, której domagał się, którą postulował przypominany tu ks. Salamucha.

R.S.: Dopowiedzielibyśmy tu jedną rzecz. Mianowicie inna nieco była sytuacja przed wojną – było to pokłosie Soboru Watykańskiego I. Tam był problem tak zwanego modernizmu w Kościele. Dzisiaj mamy pokłosie Soboru Watykańskiego II i mamy problem postmodernizmu, atakującego Kościół i nie tylko Kościół. Wtedy była ważna sprawa tych, którzy w sposób często bardzo radykalny, można powiedzieć Pawłowy, nawracali się na katolicyzm. Mnóstwo pisarzy, ogólnie mówiąc – intelektualistów, nawróciło się wtedy na katolicyzm.

S.S.: U nas prawie całe środowisko „Verbum”.

R.S.: Także na zachodzie Europy konwersja różnych pisarzy, takich jak na przykład Papini, później Werfel. Cała gromada takich ludzi. U nas w Polsce również. Ksiądz Salamucha przyczynił się do nawrócenia na przykład Jana Franciszka Drewnowskiego. On sam o tym mówił. Dzisiaj nie ma za bardzo

mowy o konwersjach. Jest ta szeroka platforma w katolicyzmie, w której jedna tylko cnota jest ceniona coraz bardziej. Cnota, która może kazać nam stawiać znaki zapytania. Mianowicie cnota otwartości. W spisie cnót cnota otwartości króluje. Inna jest więc sytuacja katolicyzmu, w tym katolicyzmu intelektualnego.

Od końca XIX wieku ton nadawały trzy socjalizmy: socjalizm socjaldemokratyczny, zwany dziś liberalnym, socjalizm komunistyczny i socjalizm narodowy, niemiecki. Do tych trzech socjalizmów Kościół musiał się jakoś ustosunkować ze swoją katolicką nauką społeczną i nie tylko. Kościół nabierał wtedy inicjatywy, którą stracił w XIX wieku. Dzisiaj jest trochę inaczej, w kontekście tego, co Pan Profesor powiedział – tego zamazania konturów, tej otwartości, która ma swoje plusy, ale niesie też niebezpieczeństwa.

W związku z tym kolejne pytanie – o uniwersytet katolicki. Myśmy przed wojną i po wojnie mieli monopol – był jeden Uniwersytet Katolicki, powiedziałbym nie Lubelski, tylko Polski Uniwersytet Katolicki z siedzibą w Lublinie. Chociaż był on wówczas dopiero w rozpędzie, był malutki. Jeślibyśmy zapytali o ośrodki katolicyzmu intelektualnego w Polsce, nikt by wówczas nie wymienił KUL-u na pierwszym miejscu. Był Lwów, było Wilno, była Warszawa, był Kraków, KUL zaś był wymieniany dopiero na czwartym czy piątym miejscu. Zgadzam się jednak z tym, co Pan Profesor powiedział – że KUL urósł, chociaż nie tylko ze względu na swoje zasługi, lecz także dlatego, że ucięte zostały pewne inne możliwości.

S.S.: KUL urósł, i to bardziej może nawet niż w przestrzeni Kościoła i w przestrzeni intelektualistów katolickich, w świadomości ludzi nauki.

R.S.: Ale także nawet ludzi prostych, którzy łożyli na KUL.

S.S.: Tak. Jeśli chodzi o środowisko intelektualistów katolickich, to też naturalnie uznawali oni rolę KUL-u, ale zawsze były pewne niedomówienia czy niedocenianie roli Uniwersytetu.

R.S.: Panie Profesorze, kontynuowalibyśmy to pytanie o uniwersytet katolicki, ten nasz – Lubelski, ale także dwa inne, bo mamy teraz trzy uniwersytety katolickie – dwa papieskie i jeden prymasowski. Jaka jest ich przyszłość, ewentualna współpraca czy konkurencja tych trzech ośrodków? Jak Pan Profesor to widzi?

S.S.: Niejednokrotnie mówiłem i pisałem o uniwersytecie katolickim. O ogólnym modelu takiego uniwersytetu i o konkretnym jego wcieleniu, jakim jest na naszym, polskim gruncie KUL. Mówiłem też o roli, jaką może odgrywać

w formowaniu postawy religijnej młodego człowieka. Wydaje mi się, że to jest szczególnie ważne, jeśli chodzi o misję katolickiego uniwersytetu. To, że na terenie jednego gmachu, w obrębie jednego dziedzińca tego uniwersytetu spotykają się ludzie świeccy i księża, humaniści i teolodzy. Czymś bardzo charakterystycznym, co też podkreślałem, dla takiego uniwersytetu jest jego wielofunkcyjność. Wspominałem funkcje: dydaktyczną, naukową, formacyjną i kulturową. Uniwersytet katolicki ma o wiele więcej zadań niż uniwersytet świecki, uniwersytet państwowy i dlatego, jeśli naprawdę chce on pracować dobrze i mieć efekty swej pracy, ludzie w nim zatrudnieni muszą być bardzo „strugani” i musi być tych ludzi więcej niż na uniwersytecie państwowym. Jest to konsekwencja tego, czym ten uniwersytet jest i jakie ma zadania. Jeśli ma naprawdę wszystkie je spełniać, musi mieć nieco większy personel, a przy tym jednak – myślę przede wszystkim o personelu nauczającym – musi mieć ludzi zaangażowanych w to wszystko, czym jest Kościół, czym jest chrześcijaństwo. I z tym są trudności, bo nie jest łatwo znaleźć kogoś równocześnie bardzo zdolnego naukowo i zaangażowanego religijnie. Te wartości nie zawsze chodzą w parze. Tu jest problem: kogo angażować?

Są również różne trudności w funkcjonowaniu takiego uniwersytetu. Nie będę teraz powtarzał zawartych w moich publikacjach myśli i propozycji, dość nawet szczegółowych, ale jedno chciałbym podkreślić: uniwersytet katolicki musi być taki sam jak każdy inny uniwersytet, ale jednocześnie musi być inny od każdego z nich właśnie przez swoją katolickość. I to jest główny problem dla osób kierujących instytucją – żeby „katolicki” to nie była tylko nazwa, slogan, hasło, powracające w rozmaitych wypowiedziach o KUL-u. Żeby chrześcijaństwo, katolicyzm przejawiał się w konkretnej działalności, w konkretnej pracy uniwersytetu, równocześnie nie niszcząc tego, czym jest uniwersytet, w którym obowiązuje wolność nauki. Chodzi o wolność w prawdzie – jak mówił Jan Paweł II. Niektóre uniwersytety na Zachodzie miały katolickość tylko w nazwie, a trudno się tam było katolickiej myśli w praktyce nauczania i działania doszukać.

Jeśli katolicki uniwersytet ma być potrzebny społeczeństwu, to tylko dlatego, że jest inny. Gdyby nie był inny, to, sądzą, nie byłby społecznie potrzebny. Naturalnie tę inność powinien uświadamiać sobie w odniesieniu do miejsca i czasu, w którym działa. Była ona inna w PRL-u, inna przed wojną, inna jest – nie wiem, czy uświadamiana – obecnie. W każdym razie to, co było siłą Uniwersytetu w PRL-u, dostępność do nowej myśli naukowej na Zachodzie, przyciągało ludzi z całego kraju, chcieli u nas studiować. Studio-

wanie na KUL-u miało w pewnym sensie charakter prestiżowy. Nie wiem, czy dzisiaj właśnie to powinno być wysunięte na plan pierwszy. Niektórzy próbowali, ale okazało się to nieporozumieniem. „Nowe” jest dostępne również na innych uniwersytetach. Student u nas musi mieć nadzieję, że znajdzie tu coś innego w zakresie myśli, postaw, naturalnie również intelektualnej kultury religijnej. I co ważne: Uniwersytet musi się zawsze starać o niezależność finansową; tylko ona zabezpieczyć może jego tożsamość. Jeśli tej samodzielności finansowej nie ma, jeśli istnienie uniwersytetu zależne jest całkowicie albo w dużej mierze od pomocy państwa, od tego, kto w tym państwie rządzi, wcześniej czy później niezależność uniwersytetu katolickiego staje się ograniczona. Dlatego postuluję nie zakładać wielu uniwersytetów, tylko dobre, na które społeczeństwo katolickie, Kościół katolicki w danym kraju naprawdę stać.

R.S.: To właśnie ta odmienność uniwersytetu katolickiego jest podstawą jego funkcjonowania. Chociaż obecnie widać taką tendencję, żeby nawet na katolickim uniwersytecie robić to samo, co na każdym innym, ale może udałoby się robić to samo, tyle że inaczej, bo w tym bodaj tkwi sedno sprawy. Na przykład na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim był konkretny projekt powołania wydziału medycznego, a właściwie – jak wtedy mówiono – lekarskiego. Pomysł znakomity, pod warunkiem, że nie byłby to kolejny wydział medyczny, podobny do wydziałów medycznych na innych uczelniach, ale specjalny, kształcący specjalistów w dziedzinach, które są mało obecne gdzie indziej, na przykład w dziedzinie medycyny na potrzeby misji w Afryce czy Oceanii. Taką potrzebę zgłosili kiedyś w rozmowie misjonarze – żeby na katolickim uniwersytecie kształcić ludzi z przygotowaniem medycznym, ze specjalizacją w chorobach tropikalnych, na potrzeby misji zagranicznych. Chodziłoby więc o kierunek obecny też na innych uniwersytetach, ale realizowany nieco inaczej, pod kątem specyficznych potrzeb Kościoła. Chcemy mieć też na KUL-u biotechnologię, modny w ostatnich latach kierunek. Chodziłoby jednak o to, aby na katolickim uniwersytecie uprawiano go w specyficzny, jakoś po katolicku nacechowany sposób, nawet budzący u innych sprzeciw. W tym miejscu należałoby po raz kolejny przywołać, podkreślaną przez Pana Profesora wielokrotnie, funkcję formacyjną katolickiego uniwersytetu. Pewnie i ona w tym kontekście wywoływałaby pewne opory – że w atmosferze powszechnie głoszonej wolności „narzuca się” jakąś określoną formację ideową i kulturalną.

S.S.: To, co Panowie poruszyli, to sprawa niesłychanie ważna. W jakim stopniu i w jaki sposób tradycja myśli chrześcijańskiej – filozoficznej, teo-

logicznej, w szczególności etycznej – może wpływać na sam sposób badania rzeczywistości. Myślę, że w niektórych dziedzinach, na przykład w teologii, można mówić o teologicznej interpretacji rzeczywistości – tak zwana teologia rzeczywistości ziemskiej. Ale w innych dziedzinach trzeba być o wiele bardziej ostrożnym i prawdopodobnie można tutaj mówić tylko o pewnej inspiracji, skierowywaniu uwagi na takie zagadnienia, które bez tej inspiracji być może nie byłyby dostrzeżone. Tutaj ciągle jest problem z jednej strony *fides*, a z drugiej *ratio*.

R.S.: Dwa skrzydła...

S.S.: I jedno, i drugie ma równe prawa na uniwersytecie katolickim. Ta relacja musi być jednak bardzo wycieniowana.

R.S.: Kiedy Pan Profesor mówił o sprawach moralnych, funkcji wychowawczej, formacyjnej uniwersytetu, przypominało to ideę wypowiedzaną przez o. Krąpca, rektora KUL, którego bliskim współpracownikiem przez lata był Pan Profesor jako prorektor. Był on mianowicie zatroskany, zwłaszcza w drugiej fazie swego życia, o stan naszego narodu. Powiadał, że jego sytuację ratować można – w tym układzie, jaki jest, ale i w ogóle, w związku z niełatwą jego historią i katolicyzmem – łącząc troskę o zagrożony *bios* narodu z jego *ethos* i *logos*, a w związku z *ethosem* – religijnością. Wszystkie te czynniki, mówił, muszą być zgrane i dzięki tym czynnikom Polska się uratowała jako naród, a nawet i jako państwowość w ostatnich trudnych dziejach. W tym sprzężeniu *logosu* z *ethosem*, na dalekim planie także *biosem* i religijnością można mówić o roli uniwersytetu katolickiego. Tak sprawę stawiał o. Kąpiec. W tym kontekście z medycyną czy biotechnologią jest pewien problem, bo mogą one tworzyć pewne napięcia natury moralnej, a nawet prawnej.

S.S.: Tu rzeczywiście trzeba by się głęboko zastanowić, bo mogłoby to wprowadzić więcej niepokoju niż pożytku. Byłbym za tworzeniem w uniwersytecie katolickim nie tyle wydziałów lekarskich, ile specjalnych klinik, na przykład naprotechnologii.

R.S.: Nie wszystkie dziedziny medycyny, a tylko wybrane.

S.S.: Wszystko jest możliwe, ale wymaga to przemyślenia i rozróżnienia. Do tego namawiał ks. Salamucha. Dotykamy tu wszyscy trzej w pewnym sensie najtrudniejszego problemu: jak w praktyce katolickość uczelni ma funkcjonować, żeby nie została zakwestionowana niezależność rozumu – *ratio*. To jest szczególnie ważne.

Wcześniej została poruszona sprawa, do której nie mam właściwie wiele do dodania. Powiedziane zostało, że mamy obecnie w Polsce trzy katolickie uniwersytety – prócz KUL-u jest Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Uniwersytet Papieski w Krakowie. Otóż społeczeństwo polskie, Kościół w Polsce stać jest, moim zdaniem, na jeden naprawdę dobry uniwersytet...

R.S.: Oprócz tych trzech katolickich uniwersytetów są jeszcze wydziały teologiczne na uniwersytetach państwowych.

S.S.: ... i personalnie, gdy chodzi o profesorów na poziomie, i finansowo, i pod względem liczby studentów. Tymczasem rozproszenie jest już faktem. Chodzi o to, aby nie obniżyło jakości uniwersytetów. Jedyną tutaj radą jest ścisła współpraca. Siła tych uniwersytetów byłaby większa, gdyby stanowiły pewną całość. Wtedy potencjał naukowy, reprezentowany przez świadomych i zaangażowanych w życie Kościoła katolików, byłby o wiele bardziej znaczący.

R.S.: Ten potencjał naukowy daje wysoki poziom dydaktyki uniwersyteckiej. Jeżeli prowadzi się własne badania... Wszystkim tym trzem uniwersytetom grozi poza tym regionalizacja. A my nie chcemy, żeby nasz uniwersytet był tylko lubelski, tamten zaś tylko krakowski, a tamten warszawski, żeby trwała jakaś dziwna rywalizacja albo ignorowanie siebie.

S.S.: Katolicki Uniwersytet Lubelski do dziś jest uniwersytetem katolickim w Polsce najpoważniejszym. Dzięki historii, zwłaszcza w czasach PRL-u, dzięki dorobkowi i dzięki ludziom tu pracującym. Ale na przykład UKSW – jego szansą jest Warszawa. Sam dojazd do Warszawy jest łatwiejszy i dla profesorów, i dla studentów, którzy poza tym wolą tam studiować, bo może gdzieś się „zahaczyć” w stolicy, będą mieli lepsze warunki i możliwości pracy, zarobku itd. Po Październiku, w 1957 roku, jako adiunkt miałem na KUL-u odczyt, z dyskusją, o uniwersytecie i wówczas pół żartem, pół serio zapytałem, czy nie warto, żeby się KUL – myśląc o przyszłości – przeniósł do Warszawy.

R.S.: Panie Profesorze, historycznie KUL się wywodzi z Warszawy, a dokładniej z Wilna i Warszawy – dwóch ośrodków zlikwidowanych przez carat i przeniesionych do Petersburga, z którego początek wziął KUL. Dodatkowo też dziedziczy tradycję Akademii Zamojskiej.

S.S.: Teraz UKSW się umacnia. Nadal są słabsi od KUL-u, ale widoczni, choćby w telewizji. Ekspansywni medialnie. Mają ludzi o zainteresowaniach politologicznych, którzy bardzo często są zapraszani do publicznych dyskusji.

R.S.: Szesnaście lat po powstaniu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, a w zasadzie Uniwersytetu Lubelskiego, bo tak się przecież pierwotnie nazywał, zostało utworzone Towarzystwo Naukowe KUL, ciekawa instytucja, której nie ma bodaj żaden inny uniwersytet. Owszem, powstawały i powstają inne towarzystwa naukowe, ale raczej regionalne, a nie związane z konkretnym uniwersytetem. Tak więc Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dziś trzeba jeszcze dodać: Jana Pawła II, jest bodaj jedną z nielicznych tego typu instytucji w Polsce, a może i szerzej – w świecie. Jak Pan Profesor – jako długoletni prezes TN KUL, który, jak już wspomnieliśmy, nadał temu Towarzystwu nową formułę, utrwalając jego prawne i formalne oddzielenie od Uniwersytetu, ale oczywiście pozostawiając i dbając o trwałe z nim związanie ideowe – widzi te poprzednie lata i zasługi Towarzystwa Naukowego KUL w przeszłości dla idei katolickiego uniwersytetu i jego funkcji i jaka też jest Pana Profesora wizja roli tego Towarzystwa na przyszłość? Trzeba by bowiem, zastanawiając się, jak ma funkcjonować Katolicki Uniwersytet Lubelski, pomyśleć również, jak powinno działać, związane z tym Uniwersytetem, Towarzystwo Naukowe, mające – wedle swego Statutu – wspierać funkcjonowanie KUL-u w rozmaitych sferach.

S.S.: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego jest jednym ze starszych towarzystw naukowych w Polsce. Nie najstarszym, ale jednym ze starszych. Towarzystwa takie powstawały jeszcze w okresie zaborów i były ośrodkami myśli intelektualnej, naukowej i patriotycznej. Później, już w czasach niepodległości, straciły nieco na znaczeniu. Były to towarzystwa regionalne. Prawie każdy większy region miał takie swoje towarzystwo – było więc Towarzystwo Przemyskie, Płockie i inne. W czasach PRL-u, aż do roku 1974, TN KUL istniało jawnie, choć nielegalnie. Nie wiem, czy wszyscy zdają sobie z tego sprawę, że Towarzystwa Naukowego KUL nie było na liście stowarzyszeń PRL-u. Ono istniało tylko na zasadzie pewnych porozumień, rozmów rektorów KUL z wojewodą itp., formalnie nie istniało. Dopiero w 1974 roku powstał nowy Statut TN KUL, bo poprzedni stan już dłużej nie mógł trwać. Na podstawie tego Statutu TN KUL zostało dopiero zarejestrowane. To jest zresztą charakterystyczne dla czasów PRL-u – wtedy wiele rzeczy można było załatwić niekoniecznie na drodze prawnej, czego dzisiaj zrobić nie można. Z tego często Uniwersytet i Towarzystwo korzystały.

Mówiąc o TN KUL, przychodzi na myśl przede wszystkim imponujący dorobek wydawniczy Towarzystwa.

R.S.: Tak, to już grubo ponad trzy tysiące publikacji.

S.S.: Pan Redaktor jest tu lepiej zorientowany co do liczb, więc uzupełnia moją ogólną ocenę. Wszyscy jednak się zgadzają – podkreślał to nieżyjący już prof. Starnawski, który był specjalistą od tego, co się wydawniczo działo i dzieje w Polsce – że TN KUL nie tylko przewyższa pod tym względem wszystkie inne tego typu towarzystwa naukowe w Polsce, ale dorównuje też obecnie Polskiej Akademii Umiejętności. Nie mam na ten temat dokładnych danych sumarycznych, nie znalazłem ich w „Rocznikach” PAU, ale jestem przekonany, że Towarzystwo nasze dorównuje w tym zakresie działalności wydawniczej Polskiej Akademii Umiejętności.

Mniej imponująco przedstawia się jego działalność ściśle naukowa, ale jest to w pewnym sensie zrozumiałe. W podobnej sytuacji znajdują się również inne towarzystwa naukowe, w pewnym sensie i Polska Akademia Umiejętności, która jest stowarzyszeniem korporacyjnym. Nie ma ona, tak jak i nasze Towarzystwo, osobnych pracowni badawczych czy instytutów badawczych, a to jest warunkiem pracy naukowej wewnętrznej towarzystwa naukowego. Na to potrzeba olbrzymich funduszy i u nas właściwie jest to możliwe jedynie w obrębie Polskiej Akademii Nauk, która posiada takie fundusze i nimi dysponuje. Polska Akademia Umiejętności, chociaż powoli finansowo się odbudowuje, nadal właściwie takich pracowni czy instytutów też nie posiada. Nie wiem, czy Towarzystwo Naukowe KUL będzie miało możliwości tworzenia ich w przyszłości. Kiedyś międzywydziałowe zakłady badawcze KUL-u były usytuowane w Towarzystwie. Towarzystwo jednak nie wytrzymało finansowo ich utrzymywania. Póki, jak powiedziałem, istniało ono fikcyjnie, bez rejestracji, to KUL mógł je dofinansowywać. Gdy już zaczęło być oficjalne, to transferów finansowych nie można było dokonywać i zakłady te musiały zostać przeniesione na Uniwersytet.

R.S.: Ten rodzaj jednostek był niejako wpisany od początku w cele działania Towarzystwa. Pierwotny Statut, zatwierdzony w 1934 r., zawierał taki punkt.

S.S.: Ale na to potrzebne były i są duże pieniądze, a nadziei na uzyskanie większych środków finansowych Towarzystwo na razie nie ma.

R.S.: Wchodząc trochę w głos Pana Profesora, przypomnieć trzeba, że i Uniwersytet przed wojną, jak i jeszcze po wojnie też tej badawczej funkcji nie pełnił. Pełnił funkcję w zasadzie dydaktyczną. Sprawy nauki były w dużej mierze prywatnymi sprawami profesorów, zresztą bardzo często importowanych na wykłady z zewnątrz. Funkcja naukowobadawcza Uniwersytetu, ta profesjonalnie naukowa, zaplanowana przez odpowiednie instytucje, katedry czy zakłady, była mizerna.

S.S.: Funkcją główną uniwersytetu jest jednak dydaktyka, nauczanie.

R.S.: Z tym że Pan Profesor zwykł podkreślać, że to nauczanie jest zawsze na wyższym poziomie, jeśli są własne badania.

S.S.: Tak. Jeśli dydaktyka jest procentem od wiedzy profesorów. Ale ta wiedza może być nabywana indywidualnie przez poszczególnych profesorów lub też zespołowo w specjalistycznych zakładach badawczych. Skoro poruszenie ten problem, powiem, że w obecnej sytuacji niżu demograficznego mądry minister nauki i szkolnictwa wyższego powinien pójść śladem KUL-u i tworzyć takie zakłady na uniwersytetach, co pozwoliłoby utrzymać większą liczbę cennych pracowników naukowych. Obecnie są oni często zwalniani. Ten model, który u nas jeszcze trwa, ale ciągle jest zagrożony i nigdy nie można być pewnym, czy jakiś następny rektor czegoś tu nie zmieni, powinien być przez mądrego ministra nauki i szkolnictwa wyższego przyjęty jako model dla wszystkich uniwersytetów.

R.S.: Jest taki paradoks, że zatrudnienia pracowników są funkcją „dydakto-godzin”, których jest coraz mniej (z powodu malejącej liczby studentów), a ich awans odbywa się na podstawie badań naukowych.

S.S.: Mogą być też na uniwersytecie etaty półnaukowe, jakie bardzo często się spotyka w Kanadzie czy we Francji.

R.S.: Też tak zwane techniczne, jak sekretarz profesora.

S.S.: U nas na filozofii były stosowane dawniej, przez rektora Iwanickiego. Adam Rodziński w ramach półetatu miał tłumaczyć pewne ważne publikacje filozoficzne zachodnie. Taki profesor na Zachodzie ma specjalną nazwę – *research professor*.

R.S.: Kiedyś rektor Rechowicz robił wszystko, żeby ratować etaty na KUL-u...

S.S.: To był rektor-inteligent.

R.S.: Bo on pamiętał Lwów, Uniwersytet Lwowski, prawdziwy. U nas na filozofii tę tradycję kontynuował jeszcze prof. Świeżawski.

S.S.: Ale odeszliśmy trochę od Towarzystwa Naukowego, od jego zadań naukowych. Chciałbym powiedzieć, że i w zakresie naukowym można wskazać na bardzo ważne prace, zwłaszcza zbiorowe – bo one przede wszystkim w tego rodzaju instytucji są możliwe – w obrębie wszystkich sześciu wydziałów Towarzystwa. Niekiedy są to przedsięwzięcia bardzo ambitne. Warto wspomnieć bliskie mi krytyczne wydanie *Dzieł wszystkich* Cypriana Norwida. To wydarzenie dużej miary w humanistyce polskiej. Obecnie w ra-

mach Towarzystwa prowadzone są prace o charakterze projektów badawczych, finansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

R.S.: Od jakiegoś czasu Towarzystwo korzysta z tego, że może mieć granty, nawet jeśli ci, którzy te granty realizują, nie zawsze są członkami Towarzystwa. W Statucie mamy wszelako zapisane, że Towarzystwo może organizować badania naukowe.

S.S.: Właśnie! Bo czym są własne działania naukowe Towarzystwa? To nie tylko tworzenie w określonym celu pracowni naukowych, czego tu rzeczywiście brak, bo nie ma na to pieniędzy, ale również inicjowanie i organizowanie pewnych działań badawczych, w tym staranie się o fundusze na takie badania. Jeśli poszerzymy rozumienie pracy naukowej Towarzystwa, to trzeba stwierdzić, że chociaż nie jest ona imponująca, to jest wcale znaczna. Trudno tu mówić o dorównaniu Polskiej Akademii Umiejętności, ale na pewno nasze Towarzystwo dorównuje, a nawet przewyższa tak rozumianą działalność naukową innych polskich towarzystw naukowych.

Wydaje się, że najbardziej uzasadnione samym charakterem Towarzystwa byłyby przedsięwzięcia naukowe dotyczące tematów i problemów ważnych dla chrześcijaństwa. Pojawia się jednak trudność. Na realizację takich tematów trudno jest uzyskać dofinansowanie od urzędów i instytucji państwowych. To zadanie dla władz Towarzystwa – starać się o jakiś własny, nawet skromny fundusz na te prace inicjowane, zamawiane przez Towarzystwo. Nie jest to niemożliwe. Są jeszcze instytucje, które rozumieją wagę kultury intelektualnej, naukowej wspomagającej polski Kościół. Trzeba koniecznie myśleć o własnym funduszu popierającym takie badania.

Zupełnie osobnym i niezwykłym faktem wydawniczym jest właśnie ukończona dwudziestotomowa *Encyklopedia katolicka*. Nie jest to *sensu stricto* rzecz naukowa, ale z pewnością wydarzenie bardzo ważne. Żadne towarzystwo naukowe w Polsce nigdy by się czegoś analogicznego nie podjęło. To był olbrzymi wysiłek, wspomagany zresztą wyraźnie przez Uniwersytet.

R.S.: I kiedyś przez prymasa Wyszyńskiego. Przypomnijmy przy okazji, że dawniej w Episkopacie była osobna komisja do spraw KUL-u, której ks. prymas przewodniczył.

S.S.: *Encyklopedia* była jego inicjatywą jeszcze jako biskupa lubelskiego.

R.S.: I społecznym zamówieniem Kościoła. Wybrzmiewa to pięknie w liście skierowanym przez prymasa do wydawców pierwszego tomu *Encyklopedii*.

S.S.: Te początki *Encyklopedii katolickiej* to cała epopeja, ale nie będziemy dzisiaj o tym mówić, chociaż trafiło to akurat na moje sekretarzowanie

w Towarzystwie. Muszę wspomnieć jednak o jeszcze jednej rzeczy, mianowicie o „Summarium”. To jest od samego początku dzieło doktora Majdańskiego, który przekształcił schematyczne, tradycyjne „Sprawozdania z posiedzeń i działalności Towarzystwa Naukowego KUL”, stwarzając interesujące pismo o autorskim tytule „Summarium”, bo tytuł też on wymyślił.

R.S.: Tu mała poprawka. Tytuł pochodzi z czasów, gdy było nas trzech w redakcji: Stanisław Celestyn Napiórkowski, franciszkanin, Marian Maciejewski i wspomniany Majdański. Zreformowanie „Summarium” było więc dziełem trzech, ale dwaj z nas się potem odłączyli. Sam tytuł zrodził się w wyniku konsultacji z panią Danutą Szumską, filologiem klasycznym. To w rozmowie z nią „ubiliśmy” ten tytuł jako „Summarium”.

S.S.: Pewnych spraw i faktów nie należy rozpraszać. Główną osobą, która stworzyła „Summarium”, jest doktor Majdański i trzeba o tym pamiętać. Pamięć ludzka jest ograniczona.

R.S.: Tak jak główną osobą, która zreformowała Towarzystwo Naukowe KUL, był jego prezes Stefan Sawicki.

S.S.: Mówiąc o Towarzystwie Naukowym, nie mogę nie powiedzieć o moim stosunku do tej instytucji, z którą byłem związany przez bardzo długi czas. Mam jak najlepsze wrażenia i wspomnienia w odniesieniu zarówno do samej pracy, jak i osób, które ze mną współpracowały w Zarządzie Towarzystwa oraz na etatach edytorskich i administracyjnych. Rzadko się zdarza, aby pracownicy miejsca pracy nie traktowali tylko formalnie, ale czuli, tak jak oni, że to jest też jakoś ich miejsce. Zawsze odczuwałem, że byli do Towarzystwa przywiązani, dbali o jego dobre imię. Chciałbym zakończyć podziękowaniem dla ludzi, którzy w Towarzystwie pracowali i pracują.

R.S.: Panie Profesorze, przejdźmy do następnego pytania – o pamiętny pański pomysł, wielokrotnie powtarzany, ale czasem tak nazbyt dyskretnie, raczej nieoficjalnie, a chcielibyśmy, aby to zabrzmiało dzisiaj. Chodzi o ideę Katolickiej czy też Chrześcijańskiej Akademii Nauk w Polsce. Chcielibyśmy, aby to zostało wyraźnie powiedziane.

S.S.: Przed dwudziestu laty podczas jubileuszowej sesji związanej wówczas z sześćdziesięcioleciem Towarzystwa Naukowego KUL rzeczywiście postulowałem przekształcenie w przyszłości Towarzystwa Naukowego KUL w Katolicką lub ewentualnie Chrześcijańską Akademię Nauk. Przypominam tę propozycję, choć wydaje się ona mało realna. Nie powtarzam motywacji, którą wówczas przedstawiłem – rzecz jest opublikowana w „Summarium”.

Chcę tylko wskazać, że dzieje Towarzystwa Naukowego KUL bardzo przypominają, przynajmniej na pewnym etapie, dzieje Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, które powstało w roku 1816 (niedługo będzie obchodzona w Krakowie dwusetna rocznica jego powstania). Towarzystwo to zostało założone z inicjatywy ówczesnego rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, podobnie jak Towarzystwo Naukowe KUL w 1934 r. z inicjatywy rektora KUL-u ks. Antoniego Szymańskiego. Prezesami obu instytucji byli z urzędu rektorzy obu uniwersytetów. Oba Towarzystwa, co same podkreślały, były ściśle połączone ze swymi macierzystymi Uczelniami. Proszę zobaczyć zaproszenie na zebranie tego Towarzystwa w 1845 r., to podkreślenie tutaj, że są połączone. [Prezentacja kopii zaproszenia].

R.S.: W nagłówku tego zaproszenia czytamy: „Prezes Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z Uniwersytetem Jagiellońskim połączonego”.

S.S.: Towarzystwo Naukowe Krakowskie przekształciło się z czasem (bardzo ciekawe są tego powody, między innymi narodowe, ale w tej chwili trudno o tym mówić) w roku 1872 w Akademię Umiejętności, która potem w II Rzeczypospolitej uzyskała nazwę Polskiej Akademii Umiejętności. Towarzystwo Naukowe KUL pozostało natomiast na pierwszym stadium swego rozwoju. Może czasy obecne, gdy głoszenie przez Kościół kerygmatu wymaga wsparcia przez naukę, sprawią, że projekt ten, Katolickiej Akademii Nauk, nie będzie tylko marzeniem? Akademia taka nie tylko prowadziłaby badania ważne dla współczesnego Kościoła, mogłaby też podjąć poważną refleksję nad inspirującą rolą chrześcijaństwa w nauce w ogóle, a także być forum dyskusji, i to chciałbym podkreślić, ludzi nauki i kultury nad tymi wartościami religii, które miałyby szansę być dziś, jak w początkach chrześcijaństwa, zaczynem nowego w kulturze. Żyjemy w czasach, gdy inicjatywę kulturotwórczą przejęła myśl laicka, myśl zrodzona z późnego marksizmu. Chrześcijaństwo taką siłę zaczynało mieć na nowo w dwudziestoleciu międzywojennym. A teraz – czy nie może jej mieć znowu?

R.S.: Zwyciężył akomodacjonizm, myślenie nazbyt dostosowawcze. Za daleko posunięta *accomodata renovatio*...

S.S.: Mało tego. W wyborze: wolność lub prawda zwycięża wolność, nie prawda. Te wartości z sobą rywalizują. Kościołowi, który zawsze pamiętał o wolności, bliższa jest jednak prawda.

R.S.: „Wolność w prawdzie”, powtarzamy to jeszcze raz, to dewiza Jana Pawła II.

S.S.: Jan Paweł II, zapytany kiedyś, jakim jednym słowem określiłby, co jest najważniejsze dla współczesności, odpowiedział: prawda. Natomiast dla współczesnych kierunków myślenia najważniejsza jest, jak wspomniałem, wolność, która wszystko relatywizuje. Wolność to wartość chrześcijańska. Tyle że została ona doprowadzona do absurdałnej absolutyzacji.

R.S.: Padło tu imię Papieża Jana Pawła II, który – jak już zostało powiedziane, należał do naszego Towarzystwa. Nie tylko wcześniej, w czasach lubelskich, lecz również rzymskich. Nigdy nie przestał być członkiem TN KUL. Święty profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, kanonicznie święty od kwietnia zeszłego roku, więc dopiero obecny numer „Summarium” może odnotować ten ważny dla nas fakt. Jak Pan Profesor odczuł i odczuwa tę świętość naszego Papieża? Wielokroć spotykał się Pan Profesor i z Karolem Wojtyłą, i później już z Papieżem Janem Pawłem II, z pewnością ma pewne przemyślenia na temat tej niezwyklej osoby, chociażby w kontekście idei Katolickiej Akademii Nauk czy też inspirującej i kulturotwórczej roli chrześcijaństwa.

S.S.: To, co miałem do powiedzenia i co potrafiłem powiedzieć o Janie Pawle II, napisałem w książeczce *Rozważania o papieżu i pisarzu*⁴. I do niej zawsze odsyłam. Chociaż go – można powiedzieć – dość dobrze znałem, nie miałem tyle pokory, aby więcej przyswoić sobie z Jego ewangelicznej mądrości. Myślę, że szczególnie ważne w Jego osobowości było to, że umiał słuchać. Nie wiem, czy inni to tak odbierali, lecz ja, gdy z nim rozmawiałem, to dzięki Jego postawie czułem, że jestem z Nim na tej samej fali rozumienia, i miałem poczucie, że to, co ja mówię, niezależnie nawet od tego, czy jest to mądre czy głupie, Jego autentycznie interesuje, że jest zaangażowany nie tylko w temat rozmowy, ale we mnie, mówiącego. Tę skłonność do słuchania miał jako przyjaciel i jako nauczyciel akademicki, i jako spowiednik, i wreszcie jako papież – umiał słuchać nie tylko ludzi poszczególnych, ale także człowieka w ogóle. Potrafił słyszeć to, co jest ważne dla współczesności, co przede wszystkim gnębi człowieka, co wymaga miłosierdzia. Wydaje mi się, że to jest wznięty, przez który dość głęboko można wnikać w Jego osobowość.

A kim był dla mnie? Kiedyś to powiedziałem w wywiadzie radiowym. Był dla mnie ikoną Chrystusa dla współczesności, dla współczesnego człowieka. Chrystus był w ludzkim wcieleniu myślicielem i działaczem religijnym. I Jan Paweł II był myślicielem i działaczem religijnym. Najbardziej był

⁴ Lublin: Norbertinum 2011.

przez to podobny do Chrystusa ze wszystkich papieży, których mogłem obserwować w moim życiu.

R.S.: Niezależnie o tego wszystkiego, co tu powiedzieliśmy, trzeba też zauważyć, że Jan Paweł II, będąc osobowością niezwykle bogatą, miał niejedno oblicze. Być może to, co Pan Profesor powiedział, jest najbardziej istotne, ale przypomnijmy, że poza wszystkim kiedyś był też aktorem, zaczynał od tego i w związku z tym był to papież, jak to się teraz mówi, medialny – supermedialny papież.

S.S.: Ale to było też cenne dla niego jako myśliciela i działacza religijnego.

R.S.: Tak, dla maluczkich, dla dzieci, dla młodzieży, dla robotników, dla rolników i dla inteligencji zarazem. Gdy został kardynałem, a nawet wcześniej biskupem, to w środowiskach nieprzyjaznych Kościołowi ponoć uważano, że niech sobie będzie biskupem ten profesorek, on nam nie zaszkodzi, on jest od inteligencji krakowskiej. To prymasa Wyszyńskiego uważano w pewnym czasie za niebezpiecznego. Tak usiłowano rozgrywać Kościół. Potem się okazało, że Jan Paweł II, w związku z tym, że miał właśnie różne oblicza, okazał się człowiekiem świetnego kontaktu w spotkaniach z ludźmi z różnych warstw społecznych. Umiał dopasować się do każdego.

S.S.: Chrystus też miał różne oblicza i trafiał do różnych odbiorców. Ja widzę Jana Pawła II przede wszystkim jako świadomego naśladowcę Chrystusa.

R.S.: Dziękujemy za tę rozmowę, Panie Profesorze. Przed tym spotkaniem sugerował Pan Profesor, by odbyć ją w nieco szerszym gronie. Tym razem to się nie udało, ale jest to, mamy nadzieję, do odrobienia, bo jest taka potrzeba.

S.S.: Tak, jestem tego samego zdania. Obecna sytuacja wymaga poważnej refleksji na temat katolickiej kultury intelektualnej oraz roli w niej uniwersytetów katolickich. Sympozjum na ten temat mogłoby zorganizować Towarzystwo Naukowe KUL, zapraszając do udziału przedstawicieli trzech katolickich ośrodków uniwersyteckich w Polsce.

ARTYKUŁY

IRENA WODZIANOWSKA

SPUŚCIZNA KS. REKTORA JÓZEFA KRUSZYŃSKIEGO*

Książd prof. Józef Kruszyński (1877-1953) w czerwcu 1925 r. został wybrany przez Radę Biskupią na rektora KUL. Urząd swój pełnił, jak sam wyliczył, przez 3095 dni do 17 grudnia 1933 r. Ks. Kruszyński przyjechał do Lublina zaledwie dwa lata wcześniej. Wieloletni wykładowca Pisma Świętego w Seminarium Duchownym we Włocławku, objął na Uniwersytecie Lubelskim Katedrę Pisma Świętego, tworząc w okresie międzywojennym lubelską szkołę biblistyki.

Na uczelni pracowało już wówczas kilku kapłanów z diecezji włocławskiej: jego kolega ze studiów seminaryjnych ks. Cezary Pęcherski, młodszy – ks. Antoni Szymański i ks. Piotr Kremer oraz uczeń ks. Henryk Insadowski. Warunki mieszkaniowe były trudne, a cała pensja szła na utrzymanie. Tym niemniej pierwszy rok pracy podsumował optymistycznie: „nie traciłem jednak nadziei, że uda się postawić Uniwersytet w lepszych warunkach finansowych. Praca dawała mi wiele zadowolenia, stosunek do kolegów, zarówno jak i do młodzieży akademickiej był bardzo dobry. Cieszyłem się, że znalazłem odpowiednie pole do pracy naukowej”¹.

Przygotował wówczas do druku dwie książki² i podjął działania zmierzające do pozyskania habilitacji. Habilitował się ostatecznie na Uniwersytecie Jagiellońskim w listopadzie 1924 r., gdyż Uniwersytet Lubelski, nie mając praw uczelni państwowej, nie mógł wówczas nadawać nawet stopnia magistra.

Dr hab. IRENA WODZIANOWSKA – dyrektor Ośrodka Badań nad Dziejami KUL, adiunkt Katedry Historii i Historiografii Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej w Instytucie Historii na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL, członek korespondent TN KUL; e-mail: irena.wodzianowska@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5058-8015>.

* Publikacja w ramach projektu: moduł „Dziedzictwo narodowe”, NPRH/DN/SP/0147/2023/12.

¹ ADWł, Spuścizna ks. J. Kruszyńskiego, III.F, s. 163.

² Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu opublikowała: *Pobył Izraelitów w Egipcie w świetle archeologii*, Poznań 1925; *Studia nad porównawczą historią religii*, Poznań 1926.

Rozpoczął też działalność na zewnątrz murów uczelni. Prowadził w Lublinie m.in. wykłady z Pisma Świętego dla inteligencji, zainicjował czytanie Pisma Świętego w domach, włączył się w duszpasterstwo akademickie, obejmując opiekę nad Sodalicją Mariańską studentek. Po wakacjach w 1924 r. na zaproszenie kuratora szkolnego ruszył z odczytami na Wołyń.

Kolejny rok pobytu w Lublinie przyniósł nowe wyzwania. Po zrzeczeniu się o. Jacka Woronieckiego i krótkim pobycie bpa Czesława Sokołowskiego na Uniwersytecie jako rektora, ciężar obowiązków ponownie spadł na ks. Szymańskiego. Ks. Szymański już w trakcie kłopotów zdrowotnych o. Woronieckiego zajmował się sprawami uczelni. Po wyjeździe bpa Sokołowskiego wsparł go ks. Kruszyński, dzieląc z nim obowiązki. Został mianowany też sekretarzem Uniwersytetu. Obaj koledzy podjęli również działania w celu zapewnienia stałych wpływów finansowych poprzez przekonanie biskupów z Kongresówki do stałych dotacji Uniwersytetu. Wręcz z dumą ks. Kruszyński pisał o atmosferze Uniwersytetu, gdzie poza „studiami czysto naukowymi, było rozwinięte życie towarzyskie, młodzież czuła się jakby u siebie w domu [...]”³, stąd też liczba studiujących nie zmniejszała się pomimo braku praw państwowych.

W jak trudnym okresie objął rządy rektorskie ks. Kruszyński w 1923 r., świadczy jego podsumowanie: „w tych warunkach nikt nie mógł zazdrościć [mi] tego stanowiska”⁴. Rozpoczął działania od zapewnienia stałych dopływów finansowych dla uczelni. Od początku uznał, że koncentrowanie się wyłącznie na zapewnieniu wypłat profesorom nie służy rozwojowi Uniwersytetu. Wyremontowane jedno skrzydło gmachu przez ks. Radziszewskiego nie zapewniało komfortu pracy ani profesorom, ani studentom. Dach nad inną częścią budynku groził zawaleniem, wynajmowanie dla profesorów lokali na mieście zwiększało wydatki i tak skromnego budżetu, a uczelnia dysponowała tylko czterema salami wykładowymi i czterema pokojami dla kancelarii. Brakowało m.in. pomieszczeń dla organizacji studenckich oraz kół naukowych. Skrzydło południowe nie posiadało okien, drzwi i podłóg. Dokończenie remontów stało się dla nowego rektora kwestią priorytetową. W 1925 r. wykończono pawilon południowy, gdzie pomieszczenia uzyskały wszystkie agendy Bratniej Pomocy wraz z salą jadalną i kuchnią. Urządzono tam również m.in. mieszkania profesorskie i rektorskie. Przebudowano pawilon zachodni, mały dziedziniec byłego klasztoru.

Rektor postawił sobie nowy cel – wykończenie sal w skrzydle wschodnim, którego renowację rozpoczął ks. Radziszewski. Przeobraziły się wnętrza uczelni, a sale i korytarze zdobiło 250 obrazów i sztychów, przeważnie darów

³ ADWł, Spuścizna ks. J. Kruszyńskiego, III.F, s. 167.

⁴ Tamże, s. 168.

hr. A. Potulickiej oraz pochodzących z kolekcji ks. J. Władzińskiego. W latach 1929-1930 zbudowano konwikt dla studiujących kapłanów.

Wsparcie bpa Fulmana i dołączenie do akcji pomocy biskupów z Małopolski i Wielkopolski podwyższyło wpływy do kasy uniwersyteckiej. Pozwoliło to na zwiększenie etatów, gdyż rozpoczęła się tendencja wzrostowa liczby studiującej młodzieży. Nowy rektor zabiegał przede wszystkim o terminowe wpłaty subwencji diecezjalnych czy z tytułu zbiorów organizowanych w całym kraju podczas tzw. Dni Uniwersytetu.

W pierwszych miesiącach urzędowania utworzono Fundację Potulicką, którą trzy lata później zatwierdziło ministerstwo. Pomimo braków zysków w perspektywie przynajmniej kilku lat, sam fakt fundacji i posiadania majątku przez uczelnię usprawniał starania się o prawa państwowe. Uregulowano też sprawy fundacji domu uniwersyteckiego Stanisława Wessla przy ul. Niecałej. W 1932 r., dzięki ofiarowanym zbiorom przez ks. J. Władzińskiego, założono Muzeum Uniwersyteckie. Niezmiernie cieszyło to rektora, który osobiście je porządkował: „Codziennie zaglądałem, układałem, w odpowiednim miejscu umieszczałem zbiory itd. Goście, zwiedzający Uniwersytet, nigdy nie pominęli muzeum. Szczególną wartość posiadały tkaniny, przeważnie wyrób polski, poczynając od w. XVI, mieliśmy bardzo obfity zbiór”. I dodał: „Zwiedzający najmniej zwracali uwagę na owe tkaniny, ponieważ nie znano się na nich i nie były naukowo opracowane”⁵.

W kraju biednym, jak Polska – pisał Kruszyński – młodzież zapisywała się na studia „nie dlatego, aby zdobyć wiedzę dla siebie, lecz by mogła osiągnąć stanowiska potrzebne do życia”⁶. Pozyskanie praw państwowych dla uczelni stało się warunkiem zarówno istnienia, jak i jej dalszego rozwoju. Wyjazdy ks. Kruszyńskiego do Warszawy nie przyniosły rezultatów, nie tracił jednak nadziei, gdyż jak pisał: „ministrowie zmieniali się często, można więc spodziewać się, że natrafię na człowieka dobrej woli, nieoglądającego się co powiedzą inni”⁷.

Ksiądz Rektor stawiając sobie dwa cele – uzyskanie tytułu własności gmachu i terytorium uniwersyteckiego oraz prawa państwowe dla Uniwersytetu, realizował je stopniowo. Wobec braku dobrej woli ze strony rządu wybrano drogę pośrednią. Poczynając od 1927 r., stopniowo uzyskano prawa nadawania stopni. Początkowo (25 lutego) ustanowiono rządową Komisję egzaminacyjną dla studentów Wydziału Prawa i Nauk Ekonomiczno-Społecznych, a następnie Wydziału Nauk Humanistycznych. Pełne prawa na Wydziale Teologicznym

⁵ Tamże, s. 186.

⁶ Tamże, s. 173.

⁷ Tamże, s. 175.

i Wydziale Prawa Kanonicznego uzyskano w 1926 r. W 1928 r. uzyskano zatwierdzenie statutu Uniwersytetu, a uczelnia zmieniła nazwę na Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Aktywność naukowo-konferencyjna nie ustała również po wyborze go na rektora. Ks. Kruszyński głosił odczyty w trakcie tygodni społecznych (1926-1932), na zjazdach Sodalicii Mariańskich Akademiczek, brał udział w I zjeździe naukowym Polskiego Towarzystwa Teologicznego we Lwowie (kwiecień 1928 r.). Był też inicjatorem powołania w Lublinie Towarzystwa, którego został prezesem w 1926 r. Głosił konferencje na adoracjach kapłańskich, prowadził wykłady i rekolekcje dla inteligencji katolickiej.

Po odejściu ze stanowiska rektora wrócił do pracy naukowej, a w szczególności tłumaczenia Pisma Świętego z oryginału hebrajskiego. Prowadził również wykłady i odczyty w ramach uniwersyteckich wykładów dla duchowieństwa, na akademiach papieskich na Uniwersytecie, Kongresie Eucharystycznym w Chełmie (1934), w trakcie zjazdu kół misyjnych, uroczystościach ku czci św. Tomasza. Wygłosił też wykład inauguracyjny działalności Instytutu Wyższej Kultury Religijnej w Lublinie (13 stycznia 1939).

Ks. prof. Józef Kruszyński w gabinecie rektorskim, KUL, 1930 r.

Źródło: Biblioteka Seminarium Duchownego we Włocławku, sygn. VIII.A

Wojna przyniosła nowe wyzwania dla ks. Kruszyńskiego. Już w pierwszych dniach września odstąpił swoje mieszkanie na Uniwersytecie uciekinierom, przenosząc się do skromnego pokoiku w konwikcie. Zresztą, cały gmach był oddany uchodźcom, którzy próbowali przedostać się na wschód. W październiku 1939 r. planowano otworzyć Uniwersytet i rozpocząć wykłady. Zjeżdżała się też młodzież, pozostała w mieście część profesorów, „zakupiliśmy nawet pewną ilość zapasów żywnościowych dla profesorów i akademików”⁸. Mimo że Uniwersytet znowu był przepełniony tym razem powracającymi ze wschodu uciekinierami, 1 października wznowiono wykłady. Uruchomiono tylko Wydział Teologiczny, obawiając się aresztowania młodzieży świeckiej. 11 listopada aresztowano jednak część profesorów, w tym ks. Kruszyńskiego. Na Zamku Lubelskim był więziony do 19 kwietnia 1940 r., a jego nazwisko znalazło się na liście do rozstrzelania. Do egzekucji nie doszło, a ks. Kruszyński po wyjściu z więzienia szukał schronienia początkowo w Lublinie, a następnie w Jabłonce. W tymże roku został mianowany wikariuszem generalnym diecezji lubelskiej (listopad 1940 – wrzesień 1945), w związku z internowaniem bpa M. Fulmana w Nowym Sączu. Wielokrotnie interweniował w sprawach diecezji, poszczególnych parafii czy osób. Jak sam pisał, jego praca ograniczała się do biurowej – przyjmował w kurii osoby świeckie i duchowne, pisał pisma do władz okupacyjnych. Pewnego rodzaju odskocznią w trudnych realiach wojennych była dla niego praca naukowa i pisanie wspomnień.

Po uruchomieniu zajęć na Uniwersytecie wybrano go profesorem honorowym Wydziału Teologicznego, ale odmówił pełnienia obowiązków wykładowcy usprawiedliwiając się stanem zdrowia. Wrócił do rodzimej diecezji.

Spuścizna ks. Kruszyński obecnie jest przechowywana w Bibliotece Seminarium Duchownego we Włocławku. Składają się na nią materiały biograficzne, w tym paszporty, nominacje, zaproszenia. O bogatej twórczości naukowej świadczą pozostawione w brudnopisie prace naukowe, materiały homiletyczne, odczyty, materiały dydaktyczne. Spuścizna obejmuje także pokaźną kolekcję listów i pocztówek z okresu 1893-1953. Osobną częścią są pamiątki z podróży, kolekcje pocztówek oraz fotografie.

Sporą część spuścizny stanowią dzienniki podróży zagranicznych oraz wspomnienia. Pierwsze były pisane zazwyczaj w trakcie jego wyjazdów zagranicznych, m.in. podczas pielgrzymki do Ziemi Świętej w 1915 r. wraz z nauczycielami. Swego rodzaju podsumowaniem życia są „Wspomnienia” ks. Kruszyńskiego. Powstały one w ostatnich dwóch latach jego życia, spisane na prośbę

⁸ Tamże, s. 210.

ks. prof. Stanisława Librowskiego (1913-2002), ówczesnego archiwisty i dyrektora Archiwum Diecezjalnego. Według relacji ks. Librowskiego rektor Kruszyński tworzył wspomnienia „na podstawie posiadanych materiałów i wyjątkowej pamięci”⁹. Na ich kartach znajdujemy zarówno chronologiczny opis dzieciństwa, kształcenia w seminarium duchownym i na Akademii, wykładów we Włocławku i Lublinie, jak i ocenę ówczesnej sytuacji politycznej, rządów czy przewrotu majowego.

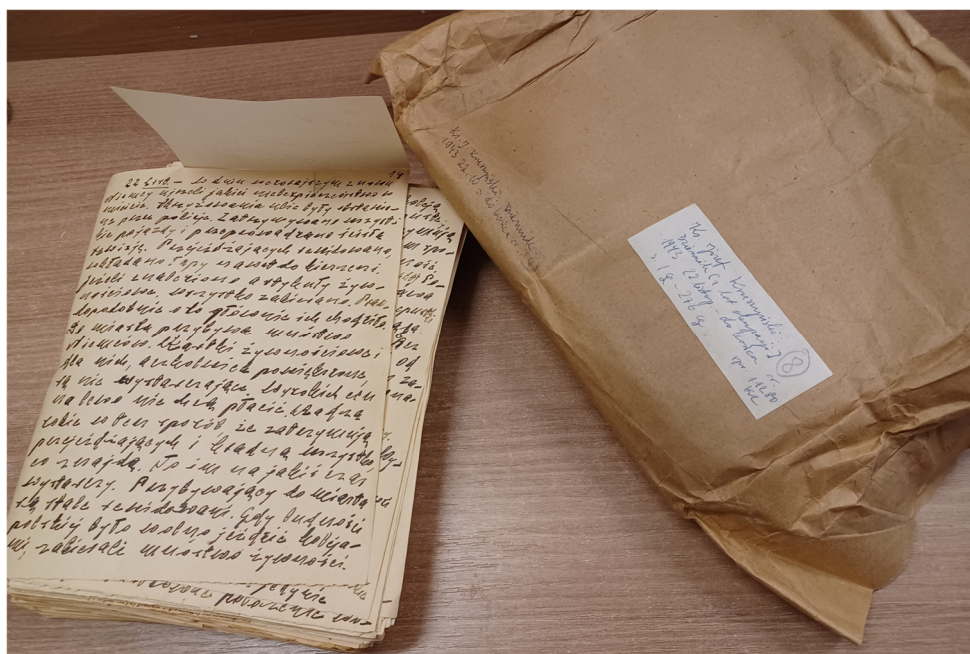
Znacznie większe objętościowo są relacje z czasów II wojny światowej. Rękopis ten obejmuje 16 pakietów zawierających różnej wielkości karty. Kilka pakietów dotyczy wspomnień sytuacji bezpośrednio przed wybuchem wojny, sytuacji politycznej w Europie, wkroczenia wojsk niemieckich oraz uwięzienia na Zamku Lubelskim (1939-1942). Spisane zostały po uwolnieniu, gdy ks. Kruszyński przyjął nominację na urząd wikariusza generalnego diecezji lubelskiej (od 20 listopada 1940 r. do 24 września 1945 r.) w związku z internowaniem bpa Mariana Fulmana. Napisane zostały dwukrotnie, gdyż uległy zniszczeniu pomiędzy rokiem 1941 a 1942. Druga część – „Dziennik”, rozpoczyna się w listopadzie 1942 r.

W ramach grantu¹⁰ realizowanego przez Ośrodek Badań nad Dziejami KUL jest przygotowywana edycja źródłowa zachowanych w rękopisie „Wspomnień” i „Dziennika” z lat 1939-1945 autorstwa ks. prof. Józefa Kruszyńskiego. Cała spuścizna rękopiśmienna dotycząca wydarzeń z okresu II wojny światowej obejmuje łącznie 10 228 kart.

Ze względu na osobę Autora, jego szerokie kontakty i udział w życiu niepodległościowym, jego zapiski stanowią niezwykle cenne źródło historyczne. Odznaczają się także bardzo wysokim poziomem literackim i wnikliwością w opisie rzeczywistości. Ks. Kruszyński pisał je z myślą uwiecznienia ważnych wydarzeń historycznych w dziejach miasta i kraju. Drobiazgowo opisuje wydarzenia w Lublinie i jego okolicach w trudnej okupacyjnej rzeczywistości lat 1939-1945. Przygotowana w ramach projektu edycja źródła będzie nowym impulsem dla badań nad życiem społeczno-politycznym, ekonomicznym i religijnym okresu II wojny światowej. Publikacja wspomnień zainteresuje historyków życia codziennego, regionalistów historyków Kościoła i biografistów, tym bardziej że opracowanych i wydanych drukiem tego rodzaju relacji opisujących Lubelszczyznę w czasie okupacji niemieckiej jest nadal niewiele.

⁹ S. Librowski, *Spuścizna rektora Józefa Kruszyńskiego jako źródło do historii uniwersytetu, w: Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wybrane zagadnienia z dziejów Uczelni*, red. G. Karolewicz, M. Zahajkiewicz, Z. Zieliński, Lublin 1992, s. 383.

¹⁰ Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł „Dziedzictwo narodowe”, NPRH/DN/SP/0147/2023/12, kierownik – dr hab. Irena Wodzionowska.

Fragment „Dziennika” z 1943 r.

Źródło: Biblioteka Seminarium Duchownego we Włocławku, sygn. III.F

Zespół badawczy stanowią pracownicy Ośrodka Badań nad Dziejami KUL (dr hab. Edward Gigilewicz, dr Paulina Byzdra-Kusz, dr Grzegorz Misiura), przedstawicielka Biblioteki Seminarium Duchownego we Włocławku, gdzie jest przechowywany rękopis – s. mgr Bernadeta Żabierek, oraz reprezentant młodej kadry naukowej – Paweł Dziwisz. W wyniku realizacji projektu powstanie sześciotomowe wydawnictwo źródłowe, internetowa baza danych o charakterze indeksowo-słownikowym, audiobook z najciekawszymi wyjątkami z „Dziennika” oraz aplikacja na telefon: „Śladami ks. Józefa Kruszyńskiego po Lubelszczyźnie czasów wojny”.

Obserwując działalność ks. Kruszyńskiego zarówno jako rektora, jak i wykładowcę uczelni ks. dziekan Józef Pastuszka pisał, że była to postać w późniejszym okresie niedoceniana: „a przecież zasłużył sobie na uznanie i wdzięczną pamięć. Jego rektorat przypadł na trudne czasy dla Uczelni – na okres słabego dopływu studentów, na niedobory finansowe, na wielkie wydatki gospodarcze.

On wykonał «czarną robotę», mało efektowną, ale konieczną, jakby wstępną dla rozwoju Uczelni»¹¹.

Wydanie tych wspomnień przyczyni się do utrwalenia jego postaci w dziejach uczelni i miasta. Człowiek nauki pozostawił po sobie trwałą pamięć w postaci publikacji, tworzenia ośrodka badań biblijnych na uczelni oraz infrastruktury. Przeprowadził też Kościół lubelski przez trudny okres wojny jako wikariusz generalny, sam doświadczając uwięzienia.

BIBLIOGRAFIA

- Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Włocławskiej [ADW], Spuścizna ks. Józefa Kruszyńskiego, sygn. III. F., VIII.A.
- Byzdra-Kusz P., *Placówki muzealne KUL-u*, http://www.kul.pl/placowki-muzealne-kul-u,art_100417.html [dostęp: 16.02.2024].
- Librowski S., *Spuścizna rektora Józefa Kruszyńskiego jako źródło do historii uniwersytetu*, w: *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wybrane zagadnienia z dziejów Uczelni*, red. G. Karolewicz, M. Zahajkiewicz, Z. Zieliński, Lublin 1992, s. 380-389.
- Pastuszka J., *Ludzie i fakty. Wspomnienia o KUL z lat 1934-1939*, oprac. J. Gawrysiakowa, W. Okła, T. Ożóg, Lublin 2020.
- Stopniak F., *Z życia ks. rektora Józef Kruszyńskiego (1877-1953)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 11 (1964), z. 1, s. 5-26.

¹¹ J. Pastuszka, *Ludzie i fakty. Wspomnienia o KUL z lat 1934-1939*, oprac. J. Gawrysiakowa, W. Okła, T. Ożóg, Lublin 2020, s. 58.

KAZIMIERZ PRZYBYŁKO

REFLEKSJA ZE STUDIÓW I STUDIOWANIE W KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM W LATACH 1951-1956

Okres studiów w latach pięćdziesiątych XX wieku charakteryzował się wieloma trudnościami w aspektach ekonomicznym, politycznym i społecznym na Uczelni. Mimo tych wielorakich trudności zewnętrznych i wewnętrznych i ogólnej pauperyzacji Uniwersytet funkcjonował choć biedniej, to dość radośnie. Studenci po okresie okupacji wykazywali „głód wiedzy” oraz wielką motywację do studiowania i zdobywania wiedzy.

Lata te, jak napisała prof. dr hab. Irena Sławińska, to „okres bardzo szczególny – pozornie najgorszy. Czas izolacji, getta, ostrych restrykcji i prześladowań. Okres oznaczony później kryptonimem «miniony». Równocześnie była to epoka największej integracji wewnętrznej, w której w pełni realizowała się wówczas idea *universitas* jak *communitas*, uczonych i studentów”¹. Te stwierdzenia i opinie oparte są na własnych przeżyciach i doświadczeniach piszącego te słowa.

Mimo tych ograniczeń politycznych i społecznych oraz ubożenia ekonomicznego Uczelnia funkcjonowała na wszystkich płaszczyznach naukowych – dydaktycznych i organizacyjnych, zapewniając studentom pomoc w zakresie stypendiów w formie żywienia w stołówce uniwersyteckiej. Ta forma pomocy była dla nich najważniejsza i niezbędna do funkcjonowania na Uczelni. Wszyscy mimo skromnych warunków byli zadowoleni, że mogą studiować, uczyć się i zdobywać wiedzę na różnych kierunkach. Studenci byli wobec siebie bardzo życzliwi i radosni, że dostąpili możliwości edukacji na wyższych studiach. Uniwersytet jako uczelnia katolicka jednoczył studentów z całej Polski, stając się uniwersytetem ogólnopolskim. Studenci ze wszystkich wydziałów i kierunków

KAZIMIERZ PRZYBYŁKO – emerytowany psycholog kliniczny Poradni Leczenia Bólu przy II Klinice Anestezjologii i Intensywnej Terapii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie; członek współpracownik Wydziału Nauk Społecznych TN KUL.

¹ I. Sławińska, *Dwa spotkania*, https://www.kul.pl/irena-slawska,art_43749.html.

studiów odczuwali ze sobą społeczną więź. Wymieniali się swoimi kulturami, zachowaniami i nawykami regionalnymi.

Trzeba podkreślić, że KUL nigdy później w swojej historii nie przeżywał aż takiego napływu studentów jak w początkowych latach pięćdziesiątych. W tym okresie znaleźli się na Uczelni w pewnym sensie życiowi rozbitkowie z „rysami” w życiorysach, odrzuceni przez państwowe uczelnie, albo tacy, którzy wręcz nie mieli szans dostać się na inne uczelnie ze względu na „złe pochodzenie klasowe” oraz patriotyczne (czytaj: polityczne) wykluczenie, dzieci tzw. kułaków oraz młodzież z rodzin związanych z Kościołem i rodzin, gdzie np. jedno z rodziców przebywało za granicą Polski. Ograniczenia w dostępie do wyższych uczelni spowodowały przyływ dużej liczby studentów na Katolicki Uniwersytet Lubelski, na wszystkie jego wydziały i kierunki studiów.

Na Wydziale Filozofii i Wydziale Nauk Humanistycznych najwięcej osób studiowało na kierunkach filozofii, filologii polskiej oraz historii (około 300 osób na roku). Inne kierunki filologiczne: anglistyka, romanistyka, germanistyka, filologia klasyczna oraz pedagogika i historia sztuki były również liczne (około 100 osób na roku).

Na pierwszym roku kierunków humanistycznych, na wykładach z etyki (prof. Józefa Kellera), logiki (prof. Jerzego Kalinowskiego) i filozofii (prof. Józefa Pastuszki) duża aula uniwersytecka była tak zapelniona studentami, że trudno było znaleźć wolne miejsce. Siadali na scenie wokół wykładowcy, na parapetach okiennych oraz na korytarzu. Studenci przynosili krzesła z innych sal, żeby wygodniej im było robić notatki. Widoczny był u nich ogromny głód wiedzy i chęć poszerzania horyzontów. Takie warunki zdobywania wiedzy tworzyły między studentami niezwykłą więź integracyjną. Byli to ludzie pochodzący z wielu regionów Polski, różniący się między sobą sposobem zachowania, kulturowo, językowo, a nawet wiekowo.

W tym czasie na Uczelni studiowali również studenci zza Buga – z Wołynia, okolic Lwowa i Wilna. Studenci i wykładowcy integrowali się ze sobą podczas wykładów, ćwiczeń, prelekcji i spotkań z przedstawicielami innych ośrodków akademickich – najczęściej z Krakowa i Warszawy. Na tę integrację miały również wpływ przedmiotowe koła studentów, sport akademicki (AZS), Chór Akademicki i Teatr Akademicki. Chór Akademicki skupiał studentów ze wszystkich kierunków (sekcji). Było to najbardziej zintegrowane społeczeństwo akademickie w Polsce, zrzeszające ludzi różnorodnych geograficznie – od Bałtyku po Tatry i od Odry do Bugu. Jestem dumny, że mogłem być częścią tej społeczności i jestem absolwentem tak wspólniejszej Uczelni.

Miałem z tego okresu licznych znajomych i przyjaciół, z którymi utrzymywałem kontakt przez lata. Wymienię tu studentów, których szczególnie zapamiętałem, pochodzących z różnych części Polski, z miast i wsi. Pierwszy z nich to kolega Władysław Kopeć z Sokółki, z którym wraz z innymi dwunastoma studentami mieszkaliśmy w jednym pokoju w akademiku przy ulicy Sławińskiego 8. Z tego samego regionu, z Białegostoku, studiowało 6 osób oraz po jednej z Olsztyna, Elbląga, Gdańska, Gdyni, Siemiatycz, Łomży (3 osoby), Ostrołęki, Kolna, Sokółowa Podlaskiego, Łukowa (2 osoby), Białej Podlaski (3 osoby), Międzyrzecza Podlaskiego, Radzyna Podlaskiego (2 osoby), Drohiczyzna, Węgrowa, Warszawy (4 osoby), Łodzi, Pabianic, Kalisza, Ostrowa Wielkopolskiego, Poznania (3 osoby), Torunia, Brodnicy, Bydgoszczy, Zielonej Góry (2 osoby), Szczecina (2 osoby), Kościerzyna (2 osoby), Bytowa, Gryfic (Michał Mleczek), Gorzowa Wielkopolskiego, Włocławka (3 osoby), Pruszkowa, Tomaszowa Mazowieckiego (3 osoby), Radomia (3 osoby), Puław (2 osoby), Kocka (2 osoby), Włodawy, Żarów, Legnicy, Wrocławia, Kielc (3 osoby), Ostrowca Świętokrzyskiego, Sandomierza (3 osoby), Ożarowa, Niedzwicy Dużej (2 osoby), Grabowca koło Hrubieszowa, Krasnegostawu (2 osoby), Opola Lubelskiego (2 osoby), Częstochowy (3 osoby), Janowa Lubelskiego, Biłgoraja (2 osoby), Szczepieszyna, Zamościa (3 osoby), Katowic (3 osoby), Tarnowskich Gór, Raciborza, Krakowa (3 osoby), Proszowic, Tarnowa (3 osoby), Dębicy (2 osoby), Dąbrowy Tarnowskiej (2 osoby), Mielca (2 osoby), Robczyc (2 osoby), Rzeszowa, Łańcuta, Przeworska, Niska (2 osoby), Radymna, Cieszyńska (4 osoby), Bielska-Białej (2 osoby), Myślenic, Jordanowa, Lipnicy Murowanej, Nowego Targu (2 osoby), Starego Sącza, Nowego Sącza (3 osoby), Ujanowic (10 osób), Gorlic (2 osoby), Biecza, Białego Dunajca (2 osoby), Jasła, Jodłowa (6 osób), Lubczy, Biadolin, Wojnicz (2 osoby), Mokrzyś-Bucza, Alwernii, Olkusza (2 osoby), Skąty koło Olkusza, Koprzywnicy, Tarnobrzega, Borzęcina, Skopania koło Tarnobrzega, Kocka, Wisznia koło Włodawy, Dukli, Nowej Słupi (3 osoby)².

W tym czasie studiowali również studenci z Wołynia, Włodzimierza, Lwowa, Stanisławowa, Tarnopola, Buczacza, Wilna i Grodna, Mołodeczna (Janusz Kostrzewski).

*

Okres moich studiów na KUL-u był czasem emocjonalnych przeżyć związanych ze studiowaniem i określonej aury przeżyć miejsca i środowiska. Te własne

² Liczby w nawiasie oznaczają liczbę osób studiujących na KUL-u z danego miasta, ich brak oznacza, że studiowała jedna osoba. Wykaz tych miejscowości i studentów z nich pochodzących opiera się na moich wspomnieniach, nie są to dane dokładne – historyczne.

przeżycia pozostawiają ślady w psychice człowieka oraz stanowią doświadczenie zdobyte na podstawie obserwacji³.

Okres ten charakteryzował się rozwojem moich szerokich zainteresowań i kierunków zdobywanej wiedzy. Myślę, że był wyjątkowy w działalności naukowej, kulturalnej i społecznej na Uczelni. Na gościnne wykłady zapraszano wybitnych profesorów, głównie ze środowiska krakowskiego. Słuchaliśmy wykładów samych sław intelektualnych: Romana Ingardena, Tadeusza Lehra-Spławińskiego, Marii Ossowskiej, Jana Parandowskiego, Konrada Górskiego, Juliana Kleinera – wcześniejszego profesora KUL, Władysława Tatarkiewicza, Tadeusza Milewskiego oraz innych przedstawicieli nauki, jak Mariana Plezi i Bronisława Rutkowskiego (rektor Akademii Muzycznej w Krakowie).

1. Nauczyciele akademicki i studenci KUL-u

³ Emocja to pobudzenie psychiczno-uczuciowe i nerwowe, które człowiek przeżywa pod wpływem różnych czynników, np. stresów. Psychologowie wskazują na pozytywny wpływ tych czynników, które wywierają na ludzi emocje – umiarkowanie silne, w przeciwieństwie do emocji bardzo słabych, które nie skłaniają człowieka do działania, oraz bardzo silnych, które niekiedy ograniczają i paraliżują zdolność sprawnego i racjonalnego kierowania działaniem.

Przeżycie to stan psychiczny powstający w wyniku działania silnych bodźców zewnętrznych lub wewnętrznych, silne wrażenia pozostawiające ślady w psychice człowieka, odczucia, doznania i doświadczenia.

Obserwacja to celowe, planowane, długoletnie przyglądanie się czemuś, obserwowanie czegoś lub kogoś, spostrzeganie otoczenia.

Ruch intelektualny na Uniwersytecie był naprawdę duży, co dawało możliwości nieustannego poszerzania wiedzy. Z tych możliwości korzystali również studenci z innych uczelni: UMCS i Wyższej Szkoły Rolniczej.

Przywołując z pamięci lata moich studiów na KUL-u, uważam ten czas za jeden z najpiękniejszych etapów w moim młodościowym życiu, mimo bardzo skromnych warunków materialnych oraz określonych warunków ideologicznych i politycznych. Był to okres szerokiej aktywności zdobywania wiedzy, i to szeroko pojętej, jak też poznawania studentów, ich postaw i zwyczajów ludzi z różnych stron Polski – regionów kulturalnych i gwarowych. Równocześnie mając i czując potrzebę poznawania ludzi zaszczerpionej mi przez moich zacnych profesorów, jak też wynikających z własnych inklinacji psychicznych, starałem się to czynić w każdej rozmowie z nowo poznanymi koleżankami i kolegami. Niejednokrotnie były to rozmowy oparte na przesłankach psychologicznych, dające szerszy ogląd drugiego człowieka. Jak już pisałem, Katolicki Uniwersytet Lubelski w tamtych czasach wpływał znacząco na integrację młodzieży poprzez swoją specyfikę. Tu wszyscy się znali, można też powiedzieć, że wyznawali podobne poglądy, wartości, a po studiach, choć rozjechali się do różnych miejscowości i większych miast, jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Katowice, Gdańsk, Szczecin, to ustanawiali swoje grupy towarzyskie, tworząc więź emocjonalną, bo przebywali na KUL-u.

Do tego refleksyjnego wspomnienia nawiązuję z pewnym rozrzuwaniem, wspomnieniem mojej działalności organizacyjnej i artystyczno-śpiewaczej w Chórze Akademickim⁴.

Nadmienić należy, że Chór w tym czasie był istotną wizytówką Uczelni, której finansowanie było zależne od życzliwości ludzi składających ofiary na tacę w kościołach całej Polski. Dlatego też tak często śpiewaliśmy w kościołach, zarówno lubelskich, jak i w innych częściach kraju, by zaświadczyć, że Uczelnia żyje i działa też w obszarach nie tylko naukowych i intelektualnych, ale również kulturalno-artystycznych.

⁴ Zamieszczone tu fragmenty wspomnień pochodzą z artykułu pt. *Chór Akademicki KUL w latach 1951-1965. Wspomnienia i refleksje w 100-lecie jego działalności*, opublikowanego w „Summarius” 50 (70): 2001, s. 39-51.

2. Członkinie Chóru Akademickiego KUL (brak części męskiej)

Chór Akademicki był wówczas liczny zespół śpiewaczym, liczącym okresowo ponad 100 osób, składający się ze studentów wszystkich wydziałów i kierunków studiów oraz roczników. W tym czasie należeli do niego też studenci z ostatniego roku Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych, który był w likwidacji decyzją władz politycznych (komunistycznych). Trzeba podkreślić, że nasza działalność śpiewacza była spontaniczna, radosna, ale i odpowiedzialna wobec Uczelni.

3. Członkowie Chóru Akademickiego KUL przed głównym wejściem do Uniwersytetu

Zdawaliśmy sobie sprawę, że każdy występ artystyczny naszego Chóru w kościele i innych publicznych miejscach ma przynieść Uczelni określone korzyści, w postaci większej ofiarności na rzecz KUL-u.

Uniwersytet nie dostawał żadnych dotacji państwowych. Jako społeczność akademicka, profesorowie, wykładowcy, administracja utrzymywał się ze składek społecznych. Datki na tacę w kościołach na rzecz KUL-u odbywały się i odbywają do dzisiaj dwa razy do roku – w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia i w drugi dzień Wielkanocy. Studenci KUL-u, w białych czapkach, które stanowiły ich wyróżnik, chętnie brali udział w tych zbiórkach. Z tych składek społecznych opłacano działalność Uniwersytetu – w tym stypendia dla studentów, a czasem też udzielano zapomogi pieniężne.

Z tych funduszy władze administracyjne państwowe Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej pobierały podatek, traktując Uczelnię jak zakłady produkcyjne. Były to nieludzkie utrudnienia w formie szykan komunistycznych. Taka postawa to blamaż naszej historii polskiej PRL.

Lata pięćdziesiąte w działalności uniwersyteckiej to okres pod wieloma względami bardzo trudny. Uniwersytet przeżywał wówczas nie tylko ogromne trudności materialne, ale zwłaszcza polityczne. Liczne szykany utrudniające funkcjonowanie Uczelni miały doprowadzić do jej zamknięcia. Okres ten – określany jako komunizm i stalinizm – zwany też był „najgorszym” okresem prześladowań i destrukcji na wszystkich płaszczyznach.

Władze uczelniane wkładały wiele wysiłku, by zniwelować skutki problemów wynikających z szykan. W czasie reżimu stalinowskiego rektorem Uczelni był ks. prof. dr hab. Józef Iwanicki – znany logik i metodolog nauk, wcześniej profesor Uniwersytetu Warszawskiego, a prorektorami byli: prof. Jan Dobrzański, historyk, a później prof. Zdzisław Papierkowski – profesor prawa karnego. To oni przeprowadzili Uniwersytet przez ten trudny okres prześladowań, izolacji, restrykcji i szykan.

W tej atmosferze politycznej, ideologicznej i pauperyzacji ekonomicznej oraz zagrożenia Uniwersytet działał w niepewności i ubóstwie społeczności akademickiej. Mimo tych określonych warunków władze Uczelni fundowały stypendia w postaci stołówkowej, będące wielkim wsparciem i pomocą dla studentów.

Należy podkreślić, że w tych specyficznych warunkach Uniwersytet działał na płaszczyznach: naukowej, kulturalnej i artystycznej. Istniał Chór Akademicki i Teatr Akademicki. Działały też koła naukowe na każdym kierunku studiów (wówczas sekcji).

Moją motywacją wstąpienia do Chóru Akademickiego była wdzięczność i chęć odpracowania otrzymanego stypendium i innych dóbr, w postaci np. miejsca w akademiku. Chciałem też uczestniczyć w zespole kulturalnym, który rozwijał się artystycznie.

Chór nawiązał ścisłe kontakty z Filharmonią Lubelską, zwłaszcza jej dyrygentem i dyrektorem artystycznym Olgierdem Straszyńskim, który był dla nas bardzo życzliwy. Owocem tej współpracy były koncerty w Filharmonii Lubelskiej z udziałem Chóru Akademickiego Studentów KUL, a także nagrania śpiewów Chóru dla Polskiego Radia, emitowane potem w programie dla zagranicy. Olgierd Straszyński uczył nas emisji głosu i zasad dyrygentury i często uczestniczył w naszych próbach. Dzięki jego życzliwości staliśmy się gospodarzem niedzielnych poranków muzycznych dla studentów w Filharmonii Lubelskiej. Bilety na owe poranki rozprowadzaliśmy wśród studentów wszystkich lubelskich uczelni, dzięki czemu nasz Chór zyskał popularność w środowisku miasta.

Chór Akademicki Studentów KUL był zrzeszeniem ważnym dla władz Uczelni, dlatego co roku Rektor KUL organizował obozy szkoleniowe w okresie wakacji. Obozy w latach 1950-1952 były organizowane w Smołowie nad Łyną, a w roku 1953 w Krynicy Górskiej (dwa turnusy) oraz w 1954 r. we Fromborku (również dwa turnusy), zaś w latach 1955-1957 znów w Smołowie. Obozy w Krynicy były zlokalizowane w posesji willa „Ostoja” przy ulicy Leśnej. Uczestniczyło w nich w drugim turnusie 35 studentek, zakwaterowanych w dużych namiotach wojskowych i ja oddzielnie jako inicjator zajęć i opiekun z ramienia Rektoratu. Z miasta organizowaliśmy wycieczki bliższe i dalsze, np. do Muszyny, Szczawnicy, Tylicza i w góry Gorce. W Krynicy prawie codziennie spotykaliśmy znanego dziś malarza-prymitywistę Nikifora, który siadywał na murku przy ul. Kazimierza Pułaskiego i malował małe portreciki oraz naturę. W willi „Ostoja” przebywali w tym czasie profesorowie z KUL-u: prof. Andrzej Wojtkowski z żoną i córką oraz klerykiem Julianem, prof. Jan Dobrzański (prorektor KUL) z synem Michałem, ks. doc. Henryk Strąkowski (późniejszy biskup sufragan lubelski), Janina Papierkowska – mgr farmacji – żona prof. Zdzisława Papierkowskiego (prorektora KUL) z córką Krystyną oraz mgr Adam Rodziński, później profesor filozofii kultury.

Dobrze zorganizowany obóz szkoleniowy chórzystów we Fromborku był już koedukacyjny. Studentki mieszkały w obiektach kanoników warmińskich, a studenci w namiotach wojskowych zlokalizowanych blisko Zalewu Wiślanego. Po odbyciu zaplanowanych zajęć merytoryczno-szkoleniowych angażowaliśmy się do prac rolniczych w pobliskim Państwowym Gospodarstwie Rolnym (PGR). Zarobione pieniądze przeznaczaliśmy na wycieczki do Trójmiasta, na które jeździliśmy w niedzielę. Jednej niedzieli byliśmy na Mierzei Wiślanej i zwiedziliśmy Krynicę Morską, gdzie śpiewaliśmy w kościele Ojców Kapucynów. Innym razem udaliśmy się do Świętej Lipki. Ja sam, jako człowiek sposobiący się do zawodu psychologa, odbyłem krótką, ale ważną praktykę w Szpitalu

Psychiatrycznym w Braniewie, gdzie wiele pacjentek autochtonek mówiło między sobą po niemiecku.

Nasz chór pod względem wykonawstwa z pewnością różnił się od chóru, który zorganizował później i prowadził prof. Kazimierz Górski i jego następcy. Nasz zapal i chęć do działalności śpiewaczej zarówno w Uczelni, jak i w mieście oraz w różnych miejscowościach, czasem bardzo odległych, dawały nam świadomość, że KUL żyje i działa naukowo, społecznie, kulturalnie i artystycznie. Bodźcem tej działalności była atmosfera przyjaźni, empatii i współpracy emocjonalnej między chórzystami.

Nawiązując do historii działalności Chóru Akademickiego Studentów KUL po wojnie, należy przypomnieć, że jego dyrygentami byli: Tadeusz Chyła – 1945-1946, Edward Jozajtis – 1946-1949⁵, Ireneusz Leszek Hofman – 1949-1953⁶, ks. prof. Tadeusz Miazga (przy współpracy Leszka Hofmana i Czesława Domańskiego) – 1953-1954, prof. Wiktor Preizner – 1954-1955, Marian Ochalski – 1955-1966, który też był długoletnim organistą w kościele katedralnym w Lublinie.

Naszym prezesem – przewodnikiem, autorką wielu pomysłów była Krystyna Marszałek⁷. Zawsze czy to jako studentka, czy absolwentka czuła się związana w sercu ideą „Deo et Patriae”. O KUL-u nie mówiła inaczej, jak tylko „mój uniwersytet”. Sprawnie kierowała naszym zespołem, animowała i stymulowała

⁵ Edward Jozajtis (ur. 20 XI 1915 w Wilnie, zm. 9 X 1988 w Warszawie) ukończył Konserwatorium Muzyczne im. Mieczysława Karłowicza w Wilnie w klasie organów. W czasie studiów został drugim dyrygentem wileńskiego chóru „Hasło” oraz założycielem liczącego 60 osób Chóru Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży przy kościele pobernardyńskim w Wilnie. W tym okresie 30 razy koncertował na organach w tej świątyni, emitowanych w Polskim Radiu. Jego karierę muzyczną przerwał wybuch II wojny światowej. Uczestniczył w działaniach obronnych w 1939 r. i został zesłany do niemieckiego obozu jenieckiego w Hamburgu. Po wojnie powrócił do Wilna, z którego został repatriowany do Świdzina, w którym uczył muzyki w gimnazjum. W 1946 r. wyjechał do Lublina, gdzie nauczał muzyki w Liceum Chemicznym, a także w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. W latach 1946-1949 był dyrygentem Chóru Akademickiego KUL, z którym dawał liczne koncerty. W latach 1949-1953 był dyrygentem Centralnego Zespołu Wojska Polskiego. W 1956 r. reaktywował Chór Uniwersytetu Warszawskiego, który prowadził do 1960 r. Miał też wiele innych działalności w swoim życiu artystycznym. Biogram w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, red. E. Gigilewicz i in., t. 1, Lublin: Wydawnictwo KUL 2018, s. 439.

⁶ Ireneusz Leszek Hofman – absolwent Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych – Sekcja Prawna KUL oraz szkoły muzycznej. Ten okres działalności chóru był najbardziej dynamiczny pod względem repertuarowym, emocjonalnym i integracyjnym. Wyjazdy, obozy szkoleniowe, wycieczki krajoznawcze do miast historycznych i obiektów religijnych, spotkania towarzyskie (miłokajki), spotkania opłatkowe lub obchodzenie imienin zasłużonych członków – to wszystko tworzyło aurę i klimat – nazwijmy – „artystycznego” zespołu.

⁷ K. Przybyłko, *Krystyna Marszałek (1930-2007)*, „Przegląd Uniwersytecki” 2010, nr 1(123), s. 23; tenże, *Krystyna Marszałek (1930-2007), jaką utrwaliłem w mojej pamięci – choć odległej, to jednak bliskiej*, „Bibliotekarz Polski” 11(2010), nr 20, s. 96-98.

nas do działania. Do pomocy miała swojego zastępcę Bolesława Baniaka, studenta polonistyki, i sekretarza, Danutę Wojtczak, studentkę historii. Członkami zarządu byli Halina Moniuszko i piszący te słowa Kazimierz Przybyłko, któremu wobec rozlicznych pomysłów organizacyjnych i ogromu związanej z tym pracy Zarząd Chóru na którymś z zebrań przydzielił funkcję drugiego zastępcy prezesa, jak to określano, do spraw organizacyjnych. Miał on dbać chociażby o nawiązywanie kontaktów z osobami, które Zarząd Chóru zamierzał zaprosić na Uczelnię. Byli to głównie profesorowie z Krakowa, którzy wygłaszali prelekcje o tematyce muzycznej, tacy jak – wymienieni wcześniej – prof. Bronisław Rutkowski, Stefan Kisielewski, publicysta i muzykolog, prof. Jerzy Pogonowski, erudyta z Krakowa, który z nami sympatyzował jako były śpiewak operowy, i inni. Odczyty były organizowane przez Zarząd Chóru w auli uniwersyteckiej i były dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Stosowne informujące o tym afisze były wywieszane przy wejściu do gmachu KUL-u oraz do Filharmonii Lubelskiej.

4. Danuta Wojtczak i Krystyna Marszałek (druga)

Naszym najważniejszym obowiązkiem było staranne przygotowanie repertuaru na uroczystości uniwersyteckie, a zwłaszcza inaugurację roku akademickiego, na którą przyjeżdżali dostojnicy Kościoła – biskupi diecezjalni z Prymasem

Polski, kard. Stefanem Wyszyńskim na czele. Przybywał również zwykle minister szkolnictwa wyższego lub jego zastępca, minister do spraw wyznań – Kazimierz Kąkol oraz inni przedstawiciele rządu. Przyjeżdżali też ambasadorowie z krajów zachodniej Europy akredytowani w Polsce: z Anglii, Belgii, Holandii, Francji czy RFN, ale i ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Australii i innych państw.

Inauguracja roku akademickiego to była gala, wielkie wydarzenie nie tylko uniwersyteckie, ale i społeczne. Śpiewaliśmy zwykle dwie pieśni hymniczne: *Gaudeamus igitur* („Radujmy się”) oraz *Gaude Mater Polonia* („Raduj się, Matko Polsko”).

Chór Akademicki Studentów KUL organizował co roku dwa duże koncerty dla społeczeństwa Lublina – w drugiej połowie stycznia Koncert Kolęd z udziałem solistów i w maju, na zakończenie roku akademickiego, Koncert Pieśni Polskich, również z udziałem solistów. Gromadziły one wówczas w auli tłumy mieszkańców Lublina. Śpiewaliśmy utwory głównie kompozytorów polskich: Chopina, Niewiadomskiego, Karłowicza, Maklakiewicza, Moniuszki, Nowowiejskiego, Szymanowskiego i innych, niekiedy o dużym stopniu trudności, np. *Polonez As-dur* F. Chopina. W repertuarze mieliśmy także *Bogurodnicę*, *Alleluja* G.F. Haendla, pieśni kościelne, popularne walce, np. *Nad pięknym modrym Dunajem* J. Straussa. Przygotowania wokalne koordynowali ks. dr Wiktor Preizner i ks. prof. Tadeusz Miazga.

Kolędy śpiewaliśmy w wielu lubelskich kościołach, zwłaszcza w tych, gdzie byli zaprzyjaźnieni organiści, np. w kościele OO. Dominikanów na Starym Mieście był Stanisław Koszowski⁸, w katedrze, w kościele pobernardyńskim pw. Nawrócenia św. Pawła, w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny Zwycięskiej (powizytkowski), w kościele OO. Kapucynów przy Krakowskim Przedmieściu, kościele OO. Karmelitów Bosych przy ul. Świętoduskiej i w innych.

W tych koncertach dwa razy występowali znani artyści – soliści: Maria Fołtyn i Bernard Ładysz z Opery Warszawskiej, oraz Andrzej Hiolski z Opery Śląskiej. Koncertowaliśmy również poza Lublinem. Śpiewaliśmy gościnnie m.in. w kościele Garnizonowym i w kościele św. Józefa w Puławach, a także w Świątyni Sybilli. Z Puław płynęliśmy Wisłą statkiem „Marzanna” do Kazimierza Dolnego. W czasie rejsu wystąpił kwartet męski w składzie: Gustaw Kania, Stanisław Jamróz, Edmund Markowicz i Kazimierz Przybyłko. Zespół ten był specjalnie przygotowywany przez dyrygenta mgr. Czesława Domańskiego.

⁸ W. Kopeć, *Działalność muzyczna Stanisława Koszowskiego*, w: *Organy i muzyka organowa*, red. J. Krassowski, t. 13, Gdańsk: Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki 2006, s. 17.

W Kazimierzu koncertowaliśmy w Farze, znanej z architektury, wystroju i organów o wyjątkowym brzmieniu, a także w kościele OO. Reformatów „na Górcze”. W naszej wyprawie artystycznej uczestniczyli znamienici duszpasterze akademicki: jezuita, ks. Doleczko, ks. Stefan Bareła, późniejszy biskup częstochowski, i ks. Kazimierz Król. Przygotowanie i opracowanie repertuaru koncertu było wynikiem pracy dyrygentów: ks. prof. Tadeusza Miazgi i mgr. Czesława Domańskiego, który był również organistą w kościele Akademickim KUL.

W Chórze Akademickim Studentów KUL przeżywaliśmy wiele radosnych momentów w naszym młodzieńczym życiu. Teraz przypominają o nich tylko stare i pożółkłe zdjęcia w albumie. Była nas spora gromada, która się dobrze rozumiała i wiele nas ze sobą łączyło: wspólna praca, ćwiczenia, śpiew, występy artystyczne, wyjazdy, obozy szkoleniowe i wiele przyjemnych przeżyć. Chór zachowałem głęboko w pamięci. Wzbogacił nas duchowo i dawał poczucie przynależności do wspólnoty ludzi wrażliwych na piękno. Tę wspólnotową więź odczuwamy i dziś po tylu latach – mimo upływu czasu oraz zacierania się wspomnień i przeżyć młodzieńczych. Dlatego każda uroczystość związana z Chórem przypomina mi radosny i twórczy zespół śpiewaczy. Chór stanowi społeczność osób, która obok Teatru Akademickiego KUL należała do znaczących organizacji uniwersyteckich. Również współpraca między chórem i teatrem układała się znakomicie, czego dowodem było wystawienie jednej ze sztuk znanego pisarza katolickiego – Jerzego Zawieyskiego.

Wiele naszych koleżanek i kolegów z Chóru Akademickiego odeszło już do wieczności, jak Gustaw Kania czy Franciszek Chwalewski (z Biblioteki Uniwersyteckiej KUL). Pozostało nas niewielu, będących ze sobą w przyjacielskim kontakcie. Są to: Danuta Wojtczak z Warszawy, Henryk Górski z Warszawy, Danuta Skiba z Radomia, Edmund Markowicz z Gorlic, Henryk Wojtulewicz, Halina Sawecka z Lublina (profesor UMCS i KUL), Danuta Drzazga-Plisiecka, Zuzanna Zwolska.

5. Pamiątkowe zdjęcie z koncertu Chóru Akademickiego KUL w Puławach

*

Katolicki Uniwersytet Lubelski mimo wielu trudności politycznych, ekonomicznych i innych spełnił swoje zadania naukowe, zawodowe, społeczne i patriotyczne. Należy dodać, że absolwenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego zasilili naukowo i dydaktycznie wiele uniwersytetów i akademii w Polsce. Są to: Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski z Filią w Cieszynie, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Białostocki, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Koszalinie, Akademia Białska im. Jana Pawła II

w Białej Podlasce, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie, Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie, Akademia Handlowa Nauk Stosowanych w Radomiu, Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, Akademia Zamojńska, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

Ważne jest też to, że większość biskupów w stolicach diecezjalnych w Polsce⁹ było wykształconych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Ta aktywność naukowa uniwersytecka w różnych kierunkach i specjalnościach świadczy, że nasz Uniwersytet spełniał zadania naukowe, zawodowe, społeczne i patriotyczne.

*

Na zakończenie tej refleksji wspomnieniowej dotyczącej mojego studiowania na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1951-1956 chcę wyrazić wdzięczność ówczesnym władzom Uczelni za to, że mimo trudnych, często tragicznych, warunków w zakresie ideologicznym, politycznym i ekonomicznym udało się realizować studia; że Uniwersytet jako uczelnia katolicka pozostał wierny swojej dewizie „Deo et Patrie” – „Bogu i Ojczyźnie”.

Myślę, że było to zasługą przede wszystkim roztropnych władz uniwersyteckich: rektora ks. prof. Józefa Iwanickiego oraz prorektorów – prof. Jana Dobrzańskiego i prof. Zdzisława Papierkowskiego. Dlatego pisząc ten tekst miałem na uwadze zwłaszcza dobro, jakie otrzymałem od władz Uczelni i chciałem w ten sposób – możliwy dzisiaj dla mnie – odwdziżyć się za nie. Przed laty wyrazem tego był w pewnym sensie mój aktywny udział w stowarzyszeniu Chór Akademicki Studentów KUL. Poza tym, że chciałem być aktywny, równocześnie pragnąłem też zdobywać nowe umiejętności, nowe wrażliwości artystyczno-muzyczne i poznawać nowe utwory kompozytorów polskich i obcych, które ćwiczyliśmy na próbach i radośnie śpiewaliśmy na koncertach publicznych.

W Chórze Akademickim przeżyliśmy wiele momentów radosnych i rozwojowych w młodzięcym życiu. Chór wzbogacił nas duchowo i dawał poczucie przynależności do wspólnoty ludzi wrażliwych na piękno. Tę więc wspólnotową odczuwamy do dziś, mimo upływu czasu i mimo dzielącej nas odległości. Muszę dodać, że w moim życiu zawsze kierowałem się zasadą wyniesioną z domu rodzinnego: *Omnia cum Deo, nihil sine Eo* (Wszystko z Bogiem, nic bez Niego).

⁹ K.R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej. Leksykon biograficzny*, Kraków: Universitas 1998.

BIBLIOGRAFIA

- Jazajtis Edward*, w: *Encyklopedia 100-lecia KUL*, red. E. Gigilewicz i in., t. 1, Lublin: Wydawnictwo KUL 2018, s. 439.
- Kopeć W., *Działalność muzyczna Stanisława Koszowskiego*, w: *Organy i muzyka organowa*, red. J. Krasowski, t. 13, Gdańsk: Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki 2006, s. 17.
- Marszałek K., *Czas odległy a jednak bliski*, Białystok: Książnica Podlaska 2006.
- Prokop K.R., *Biskupi Kościoła Katolickiego w III Rzeczypospolitej. Leksykon biograficzny*, Kraków: Universitas 1998.
- Przybyłko K., *Chór Akademicki KUL w latach 1951-1956. Wspomnienia i refleksje w 100-lecie jego działalności*, „Summarius” 50 (70): 2021, s. 39-51.
- Przybyłko K., *Krystyna Marszałek (1930-2007)*, „Przegląd Uniwersytecki” 2010, nr 1 (123), s. 23.
- Przybyłko K., *Krystyna Marszałek (1930-2007), jak ją utrwalilem w mojej pamięci – choć odległej, to jednak bliskiej*, „Bibliotekarz Polski” 11(2010), nr 20, s. 96-98.
- Sławińska I., *Dwa spotkania*, https://www.kul.pl/irena-slawniska,art_43749.html.

NAGRODA IM. KS. IDZIEGO RADZISZEWSKIEGO

KS. PROF. DR HAB. MIROSŁAW KALINOWSKI*

Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski, Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II od 2020 r., profesor teologii, ekspert w dziedzinie opieki paliatywnej i hospicyjnej, profilaktyki patologii społecznych oraz resocjalizacji przez edukację. Od 2015 r. członek czynny Wydziału Teologii Towarzystwa Naukowego KUL.

W 2016 r. został Prezesem-wolontariuszem Lubelskiego Towarzystwa Przyjaciół Chorych Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie.

W latach 1981-1987 odbył uwieńczone magisterium studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Hosianum w Olsztynie.

9 czerwca 1987 r. z rąk Jana Pawła II przyjął w Lublinie święcenia kapłańskie. W latach 1989-1993 odbył studia doktoranckie na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Stopień doktora uzyskał w 1993 r. (KUL), habilitował się w roku 2001 (KUL), w 2003 r. otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego KUL. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych w 2008 r., a dwa lata później otrzymał stanowisko profesora zwyczajnego KUL.

Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski zatrudniony jest w KUL od października 1993 r. na Wydziale Teologii najpierw jako asystent, a później adiunkt (1997-2002) Instytutu Teologii Pastoralnej i Instytutu Pastoralno-Liturgicznego. W latach 2002-2005 i 2018-2019 dyrektor Instytutu Nauk o Rodzinie, w ramach którego w latach 2002-2020 kierował Katedrą Opieki Społecznej Paliatywnej i Hospicyjnej. Zorganizował Poddyplomowe Studium Profilaktyki

* Rektor ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski, https://www.kul.pl/art_95301.html

i Terapii Uzależnień od Narkotyków (instytucja certyfikowana przez Ministra Zdrowia). Był również kierownikiem Podyplomowego Studium Duszpasterstwa i Poradnictwa Specjalnego. W latach 1996-2004 delegat Rektora KUL ds. kontaktów z zagranicą. W roku 2004 został mianowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przewodniczącym zespołu ekspertów ds. standardów nauczania kierunku nauki o rodzinie. W latach 2004-2008 pełnił funkcję prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą KUL. Powołany na eksperta nauk o rodzinie Państwowej Komisji Akredytacyjnej w Zespole Nauk Społecznych i Prawnych. Wybrany na przewodniczącego Kolegium Dziekanów Wydziałów Teologii w Polsce (2008-2016), na członka rzeczywistego Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od 2011 r.). W latach 2008-2016 – Dziekan Wydziału Teologii. Rektor KUL od 1 września 2020 r.

Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski jest wykładowcą innych uczelni krajowych i zagranicznych: Kolegium Teologicznego w Olsztynie oraz Instytutu Teologiczno-Historycznego w Olsztynie (1993-1995), Seminarium Duchownego Księży Marianów w Lublinie (1993-1995, 2004-2009), Instytutu Pastoralno-Liturgicznego Spiskiej Kapituły na Słowacji (1994-1996), Instytutu Teologiczno-Historycznego w Olsztynie (1995-1996), Seminarium Duchownego w Elblągu (1997-1998), Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Bratysławskiego w Trnawie na Słowacji (1999-2001), Instytutu Pastoralnego we Lwowie (2000-2001). W latach 1996-2001 był konsultantem Komisji Duszpasterskiej Episkopatu Polski. Od lutego 2011 r. jest konsultorem Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski.

Członek Sekcji Pastoralistów Polskich (od 1993 r.), Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od 2002 r.), Ogólnopolskiego Forum Ruchu Hospicyjnego (od 2000 r.), Rady Naukowej i Komitetu Redakcyjnego z. 10 (Nauki o rodzinie) „Roczników Teologicznych” (od 2003 r.), Görres Gesellschaft w Kolonii (od 2006 r.), Kapituły Nagrody Imienia Św. Kamila (od 2007 r.), Zarządu Lubelskiego Towarzystwa Przyjaciół Chorych – Hospicjum Dobrego Samarytanina (od 2006 r.), Rady Konsultacyjnej Państwowej Komisji Akredytacyjnej (od 2021 r.).

W latach 2020-2022 był członkiem Rady Polityki Penitencjarnej przy Ministrze Sprawiedliwości, od 2021 r. wchodzi w skład Rady Konsultacyjnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a od 2023 r. jest członkiem Kapituły Nagrody TOTUS TUUS w kategorii „Propagowanie nauczania Świętego Jana Pawła II” i członkiem zewnętrznym Rady Naukowej Wydziału Teologii Greckokatolickiej Uniwersytetu w Preszowie (Słowacja).

Od 12 marca 2016 r. Prezes – wolontariusz Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Chorych Hospicjum Dobrego Samarytanina w Lublinie.

W uzasadnieniu wniosku przewodniczącego Wydziału Nauk Społecznych, prof. dr. hab. Mariana Surdackiego o przyznaniu Nagrody im. Księdza Idziego Radziszewskiego JM Księdzu Rektorowi Profesorowi Mirosławowi Kalinowskiemu czytamy:

„Do wyjątkowych osiągnięć naukowych, upoważniających do zgłoszenia kandydatury Ks. Profesora Mirosława Kalinowskiego do jubileuszowej Nagrody im. Idziego Radziszewskiego, należała również podejmowana przez ks. Profesora oryginalna problematyka badawcza: zagadnienie chorych w stanach terminalnych oraz ich rodzin; problematyka zespołu wspierającego; pozamedyczne aspekty opieki paliatywnej i hospicyjnej, profilaktyka patologii społecznych; resocjalizacja przez edukację. Specjalizując się w opiece paliatywnej, urzeczywistnia w praktyce badaną problematykę, związaną z chrześcijańską ideą miłosierdzia, poświęca ogromną część swojego czasu służbie agonalnie chorym.

Ten nurt okołomedycznych zainteresowań i działań ks. Profesora Mirosława Kalinowskiego na rzecz chorych leżał również u podstaw decyzji o utworzeniu przez Niego Wydziału Lekarskiego i studiów medycznych na KUL-u, mających kształcić «prawdziwie chrześcijańskich» lekarzy, którzy oprócz leczenia ściśle medycznego, starać się będą zagwarantować pacjentowi coś więcej niż tylko opiekę nad jego ciałem.

Konkludując, całokształt dorobku naukowego i styl myślenia w szeroko pojętym duchu humanizmu chrześcijańskiego dał niekwestionowane podstawy do przyznania Ks. Rektorowi Profesorowi Mirosławowi Kalinowskiemu Nagrody im. Księdza Idziego Radziszewskiego”.

Uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się 14 listopada 2024 r. w sali C-1031 Collegium Joannis Pauli II. Zebraniu przewodniczył prezes TN KUL, ks. prof. dr. hab. Augustyn Eckmann, który przypomniał ideę ustanowienia Nagrody i jej dotychczasowych laureatów.

Laudację, uzasadniającą przyznanie tego wyróżnienia ks. prof. M. Kalinowskiemu, wygłosił wybitny pedagog i seksuolog prof. Zbigniew Izdebski, który wskazał, że Rektor KUL jest piewcą i promotorem godności człowieka oraz piewcą i promotorem szeroko pojętej humanizacji naszego życia, przywracania w nim czysto ludzkiego podejścia. W laudacji pojawił się też niezwykle ważny wątek wspierania przed laty przez ks. prof. Kalinowskiego osób dotkniętych problemem narkomanii, ale i doświadczonych HIV i AIDS, bo to na KUL-u zaczęli być szkoleni profesjonalni certyfikowani terapeuci. W wystąpieniu prof. Izdebski przywołał przykład walki Rektora KUL o lepsze ludzkie jutro, mianowicie było to zaangażowanie w proces humanizacji medycyny, a także w prowadzenie dialogu, który zaszczepia wśród rektorów innych

uczelni organizując Areopag, czyli cykliczne debaty akademickie na ważne społecznie tematy. Laudator przedstawił obszerną biografię Laureata oraz jego dorobek naukowy, które po prostu są przekonującym świadectwem chrześcijańskiego humanizmu.

Po laudacji nastąpił akt wręczenia Laureatowi statuetki Nagrody i dyplomu.

Po podziękowaniu Zarządowi TN KUL za wyróżnienie, ks. prof. M. Kalinowski zaprezentował odczyt pt. „Humanizacja życia. Teoria et praxis”.

Szczegóły tego obszernego i erudycyjnego wykładu Księdza Rektora, poprzedzonego laudacją prof. Z. Izdebskiego, ukażą się w serii „Wykłady i Przemówienia TN KUL”.

Opracowała na podstawie materiałów internetowych
Monika Szysiak*

JM Ksiądz Rektor Profesor Mirosław Kalinowski
Laureat Nagrody im. Księdza Idziego Radziszewskiego
14 listopada 2024 r.

* <https://tnkul.pl/aktualnosci/nagroda-im-ksiedza-idziego-radziszewskiego-za-rok-2023/>; https://www.kul.pl/wizjoner-godnosci,art_108757.html

Prof. dr hab. Zbigniew Izdebski podczas wygłaszania laudacji

Od lewej: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann – prezes TN KUL,
JM ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski – laureat,
prof. dr hab. Marian Surdacki – wiceprezes TN KUL

IN MEMORIAM

BISKUP RYSZARD KARPIŃSKI

5 stycznia 2024 r. w Lublinie zmarł biskup Ryszard Karpiński – Biskup Pomocniczy Senior Archidiecezji Lubelskiej. Był członkiem współpracownikiem Wydziału Teologii Towarzystwa Naukowego KUL.

Urodził się 28 grudnia 1935 r. we wsi Rudzienko w parafii Michów w rodzinie rolniczej. Szkołę powszechną zaczął na kompletach w czasie okupacji i ukończył w Michowie w roku 1948, średnią – w Liceum Biskupim w Lublinie, przemianowanym wówczas na Niższe Seminarium Duchowne. Po uzyskaniu matury wstąpił w 1953 r. do Lubelskiego Seminarium Duchownego.

19 kwietnia 1959 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przez jeden rok pełnił obowiązki wikariusza w parafii św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Lublinie i nauczyciela religii w Szkole Podstawowej nr 17. W latach 1960-1963 odbył studia biblijne w KUL zakończone licencjatem. W tym czasie również prowadził katechezę w kościele św. Józafata dla dzieci z Państwowej Szkoły Muzycznej.

Studia kontynuował w Rzymie w latach 1963-1969. W 1966 r. otrzymał licencjat z nauk biblijnych w Papieskim Instytucie Biblijnym, a w 1968 r. doktorat z teologii w Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza z Akwinu.

W latach 1970-1971 był prefektem w Seminarium Duchownym w Lublinie. Prowadził również wykłady biblijne w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej przy KUL i lektorat języka włoskiego w tej uczelni.

W latach 1971-1985 pracował w Rzymie w Papieskiej Komisji ds. Duszpasterstwa Migracji i Podróżujących, gdzie był odpowiedzialny za sektor migracji. W tym okresie brał również udział w wielu zjazdach międzynarodowych poświęconych zagadnieniom migracji ludności oraz współpracował z polską sekcją Radia Watykańskiego i z „L'Osservatore Romano”.

24 sierpnia 1985 r. został mianowany lubelskim biskupem pomocniczym. Konsekrowany 28 września 1985 r. w katedrze lubelskiej przez Józefa Kardynała

nała Glempa, Prymasa Polski. Jako swoje zawołanie wybrał słowa „Viatoribus fer auxilium” (podróżującym nieść pomoc).

Był m.in. wikariuszem generalnym, dziekanem Kapituły Archikatedralnej, członkiem Rady Kapłańskiej i Kolegium Konsultorów. W ramach działalności ogólnokościelnej wielokrotnie był delegatem KEP na międzynarodowe kongresy eucharystyczne. W latach 1988-1993 był konsultorem Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migracji i Podróżujących, a w latach 1988-1998 pełnił funkcję przewodniczącego Komisji ds. Duszpasterstwa Turystycznego.

W latach 1991-2002 był przewodniczącym Zespołu ds. Pomocy Katolikom na Wschodzie. W latach 1989-1995 pełnił funkcję delegata KEP w Międzynarodowej Komisji Katolickiej ds. Migracji w Genewie. Należał do Rady Krajowej Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, mającej na celu podtrzymanie więzi Polaków i ludzi polskiego pochodzenia z Ojczyzną. Często był emisariuszem KEP na różne zebrania, konferencje i uroczystości o charakterze międzynarodowym.

W latach 2003-2008 był delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej oraz przewodniczącym Komisji Episkopatu ds. Polonii i Polaków za Granicą. Realizując swe zawołanie pomocy będącym w drodze, sam wiele podróżował. Odbił jako biskup 176 podróży zagranicznych, w tym 75 w ostatnich latach w charakterze delegata. Na święta Bożego Narodzenia i Wielkanocy kierował do Rodaków za granicą listy pasterskie. Z dniem 1 stycznia 2012 r. przeszedł w stan emerytalny.

Biskup Ryszard Karpiński został pochowany 13 stycznia 2024 r. w krypcie lubelskiego kościoła św. Piotra Apostoła.

Na podstawie materiałów internetowych
opracowała Monika Szysiak*

* <https://www.ekai.pl/zmarl-biskup-ryszard-karpinski/>; <https://archidiecezjalubelska.pl/biskupi/rkarpinski/>; https://pl.wikipedia.org/wiki/Ryszard_Karpi%C5%84ski

DR HAB. CZESŁAW WALESA, PROF. KUL

7 stycznia 2023 r. zmarł dr hab. Czesław Walesa, prof. KUL, emerytowany pracownik Instytutu Psychologii KUL, nauczyciel akademicki KUL, wieloletni kierownik Katedry Psychologii Rozwojowej oraz Laboratorium Psychologii Rozwojowej, członek korespondent Wydziału Nauk Społecznych Towarzystwa Naukowego KUL. Autor wielu książek i artykułów naukowych z zakresu psychologii i rozwoju człowieka.

Czesław Walesa urodził się w 1934 r. w osadzie Jarniewo (obecnie Białoruś).

W lutym 1940 r. został wraz z rodziną zesłany na Sybir. Do Polski wrócił po sześciu latach, gdzie zaczął nadrobić zaległości szkolne i wychowawcze. W 1954 r. ukończył Liceum Ogólnokształcące w Jeleniej Górze, uzyskując świadectwo dojrzałości najwyższej kategorii, które dawało mu wstęp na każdą wyższą uczelnię w kraju. Pod wpływem fantazji i wyobrażeń nieograniczoności morza rozpoczął studia na Wydziale Budowy Okrętów Politechniki Gdańskiej. Po trzech latach – pod wpływem radykalnego zawrotu w kierunku duchowości – przeniósł się do Wyższego Seminarium Duchownego w Gdańsku-Oliwie. Po kolejnych sześciu latach i kilkumiesięcznej pracy w Biurze Projektów w Jeleniej Górze został przyjęty na trzeci rok studiów psychologicznych na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL.

Prof. Czesław Walesa pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Psychologicznej Wydziału Filozoficznego TN KUL, kierownika Pracowni Psychometrycznej KUL, sekretarza Redakcji „Roczników Filozoficznych – Psychologia”, kuratora Koła Naukowego Studentów Psychologii KUL – a także funkcje uczelniane, takie jak: przedstawiciel Rady Wydziału NS KUL w Senackiej Komisji Bibliotecznej i Wydawniczej, a także poza Uczelnią, jak: przewodniczący Zarządu Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, założyciel i przewodniczący Rady Fundatorów Fundacji Ekologicznej „Chronić Aby Żyć”, a także funkcje z pogranicza, jak np. przewodniczący Zarządu Instytutu Kultury Moralnej KUL JP II.

Jego najważniejsze zainteresowania naukowe dotyczyły światowego nurtu badań w obszarze psychologii rozwoju religijnego człowieka. Był twórcą oryginalnej

poznawczo-rozwojowej koncepcji integralnego rozwoju religijności w biegu życia. Kolejne etapy pracy teoretyczno-badawczej nad autorską koncepcją prezentował w licznych artykułach i książkach naukowych, w tym w serii monografii pt. „Rozwój religijności człowieka” – tom I: *Dziecko*, tom II: *Młodzież*, tom III: *Osoba dorosła*, a także podczas organizowanych przez siebie sympozjów w ramach polskich i międzynarodowych konferencji naukowych. Był założycielem i redaktorem naczelnym czasopisma „Horyzonty Psychologii” oraz członkiem rad naukowych czasopism psychologicznych.

Działalność naukowo-badawczą łączył z pasją dydaktyczną, był opiekunem i mentorem organizacji studenckich oraz promotorem wielu pokoleń magistrów i doktorów, dla których organizował cykliczne sympozja naukowe pt. „Najnowsze trendy w psychologii rozwojowej”, z udziałem zaproszonych gości z najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce.

Służył Kościołowi i Uniwersytetowi, hojnie dzielił się swoją wiedzą, wiarą i dobrocią.

Uroczystości pogrzebowe zostały odprawione 15 stycznia 2024 r. w Kaplicy Cmentarnej przy ul. Droga Męczenników Majdanka w Lublinie.

*Na podstawie tekstu dr E. Talik i mgr A. Dobrowolskiej-Nowak
oraz materiałów internetowych*
opracowała Monika Szysia*

* https://www.kul.pl/odszedl-do-pana-profesor-czeslaw-walesa,art_105456.html; https://www.kul.pl/czeslaw-walesa,art_18843.html; https://www.bu.kul.pl/czeslaw-walesa-1934-2024,art_105978.html

KS. DR HAB. PIOTR TARAS

11 lutego 2024 r. w Radomiu zmarł ks. dr hab. Piotr Taras SAC z Prowincji Chrystusa Króla, socjolog, historyk Polonii, pracownik naukowo-badawczy KUL; duszpasterz polonijny; organizator i budowniczy.

Członek współpracownik Wydziału Nauk Społecznych Towarzystwa Naukowego KUL.

Urodził się 24 czerwca 1929 r. w Tursku Wielkim w rodzinie rolniczej. Ochrzczony został w parafii Niekrasów w diecezji sandomierskiej. W miejscowości rodzinnej ukończył siedmioletnią szkołę powszechną. W 1945 r. rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum Ogólnokształcącym w Mielcu i po małej maturze wstąpił do Niższego Seminarium Duchownego w Olsztynie. Po roku zdecydował się wstąpić do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego.

We wrześniu 1949 r. w Ołtarzewie rozpoczął nowicjat pallotyński. Tam też 8 września 1953 r. złożył pierwszą konsekrację na ręce ks. Józefa Wróbla SAC i konsekrację wieczną – 22 czerwca 1955 r. na ręce ks. prowincjała Stanisława Czapli SAC. W Ołtarzewie odbył studia filozofii i teologii i 24 czerwca 1956 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa Zygmunta Choromańskiego.

Po święceniach pracował jako katecheta w warszawskich parafiach i był kapelanem w Klinice Akademii Medycznej w Poznaniu. Od 1958 r. pełnił funkcję prefekta alumnów, wykładowcy filozofii i katechety w Ząbkowicach Śląskich. W 1960 r. podjął studia socjologii na KUL-u. Tam też uzyskał doktorat (1968), a w 1985 r. habilitację.

W latach 1962-1965 udzielał się w duszpasterstwie polonijnym we Francji i studiował na Uniwersytecie Paryskim.

Po powrocie do kraju został przełożonym pallotyńskiego domu studentów w Lublinie. W latach 1968-1972 mieszkał w Otwocku i był redaktorem Międzynarodowego Przeglądu Teologicznego „Concilium”. Od kwietnia 1972 r. jako adiunkt podjął pracę w Instytucie Badań Problemów Polonii i Duszpa-

sterstwa Migracyjnego KUL (do 1987 r.). W latach 1986-1992 był redaktorem naczelnym warszawskiego Oddziału Wydawnictwa Pallottinum II.

W tym okresie życia ks. Piotr Taras był organizatorem i budowniczym tymczasowej kaplicy przy Al. Warszawskiej 48 oraz pallotyńskiego domu studenckiego „Zodiak” przy ul. Bohaterów Monte Cassino 16 w Lublinie. Zorganizował też Prymasowskie Studium Życia Wewnętrznego w Warszawie, a razem z ks. Witoldem Zdaniewiczem SAC współorganizował Zakład Socjologii Religii SAC. Był wykładowcą Wyższej Szkoły Nauk Społecznych im. ks. Józefa Majki w Mińsku Mazowieckim i pełnił funkcję prorektora tej uczelni, przemianowanej następnie na Wyższą Szkołę Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide de Gasperi w Józefowie.

Od 1990 r. przynależał do domu w Ząbkach i budował dom w Chylicach. Z biegiem czasu zamieszkał w Konstancinie, prowadząc tam nadal budowę Centrum Animacji Misyjnej i odpowiadając za jego administrację. W 2006 r. przeniesiony został do Otwocka w charakterze duszpasterza.

Był współredaktorem prac: *Wkład Polaków do kultury świata, Wybór i pontyfikat Jana Pawła II a Polonia w świecie* i współredaktorem książek z kolekcji „Dziedzictwo św. Wincentego Pallottiego”, „Biblioteka Apostolstwa Ludzi Świeckich”, „Biblioteka Misyjna” i „Biblioteka Młodego Apostoła”. Opublikował liczne teksty z zakresu socjologii religii, życia religijnego Polaków i historii Polski, które zamieszczał w różnych czasopismach.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 15 lutego 2024 r. w parafii pw. Zesłania Ducha Świętego w Otwocku. Pochowany został w kwaterze pallotyńskiej na Katolickim Cmentarzu Komunalnym przy ul. M. Andriollego w Otwocku.

*Na podstawie tekstu ks. Stanisława Tylusa SAC
oraz materiałów internetowych*
opracowała Monika Szysiak*

* <https://www.zyciezakonne.pl/wiadomosci/odeszli-do-pana/pozegnania-ks-piotr-taras-sac-141217/>; https://pl.wikipedia.org/wiki/Piotr_Taras; <https://adonai.pl/sakramenty/kaplanstwo/?id=368>

PROF. DR HAB. ALEKSANDRA WITKOWSKA OSU

Aleksandra Witkowska urodziła się 10 grudnia 1930 r. w Poznaniu. Tam pobierała naukę w Liceum Ogólnokształcącym Sióstr Urszulanek, uzyskując maturę w 1950 r. W tymże roku wstąpiła do Zakonu Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej (Ordo Sanctae Ursulae) w Częstochowie. Wieczyste śluby zakonne złożyła w 1956 r. Rok wcześniej podjęła studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na kierunku (sekcji) historia. Ukończyła je w 1960 r., uzyskując magisterium. W okresie studiów, podczas urlopu dziekańskiego, pracowała jako nauczycielka we wspomnianym Liceum (1957); ponownie podjęła tam pracę w latach 1960-1962. W 1962 r. rozpoczęła pracę w KUL-u na Sekcji Historii. Rozprawę doktorską obroniła w 1967 r. na Uniwersytecie Warszawskim, przedstawiając rozprawę *Miracula małopolskie XIII i XIV wieku. Studium źródłoznawcze* (druk w „Rocznikach Humanistycznych” 19(1971) z. 2). Promotorem był prof. Aleksander Gieysztor. Następne lata zajęć na KUL-u i swe badania w zakresie hagiografii oraz życia religijnego w średniowieczu zwieńczyła w 1978 r. rozprawą habilitacyjną przedstawioną w Instytucie Historii PAN, a zatytułowaną *Kulty pątnicze piętnastowiecznego Krakowa. Z badań nad miejską kulturą religijną* (druk: Lublin 1984). W 1987 r. została mianowana docentem. W 1987 r. uzyskała tytuł profesora nadzwyczajnego, natomiast w 1992 r. profesora zwyczajnego. Piastowała stanowiska kierownika Katedry Historii Powszechnej Wieków Średnich (1983-2003) oraz kierownika Sekcji Historii (1985-1988). Wielokrotnie przebywała na stypendiach naukowych za granicą, m.in. we Francji, Belgii, Niemczech Zachodnich i Włoszech. Kierowała kilkoma projektami badawczymi, związanymi z kierunkami jej zainteresowań naukowych. Podejmowała badania z zakresu hagiografii, kultury religijnej średniowiecza i czasów nowożytnych, ruchu pielgrzymkowego, wezwań kościołów, jak również kultu maryjnego i kultu świętych. Jej prace, publikowane w formie książek i artykułów, odznaczają się rzetelnością badawczą, podejmują rzadko analizowaną problematykę, imponują rozległością i trafnością ujęć metodologicznych.

Szczególną troską otaczała uczestników swego seminarium magisterskiego i seminarium doktoranckiego. Była promotorką kilkudziesięciu prac magisterskich i kilku rozpraw doktorskich. Problematykę przedstawianą na tych seminariach zawsze szeroko omawiała, z zacięciem dyskutując o niej z uczestnikami tych zajęć. Animowała dyskusję naukową w ramach Sekcji Historii, organizując w jednym z pomieszczeń klasztoru Sióstr Urszulanek SJK comiesięczne „Spotkania Clio”, na których poszczególni uczestnicy przedstawiali swe teksty, i projekty badawcze.

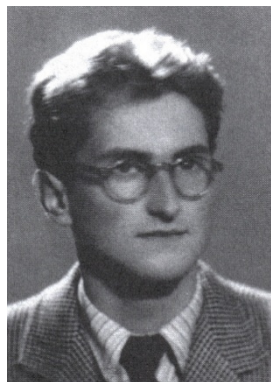
W ostatnim okresie życia Siostra Profesor szczególną uwagę poświęciła uporządkowaniu archiwum lubelskiego klasztoru Urszulanek, zawierającego m.in. dokumentację dotyczącą szkoły prowadzonej przez zakon. Opracowała obszerny katalog kadry nauczycielskiej i uczennic. Aktywna naukowo do ostatnich tygodni życia, z troską patrzyła na przyszłość macierzystej Uczelni. Żywo – z dozą krytycyzmu – reagowała na różne przejawy jej działalności, zarówno administracyjnej, jak i naukowej. W swych sądach i ocenach życia uniwersyteckiego i spraw publicznych była wyrazista, nierzadko bezkompromisowa. Odznaczała się zarazem troskliwością o los innych, świadcząc pomoc tam, gdzie było to potrzebne – zawsze z delikatnością i wyczuciem sytuacji. W społeczności uniwersyteckiej ludzi tak oddanych Bogu, Ojczyźnie, Bliźniemu i Nauce jest niestety coraz mniej.

Siostra Aleksandra Witkowska zmarła 20 lutego 2024 r. w Lublinie.

Opracował prof. dr hab. Leszek Wojciechowski

PROF. DR HAB. CZESŁAW DEPTUŁA

Czesław Deptuła urodził się 20 lipca 1937 r. w Warszawie. Swoje życie szkolne, studenckie i naukowe, jako profesor KUL związał jednak z Lublinem. Podjął studia na Sekcji Historii, zwieńczając je w 1958 r. pracą maderską. Następnie został zatrudniony na macierzystej uczelni. W 1967 r. przedstawił rozprawę doktorską *Początki grupy brzeskiej premonstratensów polskich* i obronił ją na Uniwersytecie Warszawskim (promotorem był prof. Tadeusz Manteuffel). W toku dalszych prac badawczych prowadzonych na KUL-u oraz zajęć dydaktycznych, uzyskał w 1990 r. habilitację na podstawie *Galla Anonima mit genezy Polski. Studium z historiozofii i hermeneutyki symboli dziejopisarstwa średniowiecznego* (wydania: 1990; 2000; 2024). W 1994 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, natomiast w 2002 r. uzyskał tytuł profesora. Był kierownikiem Katedry Historii Średniowiecznej (2002-2004), Katedry Historii Historiografii (2004-2009), a także Katedry Archeologii Polski (2009-2010). Profesor podejmował prace badawcze z zakresu historii zakonów kanonicznych w średniowiecznej Polsce, jak też szeroko rozumianej historii stosunków między władzą kościelną a państwową w tej epoce. W prowadzonych przez siebie badaniach wiele uwagi poświęcił różnym aspektom życia religijnego w średniowieczu i czasach nowożytnych. Ważną dziedziną badań Profesora było także średniowieczne dziejopisarstwo, a zwłaszcza wyrażane na jego kartach treści ideowe. Zajmował się również zagadnieniami z zakresu archeologii i historii osadnictwa.

Profesor wraz ze swą Małżonką (Marią Ewą Jabłońską-Deptułową) był zaangażowany w ruch „Solidarności”, zarówno w okresie legalnej działalności Związku, jak i w czasie stanu wojennego (prof. Ewa Deptuła musiała się wówczas ukrywać, aby uniknąć internowania). Zaangażowanie ich w działalność społeczną, a także w działalność macierzystej Uczelni warte jest podkreślenia.

Profesor Deptuła był aktywnym uczestnikiem życia studenckiego i „stowarzyszeniowego” jako członek rozlicznych towarzystw naukowych (w tym Towarzystwa Naukowego KUL), komisji oraz zespołów redakcyjnych (m.in. był

długoletnim członkiem redakcji „Zeszytów Naukowych KUL”). Był także turystą z zamiłowania. Szczególnie upodobał sobie (wraz z Małżonką) tereny kaszubskie z umiłowanym Żarnowcem, gdzie wznosi się odrestaurowany klasztor Cysterek. Państwo Deptułowie spędzili w tej miejscowości wiele wakacyjnych miesięcy.

Profesor sporo czasu i troski poświęcał swoim studentom, a zwłaszcza magistrantom i doktorantom. Wypromował ich wielu, w tym czwórkę doktorów.

Czesław Deptuła był do ostatnich dni życia aktywny naukowo, podobnie jak siostra prof. Aleksandra Witkowska, z którą dzielił niektóre zainteresowania i pasje badawcze. Niedługo przed śmiercią przedstawił w formie dwóch książek zbiór swych artykułów, rozproszonych po różnych czasopismach. Publikacje prezentują główne kierunki badań podejmowanych przez niego i niekiedy błyskotliwe rozwiązania ważnych zagadnień historycznych. Przygotowywał trzecią edycję swej rozprawy habilitacyjnej, planując zamieścić w niej uzupełnienia i aktualizacje. Jednak już nie zdążył. Książka ukazała się (jeszcze w 2024 r.) po jego śmierci, będąc jakby pomnikiem dokonań badawczych Profesora. „Non omnis moriar”. Zmarł 6 marca 2024 r. Jego dorobek wpisuje się na trwałe w nurt wybitnych osiągnięć naukowych środowiska Wydziału Nauk Humanistycznych KUL i Towarzystwa Naukowego KUL.

Opracował prof. dr hab. Leszek Wojciechowski

DR HAB. ELŻBIETA SZCZOT, PROF. KUL

Elżbieta Szczot urodziła się 23 lipca 1965 r. w Brzegu Dolnym. Z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim związana była od 1985 r. Rozpoczęła tam studia prawnicze, a po uzyskaniu tytułu magistra zaczęła się kształcić w kierunku prawa kanonicznego. Była prawnikiem, kanonistą i specjalistką w zakresie prawa sakramentów świętych.

Jako pierwsza kobieta w Polsce, w 1998 r. uzyskała stopień doktora prawa kanonicznego. Dzięki jej zaangażowaniu powstało pierwsze Koło Naukowe Kanonistów.

W latach 2011-2017 pełniła funkcję kierownika Katedry Nauk o Polityce w Instytucie Europeistyki KUL.

Prof. Elżbieta Szczot była prelegentką na międzynarodowych konferencjach we Włoszech, w Ukrainie, Czechach i na Słowacji. Była wybitną znawczynią prawa, która przyczyniła się do wykształcenia pokoleń prawników i kanonistów.

Przez całe swoje życie zawodowe zawsze miała czas dla studentów, a także na wspieranie ich w podejmowanych inicjatywach, organizacji szkoleń czy konferencji naukowych. Studenci i absolwenci, których nauczała, wspominają ją jako rzetelną i sumienną wykładowczynię, która wiele wymagała, ale przede wszystkim miała dar nauczania i zachęcania młodych ludzi do pogłębiania swojej wiedzy.

W 2005 r. została odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi.

Była członkiem korespondentem Wydziału Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL.

Profesor zmarła 10 marca 2024 r. w Warszawie. Uroczystości żałobne odbyły się 14 marca 2024 r. w Lublinie i Ropczycach-Witkowicach. Msza święta została odprawiona w Kościele Akademickim KUL. Udział w niej wzięły m.in. władze Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, a także przedstawiciele władz samorządowych oraz wielu duchownych. Następnie

trumnę przewieziono do parafii pw. Świętego Michała Archanioła w Ropczycach, gdzie odbyła się uroczysta msza święta pogrzebowa. Podczas obu mszy wartę przy trumnie pełnili członkowie Lubelskiego Bractwa Strzelców Kurkowych Świętego Jana Kantego.

Na podstawie materiałów internetowych
opracowała Monika Szysiak*

* https://www.kul.pl/odeszla-do-pana-prof-elzbieta-szczot,art_106114.html; <https://natemat.pl/546257,nie-zyje-elzbieta-szczot-prof-kul-miala-59-lat>; https://pl.wikipedia.org/wiki/El%C5%BCbieta_Szczot

PROF. DR HAB. ROBERT CHODKOWSKI

Robert Chodkowski urodził się 7 czerwca 1938 r. we wsi Bobino Wielkie na Mazowszu. Od 1957 r. związany był z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. W 1963 r. obronił pracę magisterską z filologii klasycznej na KUL-u. Po trzech latach pracy w szkolnictwie średnim w Ostrowcu Świętokrzyskim został następnie zatrudniony na etacie asystenta w I Katedrze Filologii Klasycznej u prof. Janiny Pliszczyńskiej. Doktorat obronił w 1973 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W roku akad. 1973/74 odbył roczny staż naukowy w Uniwersytecie w Lovanium. Habilitację uzyskał w 1984 r. również na UAM, w roku 2000 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Jako nauczyciel akademicki Robert Chodkowski prowadził ćwiczenia, proseminaria, konwersatoria, seminaria i wykłady dla studentów filologii klasycznej KUL. Pod jego kierownictwem powstało kilkadziesiąt prac magisterskich, dotyczących zagadnień literackich, teatralnych, filozoficznych i religijnych. Stworzył Katedrę Dramatu i Teatru Antycznego w Instytucie Filologii Klasycznej. W latach 1998-2001 był dyrektorem Instytutu Filologii Klasycznej KUL i jako dyrektor przeprowadził reformę studiów i przygotował Instytut do akredytacji.

Jego zainteresowania naukowe dotyczyły literatury greckiej, teatru i dramatu greckiego, myśli religijnej pisarzy antycznych i teorii literatury. Był autorem licznych publikacji naukowych, m.in. *Funkcja obrazów scenicznych w tragediach Ajschylosa* (1975), *Ajschylos i jego tragedie* (Lublin 1994), *Teatr grecki* (2003).

Był członkiem m.in. Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej w Polsce, Polskiego Towarzystwa Filologicznego oraz Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN.

Z Towarzystwem Naukowym KUL prof. Chodkowski związany był od 1974 r. jako członek współpracownik, od 1990 r. jako członek korespondent, od 2001 jako członek czynny. Był członkiem Zarządu, a w czasie 7 czerwca

1995-18 czerwca 1998 pełnił funkcję Sekretarza Generalnego. W roku 2018 Zarząd TN KUL postanowił uhonorować Profesora tytułem Członka Honorowego.

Profesor Chodkowski był tłumaczem wielkich dzieł, które wydawał w Towarzystwie. Są to: *Chrystus cierpiący* Grzegorza z Nazjanzu, *Dramaty* Ajschylosa, Sofoklesa, Eurypidesa, *Iliada* i *Odyseja* Homera. Przekłady te kilkakrotnie uzyskały Nagrody Stowarzyszenia Wydawców Katolickich FENIKS.

Profesor Robert Chodkowski zmarł 22 maja 2024 r. w Lublinie.

*Na podstawie materiałów internetowych oraz archiwum TN KUL
opracowała Anna Maćkowska-Bielewicz*

KS. DR HAB. JANUSZ MĄCZKA SDB, PROF. UPJPII

28 maja 2024 r. w Krakowie zmarł ks. dr hab. Janusz Mączka SDB, prof. UPJPII. Filozof przyrody i historyk nauki, profesor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Członek korespondent Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Naukowego KUL.

Urodził się 2 marca 1960 r. w Zagnańsku. W 1980 r. ukończył technikum mechaniczne w Kielcach, w latach 1980-1981 studiował fizykę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. W 1981 r. wstąpił do Towarzystwa Salezjańskiego, śluby wieczyste złożył w 1988 r., święcenia kapłańskie przyjął w 1989 r. Studia filozoficzne odbył na Wydziale Filozoficznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Od 1990 r. pracował w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie, a od 1993 r. był zatrudniony w Katedrze Filozofii Przyrody na Wydziale Filozofii Papieskiej Akademii Teologicznej (przekształconej w 2009 r. w Papieski Uniwersytet Jana Pawła II). Z Wydziałem Filozoficznym był związany do końca życia, pełniąc m.in. funkcje prodziekana (2003-2006), dziekana (2009-2016) oraz kierownika Katedry Filozofii Przyrody (2009-2024).

Członek wielu towarzystw i instytucji naukowych, m.in. Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, Sekcji Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, Polskiej Akademii Umiejętności, Polskiej Akademii Nauk, Słowackiego Towarzystwa Filozoficznego, Towarzystwa Metafizycznego im. A. N. Whiteheada (UŚ w Katowicach), prezes Zarządu Fundacji Centrum Mikołaja Kopernika.

Głównymi obszarami pracy badawczej ks. Janusza Mączki była filozofia przyrody, historia nauki oraz zagadnienia dotyczące relacji nauka–wiera. Rozprawę doktorską *Rola matematyki w genezie filozofii Alfreda North Whiteheada* przygotowanej pod kierunkiem ks. prof. Józefa Życińskiego obronił w 1997 r. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 2003 r. na podstawie pracy *Wszechświat strukturalny. Strukturalizm w dziele Joachima Metalla*

a strukturalizm współczesnej nauki. Książka „profesorska” *Filozofia jako funkcja nauki. Nauka i filozofia w ujęciu Joachima Metallmanna* (Kraków 2024) została już wydana pośmiertnie. We wstępie do niej Michał Heller napisał: „Janusz Mączka nie chciał być tylko „specjalistą od Metallmanna”, ale z pewnością chciał wykorzystać jego filozofię do pogłębienia swoich własnych zainteresowań, które w znacznej mierze skupiały się na metodologicznych zagadnieniach związanych z koncepcją filozofii przyrody. Wiele pisał na te tematy i chętnie przyjmował zaproszenia na spotkania i sympozja, jeżeli tych tematów dotyczyły. Zawsze podkreślał, a nawet – użyłbym tego słowa – walczył o to, by filozofia przyrody była uprawiana „w kontekście nauki”, nie rezygnując równocześnie z tradycyjnych problemów metafizycznych” (s. 12).

Był autorem czterech monografii, redaktorem naukowym siedemnastu książek, autorem licznych artykułów z zakresu filozofii przyrody, filozofii matematyki, historii polskiej filozofii przyrody. Współtworzył krakowską szkołę filozofii przyrody w ramach macierzystego Wydziału Filozoficznego, a także czasopismo naukowe „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce”, wydawane przez Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych (wcześniej Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych).

Uroczystości pogrzebowe ks. prof. Janusza Mączki odbyły się 1 czerwca 2024 r. w kościele parafialnym pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Zagnańsku.

Opracował dr hab. Zbigniew Wróblewski, prof. KUL

KS. DR HAB. JERZY KOPEREK, PROF. KUL

Jerzy Koperek urodził się 12 czerwca 1960 r. w Łodzi. W latach 1980-1985 studiował filozofię i teologię, uzyskując w 1986 r. bakalaureat w Pontificio Ateneo „Antonianum” w Rzymie. Kontynuował studia specjalistyczne w Pontificio Istituto di Spiritualità „Teresianum”, a następnie w Pontificia Università Gregoriana w Rzymie, gdzie w 1988 r. uzyskał licencjat z teologii moralnej.

W latach 1988-1989 studiował w Pontificia Università di San Tommaso „Angelicum” w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat. W roku 1991 został zatrudniony jako asystent w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, a w 1992 r. jako adiunkt Katedry Teorii Państwa i Polityki Międzynarodowej. W roku 2008 habilitował się z zakresu nauk humanistycznych. Od tego też roku rozpoczął pracę w Instytucie Nauk o Rodzinie KUL, gdzie od 2009 r. był kierownikiem Katedry Życia Społecznego Rodziny. Do głównych kierunków jego badań należały: społeczeństwo obywatelskie, prawa człowieka, prawa rodziny, polityka społeczna, praca socjalna, katolicka nauka społeczna, teoria państwa.

Ksiądz Profesor był członkiem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, a także członkiem korespondentem Wydziału Teologii Towarzystwa Naukowego KUL.

Ks. prof. Jerzy Koperek zmarł 23 lipca 2024 r.

Na podstawie materiałów internetowych
opracowała Monika Szysiak*

* <https://tnfs.pl/zmarl-ks-prof-jerzy-koperek/>

PROF. DR HAB. KRYSZYNA STAWECKA

Krystyna Stawecka urodziła się 12 marca 1932 r. w Makowie Mazowieckim. Całe życie zawodowe związana była z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, w którym w 1955 r. ukończyła studia w zakresie filologii klasycznej i rozpoczęła pracę naukową. W 1962 r. uzyskała stopień doktora, w 1973 r. habilitację, w 1985 tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1992 r. profesora zwyczajnego.

Od 1973 r. kierowała Katedrą Łaciny Średniowiecznej i Nowożytnej. W latach 1974-1980 pełniła funkcję prodziekana, a w latach 1986-1993 dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych. W 2002 r. przeszła na emeryturę.

Zakres obowiązków dydaktycznych obejmował wykłady i seminaria z literatury, początkowo greckiej, a później łacińskiej, a także zajęcia z metryki starożytnej i z gramatyki greckiej i łacińskiej oraz wykłady monograficzne.

Główny nurt zainteresowań naukowych prof. Staweckiej stanowi neolatynistyka. Współpracowała z wieloma ośrodkami naukowymi, zarówno w Polsce, jak i za granicą, zajmującymi się badaniem kultury i literatury renesansowej (m.in. Zakład Neolatynistyki na Katolickim Uniwersytecie w Leuven, Pracownia Słownika Łaciny Średniowiecznej PAN w Krakowie). Po habilitacji jej zainteresowania naukowe skoncentrowały się na poezji i prozie barokowego twórcy Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, a także twórczości epigramatycznej Jana Kochanowskiego, zawartej w zbiorze zatytułowanym *Foricoenia*, a także na łacińskiej poezji religijnej epoki renesansu i baroku oraz edycji oryginalnych tekstów łacińskich.

Odbywała staże naukowe m.in. w: Mediolanie, Lowanium i Nijmegen. Wielokrotnie uczestniczyła w światowych kongresach neolatynistycznych. Została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi (1978), nagrodą Rektora KUL (2001) oraz medalem „Pro Ecclesia et Pontifice” (2008).

Krystyna Stawecka była członkiem Towarzystwa Naukowego KUL od 6 listopada 1962 r. jako członek współpracownik, od 1973 r. jako członek korespondent, od 1979 r. jako członek czynny, a w 2015 r. otrzymała tytuł Członka

Honorowego. Laudację na cześć Pani Profesor wygłosił jej uczeń, dr hab. Andrzej Budzisz (zob. „Summarius” 44(2015), s. 81-82).

Należała również do Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN, Komisji Polsko-Łacińskiej PAU oraz International Association for Neo-Latin Studies.

Jest autorką książek *Religijna poezja łacińska XVI wieku w Polsce* (Lublin 1964) i *Maciej Kazimierz Sarbiewski, prozaik i poeta* (Lublin 1989) oraz artykułów naukowych, m.in.: *Z zagadnień rytmu „Kazań sejmowych” Piotra Skargi. Cyconianizm Skargi* („Eos” 55(1965), s. 180-191), *Rzymskie wzory poezji J. Kochanowskiego jako przykład twórczego naśladownictwa* (w: *Jan Kochanowski i epoka renesansu*, red. T. Michałowska, Warszawa 1984, s. 106-123), *Inspiracje biblijne łacińskiej poezji wczesnego chrześcijaństwa a tradycja literacka nowołacińskich poetów religijnych renesansu* (w: *Biblia a literatura*, red. S. Sawicki, Lublin 1986, s. 11-130), *„Senne widzenie” Boga Ojca w mitologii pogańskiej wedle teorii Macieja Kazimierza Sarbiewskiego* (w: *Obraz Boga Ojca w kulturze*, red. M. Ołdakowska-Kuflowa, U.M. Mazurczak, Lublin 2000, s. 85-95), a także przekładów (m.in. M.K. Sarbiewski, *Dii gentium*, Wrocław 1972).

Wielką wdzięczność Towarzystwo Naukowe KUL jest winne Pani Profesor za przekład rozprawy doktorskiej ks. Karola Wojtyły z łaciny na język polski pt. *Św. Jana od Krzyża nauka o wierze*, wydanej w 2000 r.

Krystyna Stawecka zmarła 27 października 2024 r.

*Na podstawie materiałów autorstwa dr hab. Jolanty Malinowskiej, prof. KUL,
dostępnych na stronie KUL, oraz archiwum TN KUL
opracowała Anna Maćkowska-Bielewicz*

Słowo Prezesa Towarzystwa Naukowego KUL
przesłane do uczestników pogrzebu

Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann
Prezes Towarzystwa Naukowego KUL

Pan prof. dr hab. Dariusz Skórczewski
Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Łączę się duchowo z PT. uczestnikami uroczystości pogrzebowej śp. p. prof. Krystyny Staweckiej i składam wyrazy serdecznego współczucia. Czynię to jako Prezes Towarzystwa Naukowego KUL, ale jeszcze bardziej z potrzeby serca. Pominę dokonania naukowe Pani Profesor, bo pięknie je podsumował pierwszy Jej doktor, prof. Andrzej Budzisz, w laudacji wygłoszonej 15 marca 2015 roku ku czci Profesor Krystyny Staweckiej z okazji wręczenia Jej dyplomu członka honorowego TNKUL, co ukazało się drukiem w naszym Towarzystwie. Ze śp. Krystyną jestem związany przyjaźnią opartą na wartościach ludzkich, intelektualnych i duchowych. A przyjaźń nie umiera, przechodzi do wieczności.

Spotkania z Bogiem, które dokonało się wczesnym rankiem w minioną niedzielę, wyczekiwała śp. Krystyna już w minionym wieku. Życzyła sobie wtedy, żebym Ją pochował, ale homo proponit, Deus disponit. Począwszy od poniedziałku sprawuję w Jej intencji codziennie mszę św. gregoriańską. Tak będzie przez dni trzydzieści. Ofiara Chrystusa jest najpiękniejszą z ofiar. Skuteczność mszy świętej jest tym większa, im większym szacunkiem zmarli sami darzyli Eucharystię. Śp. Krystyna codziennie z wielkim przejęciem uczestniczyła we mszy św. Katechizm Kościoła Katolickiego (958) uczy: „Nasza modlitwa za zmarłych nie tylko może im pomóc, lecz także sprawia, że staje się skuteczne ich wstawiennictwo za nami”. Oremus ad invicem.

Pelplin, dnia 29.12. 2024 r.

Ks. Augustyn Eckmann

DR HAB. MARIA SZYMANOWICZ, PROF. KUL

Maria Szymanowicz urodziła się 31 lipca 1955 r. w Radomiu.

W latach 1976-1981 studiowała w Instytucie Muzykologii Kościelnej KUL. W maju 1981 r. uzyskała dyplom magisterski z wyróżnieniem. W grudniu 1981 r. złożyła egzamin licencjacki. W październiku 1982 r. została zatrudniona w Katedrze Instrumentologii Instytutu Muzykologii Kościelnej. W 1991 r. doktoryzowała się pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Jana Chwałka. W 2007 r. uzyskała stopień doktora habilitowanego. Od 2007 r. pełniła funkcję kierownika Katedry Instrumentologii w Instytucie Nauk o Sztuce. W 2009 r. została powołana na stanowisko profesora KUL. W latach 2014-2018 była dyrektorem Instytutu Muzykologii.

Opublikowała 9 książek i ponad 60 artykułów, m.in. *Organy w kościołach diecezji radomskiej*, *Propozycje pieśni na niedziele, uroczystości i święta roku liturgicznego*, *Polska bibliografia organów*.

Pełniła funkcję organistki w Kościele Akademickim KUL, następnie w parafii św. Józefa w Radomiu (ks. pallotynów). Była wykładowcą w Diecezjalnym Studium Organistowskim w Radomiu, a także członkiem Diecezjalnej Komisji ds. Muzyki i Śpiewu Kościelnego diecezji radomskiej.

Maria Szymanowicz była członkiem współpracownikiem Wydziału Teologii Towarzystwa Naukowego KUL oraz członkiem Radomskiego Towarzystwa Naukowego.

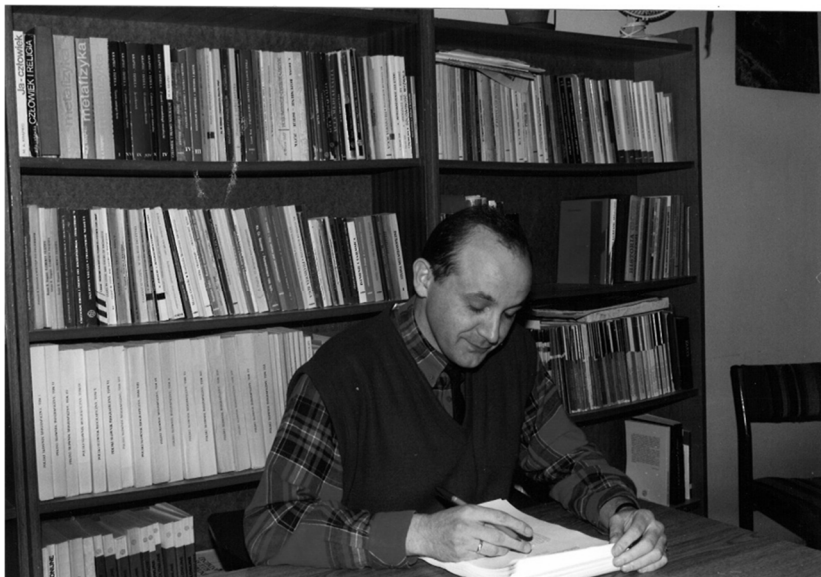
Otrzymała nagrodę Radomskiego Towarzystwa Naukowego, została odznaczona Złotym Medalem za Długoletnią Służbę, Brązowym Krzyżem Zasługi i medalem Pro Patria.

Maria Szymanowicz zmarła 3 grudnia 2024 r. w Radomiu.

*Na podstawie materiałów internetowych**
opracowała Monika Szysiak

* https://www.kul.pl/dr-hab-maria-szymanowicz-prof-kul,art_92669.html; <https://echodnia.eu/radomskie/zmarla-profesor-maria-szymanowicz-z-radomia-muzykolog-wykladowczyni-katolickiego-universytetu-lubelskiego-miala-69-lat/ar/c1-18978969>

STANISŁAW SAREK

Stanisław Sarek pracował jako redaktor w Towarzystwie Naukowym KUL w latach 1991-2024. Urodził się 12 listopada 1964 r. w Lubieniu koło Myślenic. W latach 1971-1979 uczęszczał do szkoły podstawowej, najpierw w Krzczonowie, a następnie w Tokarni. Naukę kontynuował w Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Myślenicach, świadectwo dojrzałości otrzymał 1983 r. W lipcu tego roku wstąpił do Zgromadzenia Księży Sercanów. Po rocznym pobycie w nowicjacie w Stopnicy koło Buska Zdroju został skierowany przez władze zakonne na studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Sercanów w Stadnikach koło Krakowa. W 1986 r. rozpoczął studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, na kierunku filologia klasyczna. W roku 1989, za zgodą przełożonych zakonnych, opuścił Zgromadzenie. Studia ukończył w 1991 r., przedstawiając pracę na temat *Filologiczne i teologiczne aspekty homilii paschalnej Melitona z Sardes*.

Następnym etapem w jego życiu było podjęcie pracy w Towarzystwie Naukowym KUL. Ubiegając się o stanowisko redaktora, tak uzasadniał swoją prośbę: „Świadom wysokiej rangi i prestiżu tej Instytucji pragnę zapewnić, że

dołożę wszelkich starań, aby jak najsolidniej wypełniać powierzone mi zadania i jednocześnie wyrazić nadzieję, iż pomocą w tym względzie będzie dla mnie wiedza, jaką wyniosłem ze studiów filologii klasycznej na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL oraz wcześniej filozofii w afiliowanym do krakowskiej PAT WSM Księżu Sercanów w Stadnikach koło Krakowa”.

Ks. prof. Remigiusz Popowski – opiekun naukowy Stanisława Sarka w czasie studiów – wystawił taką opinię swojemu studentowi, polecając go do pracy w redakcji: „Jako student wykazał duże zdolności filologiczne, pracowitość i zdyscyplinowanie. Nie jest człowiekiem konfliktowym. Ma dobre maniere. Dużo udzielał się organizacyjnie. Uważam, że jest bardzo dobrym kandydatem na stanowisko redaktora w Towarzystwie Naukowym”.

Decyzją Zarządu Stanisław Sarek został zatrudniony w Towarzystwie Naukowym i 1 sierpnia 1991 r. rozpoczął pracę w redakcji. Od początku swej pracy redakcyjnej odznaczał się ogromną wiedzą humanistyczną i zdolnościami filologicznymi, które cały czas rozwijał. Imponowało jego podejście do nowych możliwości opracowywania tekstów za pomocą komputera. Sam zgłębiał zasoby wiedzy komputerowej i stał się jednym z niewielu specjalistów opracowania grafiki i różnych znaków typograficznych. Dzięki swojemu zaangażowaniu w pracę i rozumieniu istoty pracy naukowej końcowy rezultat jego pracy był znakomity i zawsze zadowalający zarówno dla autorów, jak i dla Wydawnictwa. Zaslugą Stanisława Sarka było dbanie o najwyższy poziom edytorski publikowanych prac. Z ogromnym profesjonalizmem zajmował się redakcją książek i artykułów naukowych. Przez 33 lata opracował ponad 1500 tytułów z różnych dziedzin naukowych. Wśród nich są tak cenione prace, jak *Filozofia brytyjska na przełomie XX wieku* (1998, red. naukowa Piotr Gutowski i Tadeusz Szubka), *Jeżeli Bóg istnieje... Wolność człowieka a hipoteza teistyczna. Studia i eseje* (2018, red. naukowa Andrzej P. Stefańczyk), *Literatura starożytnej Grecji* (t. 1-2, 2018, red. naukowa Henryk Podbielski), przekłady utworów Ajschylosa, Eurypidesa, Sofoklesa, *Iliady* i *Odysei* Homera. Jedną z ostatnich książek opracowanych przez redaktora Sarka była wydana w 2023 r. *Infirmieria Szpitala Świętego Ducha w Rzymie w XVII-XVIII wieku*, której autorem jest prof. Marian Surdacki, a tuż przed śmiercią *Eneida* Wergiliusza.

W latach 1997-2023 pełnił funkcję Sekretarza rocznika „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II”. Wniósł wiele cennych pomysłów w przygotowywanie poszczególnych numerów.

Stanisław ubogacał swoją osobowością i oryginalnym sposobem bycia instytucję, w której pracował. Emanował niebanalnym poczuciem humoru. Był dobrym i uczynnym kolegą, serdecznym przyjacielem, odpowiedzialnym pracownikiem. Dzielił się swoją wiedzą, służył radą i pomocą zarówno autorom, jak i współpracownikom.

Zmarł nagle, 12 czerwca 2024 r., gdy wracał z pracy do domu. To odejście jest wielką stratą dla Towarzystwa Naukowego KUL i środowiska humanistycznego, również spoza Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Mając w pamięci etos pracy śp. redaktora Stanisława Sarka oraz innych Redaktorów związanych w przeszłości z Towarzystwem Naukowym, których już nie ma wśród nas, pozostajemy wierni temu ideałowi – rzetelnej, profesjonalnej pracy wydawniczej, w ten sposób też okazując nasze uznanie dla ich wkładu w rozwój Towarzystwa Naukowego KUL.

Opracowały Alicja Penar i Alina Żuk

ISTNIEJE OD ROKU 1934

TOWARZYSTWO NAUKOWE
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II

ul. Spokojna 1, lok. 408-409, 20-074 Lublin,
adres do korespondencji:
Al. Raławickie 8/16, 20-037 Lublin
tel. 81 525 01 93, e-mail: tnkul@tnkul.pl
<http://tnkul.pl>

List pożegnalny dyrektora adm. Towarzystwa Naukowego KUL – Aliny Żuk

Szanowni uczestnicy Liturgii Pogrzebowej!
Szanowna Pani Sylwio, Drodzy Synowie świętej pamięci Stanisława,
pograżona w smutku Rodzino!

W imieniu koleżanek i kolegów związanych z Towarzystwem Naukowym przyszło mi dziś pożegnać naszego kolegę, świętej pamięci Stanisława Sarka.

Stanisław pracował w Towarzystwie Naukowym jako redaktor przez ponad 33 lata.

Był znakomitym, najwyższej klasy redaktorem tekstów naukowych, miłośnikiem pracy redakcyjnej. Jego ogromna wiedza humanistyczna, a także wybitne umiejętności komputerowe pozwalały na publikowanie w Towarzystwie Naukowym książek i czasopism na najwyższym poziomie edytorskim. Z ogromnym zaangażowaniem, profesjonalizmem i wnikliwością humanisty zajmował się redakcją książek, artykułów i serii naukowych. Opracował ponad 1500 tytułów prac. Wśród nich: „Filozofia brytyjska na przełomie XX wieku”, „Jeżeli Bóg istnieje”, „Literatura starożytnej Grecji”, przekłady utworów Ajsycholsa, Eurypidesa, Sofoklesa, „Iliada”, „Odyseja”, a ostatnio „Infirmeria Szpitala Świętego Ducha” i „Eneida”.

Swoje umiejętności komputerowe wykorzystywał w opracowywaniu edycji krytycznych, projektowaniu elementów graficznych, okładek i typograficznych znaków różnych alfabetów.

Wśród Jego talentów był też ten najbliższy nam – talent oratorski. Staszek przygotowywał i wygłaszał różne teksty i przemowy okolicznościowe, także

w języku łacińskim, wyjątkowo piękne, ujmujące trafnością spostrzeżeń, zawsze odnoszące się do konkretnej Osoby lub sytuacji.

Mamy też w pamięci nasze spotkania opłatkowo-kolędowe. Zadziwiały nas Jego zdolności aktorskie i wokalne, gdy wykonywał swoje ulubione pastorałki.

Stanisław opuścił nas nagle. Jeszcze w środę, jak się okazało, w swoim ostatnim dniu pracy, kończył redagowanie „Eneidy”. Wychodząc powiedział: „to do jutra”. Ale następnego dnia już się nie spotkaliśmy. Brakuje słów, by opisać, jak bardzo będzie nam Go brakowało. To ogromna strata nie tylko dla Towarzystwa, lecz także dla całego środowiska humanistycznego.

Dzisiaj chcę najserdeczniej podziękować Staszкови za Jego nieocenioną, wieloletnią pracę dla TN KUL. Chcę też wyrazić naszą wdzięczność za to jak dobrym kolegą i serdecznym przyjacielem był dla nas, za to, że mogliśmy liczyć na pomoc Staszka w każdej sytuacji.

Dziękuję za wszystko, czym Staszek nas obdarzył, za to czym nas ubogacał, oraz za to, jak wielkim oparciem był dla nas.

Chylę czoła przed smutkiem i cierpieniem Rodziny
składam najszczerze wyrazy współczucia.

**SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KUL
(2024)**

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KUL ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2024 R.

Rok sprawozdawczy 2024 był 90. rokiem działalności Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

I. WŁADZE TOWARZYSTWA

W okresie sprawozdawczym Towarzystwem Naukowym KUL kierował Zarząd w składzie:

prezes: członek czynny – ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann; wiceprezes: członek czynny – prof. dr hab. Marian Surdacki; sekretarz generalny: członek korespondent – dr hab. Ewa M. Ziółek; skarbnik: członek czynny – ks. prof. dr hab. Czesław Krakowiak; referent ds. wydawniczych: członek czynny – prof. dr hab. Piotr Kulicki; członek Zarządu: członek czynny – prof. dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kufel; członek Zarządu: członek korespondent – dr hab. Magdalena Charzyńska-Wójcik, prof. KUL.

W skład Zarządu wchodził także przewodniczący siedmiu Wydziałów: Teologii: członek korespondent – ks. dr hab. Kazimierz Pek MIC, prof. KUL; Filozoficznego: członek korespondent – dr hab. Zbigniew Wróblewski, prof. KUL; Historyczno-Filologicznego: członek czynny – prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska; Nauk Społecznych: członek czynny – prof. dr hab. Marian Surdacki; Nauk Prawnych: członek czynny – ks. prof. dr hab. Józef Krukowski; Matematyczno-Przyrodniczego: członek korespondent – prof. dr hab. Ryszard Szyszka; Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL: członek czynny – ks. prof. dr hab. Tadeusz Guz.

W skład Komisji Rewizyjnej wchodził:

członek czynny – prof. dr hab. Jadwiga Kuczyńska; członek czynny – prof. dr hab. Jerzy Flaga; członek czynny – prof. dr hab. Adam Biela.

Zarząd odbył posiedzenia: 5 III 2024 r., 19 VI 2024 r. oraz w trybie korespondencyjnym 15 X 2024 r.

Walne Zebranie Towarzystwa Naukowego KUL odbyło się 21 VI 2024 r.

14 XI 2024 r. odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody im. Księdza Idziego Radziszewskiego ks. prof. dr. hab. Mirosławowi Kalinowskiemu za całokształt dorobku naukowego w duchu humanizmu chrześcijańskiego.

II. CZŁONKOWIE

Liczba członków Towarzystwa Naukowego KUL na dzień 31 XII 2024 r. wynosiła 672, w tym: członków honorowych – 7, czynnych – 125, korespondentów – 236, współpracowników – 304.

W okresie sprawozdawczym przyjęto dra Tomasza Sobeckiego w poczet członków współpracowników Wydziału Nauk Prawnych oraz dr Edytę Chlebowską na członka korespondenta Wydziału Historyczno-Filologicznego.

Powołano na członków honorowych:

1. ks. prof. dr. hab. Czesława Krakowiaka z Wydziału Teologii
2. ks. prof. dr. hab. Józefa Krukowskiego z Wydziału Nauk Prawnych oraz pracowników Towarzystwa Naukowego KUL:
3. redaktor Annę Czabaj
4. dyrektor administracyjną mgr Alinę Żuk.

W okresie sprawozdawczym zmarło 11 członków Towarzystwa: ks. dr hab. Janusz Mączka, prof. UPJPII – członek korespondent Wydziału Filozoficznego; prof. dr hab. Czesław Walesa – członek korespondent Wydziału Nauk Społecznych; bp Ryszard Karpiński – członek współpracownik Wydziału Teologii; s. prof. Aleksandra Witkowska OSU – członek honorowy Wydziału Historyczno-Filologicznego; prof. dr hab. Czesław Deptuła – członek współpracownik Wydziału Historyczno-Filologicznego; dr hab. Elżbieta Szczot, prof. KUL – członek korespondent Wydziału Nauk Prawnych; ks. prof. Piotr Taras – członek współpracownik Wydziału Nauk Społecznych; prof. dr hab. Robert Chodkowski – członek honorowy Wydziału Historyczno-Filologicznego; ks. dr hab. Jerzy Koperek – członek korespondent Wydziału Teologii; prof. dr hab. Krystyna Stawecka – członek honorowy Wydziału Historyczno-Filologicznego; dr hab. Maria Szymanowicz, prof. KUL – członek współpracownik Wydziału Teologii.

W 2024 r. zmarł także zasłużony pracownik Towarzystwa Naukowego KUL, wybitny redaktor – Stanisław Sarek.

Proszę o uczczenie Ich pamięci powstaniem i chwilą skupienia!

III. DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁÓW, KOMISJI I INSTYTUTU

1. Wydział Teologii

Przewodniczącym Wydziału był ks. dr hab. Kazimierz Pek MIC, prof. KUL, wiceprzewodniczącym – ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL, sekretarzem – dr hab. Michał Wyrostkiewicz, prof. KUL. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 142 członków, w tym honorowych 1, czynnych 29, korespondentów 41, współpracowników 72. Wydział opublikował 5 książek i 5 zeszytów „Roczników Teologicznych”.

2. Wydział Filozoficzny

Przewodniczącym Wydziału był dr hab. Zbigniew Wróblewski, prof. KUL, wiceprzewodniczącym – wakat, sekretarzem – ks. dr hab. Dariusz Dąbek. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 109 członków, w tym honorowych 2, czynnych 32, korespondentów 36, współpracowników 41. W ramach Wydziału Filozoficznego działały 4 komisje: Komisja Filozofii Przyrody pod przewodnictwem dra hab. Józefa Zona, prof. KUL, Komisja Badań nad Religią pod przewodnictwem s. prof. dr hab. Zofii Zdybickiej, Komisja Kulturoznawstwa pod przewodnictwem ks. prof. dra hab. Piotra Moskala i Komisja Naukoznawstwa pod przewodnictwem prof. dra hab. Pawła Kawalca. W okresie sprawozdawczym Komisja Filozofii Przyrody Wydziału Filozoficznego odbyła jedno posiedzenie naukowe. Wydział opublikował 4 numery „Roczników Filozoficznych” i 5 numerów „Roczników Kulturoznawczych”.

3. Wydział Historyczno-Filologiczny

Przewodniczącym Wydziału była prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska, wiceprzewodniczącą dr hab. Jolanta Klimek-Grądzka, prof. KUL, sekretarzem dr Dagmara Nowacka. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 177 członków, w tym honorowych 1, czynnych 29, korespondentów 68, współpracowników 80.

W roku sprawozdawczym Wydział współorganizował 2 konferencje, 1 sympozjum oraz Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.

W ramach Wydziału Historyczno-Filologicznego działała: a) Komisja Badań nad Antykiem Chrześcijańskim, przewodniczący – ks. prof. dr hab. Mariusz Szram; wiceprzewodniczący – dr hab. Ewa Osek; sekretarz – dr Anna Głowa. Komisja odbyła 9 posiedzeń naukowych; b) Komisja Historyczna, przewodniczący – prof. dr hab. Eugeniusz Niebelski. Komisja Historyczna wspólnie z Pracownią Wojskowo-Historyczną Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zorganizowała: Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. „Wojny w narracjach

uczestników i świadków. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej”; Sympozjum poświęcone pamięci prof. dra hab. Witolda Matwiejczyka (1962-2023), pt. „Niemcy jako zaborca, sąsiad, członek Wspólnoty... Nowe kierunki w historiografii polskiej po upadku Muru Berlińskiego”, zorganizowane wspólnie z Katedrą Historii XIX wieku Instytutu Historii KUL oraz Kołem Naukowym Historyków Studentów KUL.

W roku sprawozdawczym Wydział współorganizował Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Tożsamość narodowa a tożsamość pogranicza” oraz LXXXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Tematem przewodnim Zjazdu były „Antropologiczne i kulturowe wymiary języka”.

Komisja Historyczna wydaje czasopismo „Teka Komisji Historycznej”; Wydział Historyczno-Filologiczny opublikował 6 książek, 18 zeszytów „Roczników Humanistycznych”, 2 tomy „Studiów Norwidianów”, 1 tom „Studiów Polonijnych”, 2 tomy „Teki Komisji Historycznej”.

4. Wydział Nauk Społecznych

Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. Marian Surdacki, wiceprzewodniczącym – dr hab. Wiesław Partyka, sekretarzem – dr Helena Błazińska. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 122 członków, w tym czynnych 13, korespondentów 40, współpracowników 69.

W ramach Wydziału Nauk Społecznych istnieją: Komisja Pedagogiczna pod przewodnictwem dr hab. Aliny Rynio i Komisja Psychologiczna pod przewodnictwem dr hab. Małgorzaty Tatali, prof. KUL. W okresie sprawozdawczym Wydział opublikował 1 książkę oraz 3 numery „Annals of Psychology”, 4 numery „Roczników Pedagogicznych”, 4 numery „Roczników Nauk Społecznych”.

5. Wydział Nauk Prawnych

Przewodniczącym Wydziału był ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, wiceprzewodniczącym – abp prof. dr hab. Andrzej Dzięga, sekretarzem – ks. prof. dr hab. Mirosław Sitarz. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 108 członków, w tym honorowych 1, czynnych 24, korespondentów 46, współpracowników 38. Współorganizował 2 konferencje: VIII Międzynarodową Konferencję Naukową „Bezpieczeństwo prawne stron w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym w państwach demokratycznych w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina” i Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat „Współczesne problemy prawa małżeńskiego i rodzinnego”.

Opublikowano 6 numerów „Roczników Nauk Prawnych” i 2 numery czasopisma „Kościół i Prawo”.

6. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy

Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. Ryszard Szyska, wiceprzewodniczącym – dr hab. Henryk Piersa, prof. KUL, sekretarzem – dr Agnieszka Ścibor. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 6 członków, w tym czynnych 2, korespondentów 3, współpracowników 1.

7. Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL

Przewodniczącym Wydziału był ks. prof. dr hab. Tadeusz Guz. W dniu 31 XII 2024 r. Wydział liczył 6 członków, w tym czynny 1, korespondentów 2, współpracowników 3.

8. Powołanie Instytutu Polonijnego „Patria-Polonia”

Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL w dniu 21 X 2024 r. powołał w ramach struktur Towarzystwa Naukowego KUL Instytut Polonijny „Patria-Polonia”. Przewodniczący – dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL; członkowie: dr hab. Janusz Bień, prof. KUL, dr hab. Piotr Rachwał, prof. KUL, i dr hab. Tomasz Nowicki, prof. KUL.

Do zadań Instytutu należy w szczególności:

- prowadzenie, organizowanie i wspieranie badań naukowych dotyczących historii polskiego wychodźstwa i jego dziedzictwa kulturowego za granicą;
- organizowanie konferencji, kongresów i sympozjów;
- utworzenie i prowadzenie cyfrowego archiwum dotyczącego działalności instytucjonalnej Polonii i Polaków za granicą;
- popularyzowanie nauki, kultury i polskiego dziedzictwa narodowego w środowiskach polonijnych;
- utworzenie i prowadzenie biblioteki cyfrowej gromadzącej zbiory dotyczące historii polskiego wychodźstwa i historii Polski;
- organizowanie i prowadzenie szkoleń oraz przedsięwzięć edukacyjnych;
- popularyzowanie wyników przeprowadzonych przez Instytut badań w formie publikacji, za pomocą mediów elektronicznych i innych środków masowego przekazu;
- rozwijanie, promowanie i wykorzystywanie metod i technologii informatycznych (IT, AI).

IV. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA TOWARZYSTWA

1. Konferencje, sympozja, zjazd

Wydział Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KUL współorganizował dwie konferencje naukowe:

– **VIII Międzynarodową Konferencję Naukową „Bezpieczeństwo prawne stron w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym w państwach demokratycznych w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina”** zorganizowaną wspólnie z Komisją Prawniczą Polskiej Akademii Nauk, Wydziałem Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, Wydziałem Prawa i Administracji UMCS w Lublinie, Wydziałem Prawa Uniwersytetu Trnavskiego w Trnawie, Wydziałem Prawa Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych we Lwowie, Fundacją Rozwoju KUL, Centrum Badań Porównawczych nad Procedurami Prawnymi UMCS. Konferencja odbyła się w dniach **9-10 maja 2024 r.** w Lublinie. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Dariusz Dudek (KUL), *Proces powoływania i testowania sędziego a bezpieczeństwo prawne stron postępowania sądowego*; prof. ucz. dr hab. Tomasz Demendecki (UMCS), *Odformalizowanie i elektronizacja postępowania cywilnego a gwarancje procesowe jego podmiotów*; prof. ucz. dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska (ASzWoj), *Bezpieczeństwo prawne podmiotów a realizacja obowiązków informacyjnych sądu*; doc. dr Peter Varga (UT Trnawa, Słowacja), *Cooperation between national courts and EU institutions in competition law cases*; prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak (UMCS), *Sytuacja prawna oskarżonych w postępowaniach przed międzynarodowymi trybunałami karnymi*; prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik (UMCS), *Zgoda strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym*; dr Michaela Moravčíková (UT Trnawa, Słowacja), *Registration of Churches and Religious Societies – Neverending Story*; prof. ucz. dr hab. Jarosław Dobkowski (UWM), *Strona wobec działań organów postępowania administracyjnego dyktowanych stanem wyższej konieczności*; prof. ucz. dr hab. Dominik Bierecki (UP Słupsk), *Zasada proporcjonalności w stosowaniu rozporządzenia w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego (DORA)*; dr Juliusz Petraniuk (PAN), *Wybrane zagadnienia z egzekucji na podstawie aktu notarialnego*; prof. dr hab. Janusz Niczyporuk (UMCS), *Zasada sprawiedliwości społecznej – aspekty proceduralne*; dr hab. Kamil Zaradkiewicz (UW), *Konstytucjonalizm abuzywny – między prawem a antyprawem*; dr hab. Paweł Bucoń (KUL), *Rola sądów administracyjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa prawnego małżeństwu i rodzinie – uwagi na tle art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*; ks. prof. ucz. dr hab. Krzysztof Orzeszyna (KUL), *Prawo człowieka do sądu w konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*; dr hab. Marzena

Świstak (UMCS), *Nadużycie praw procesowych w postępowaniu administracyjnym. Wybrane zagadnienia na tle praktyki działania samorządowych kolegiów odwoławczych*; prof. ucz. dr hab. Tomasz Szanciło (EWSPA), *Gwarancje procesowe członków konsorcjum*; prof. dr hab. Paweł Czubik (UEK), *Bezpieczeństwo prawne w postępowaniu przed notariuszem wobec postępującej informatyzacji notariatu*; dr Jakub Kosowski (UMCS), *Elektroniczne postępowanie nakazowe jako przyszłość polskiego procesu karnego*; mgr Mateusz Gabryel (UMCS), *Wpływ informatyzacji postępowania administracyjnego na rektyfikację decyzji administracyjnych w kontekście bezpieczeństwa prawnego stron*; mgr Agata Tarnacka (UKSW), *Zagadnienie doręczeń elektronicznych w sprawach z odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa*; prof. dr Dmytro Dzvinchuk (IFNTUNG, Ukraina), *Zmiana paradygmatu bezpieczeństwa międzynarodowego w wyniku wojny ukraińsko-rosyjskiej*; prof. ucz. dr hab. Ewa Kruk (UMCS), *Procesowe środki ochrony pokrzywdzonego*; dr Aleksandra Nowosad (UMCS), *Europejskie gwarancje procesowe a postępowanie w sprawach nieletnich*; prof. ucz. dr hab. Marzena Furtak-Niczyporuk (UMLub), dr Janusz Jaroszyński (UMCS), *Aspekty prawne przestrzegania praw pacjenta w podmiotach leczniczych*; dr Ilona Szczepańska (UW), *Dziecko jako strona postępowania podatkowego*; prof. dr Alyona Dutko (PUSW, Ukraina), *Prawo do zaskarżenia orzeczeń sądu w postępowaniu cywilnym*; dr Dawid Kostecki (ALK Warszawa), *Aksjologia klauzul generalnych w postępowaniu administracyjnym*; dr Ingrid Lanczová (UT Trnawa, Słowacja), *Historical and Current Perspectives on the Criminal Codes as Guarantees of Legal Security in Slovakia*; prof. ucz. dr hab. Jadwiga Potrzeszcz (KUL), *Bezpieczeństwo prawne stron postępowania sądowego wobec zjawiska twórczej i prawotwórczej wykładni prawa*; mgr Robert Orłowski (UMCS), *O celowości kontroli gminnych aktów planistycznych*; dr Artur Kokoszkiewicz (WSPA Lublin), mgr Tomasz Tokarski (KUL), *Gwarancje bezpieczeństwa prawnego jednostki w polskim postępowaniu administracyjnym*; dr Magdalena Kotulska-Kmiecik (PŚk), *Zwrot utraconego przez stronę zarobku lub dochodu w związku ze stawieniem się przed sądem lub organem administracji publicznej*.

– **Ogólnopolską Konferencję Naukową na temat „Współczesne problemy prawa małżeńskiego i rodzinnego”** zorganizowaną pod patronatem o. dra Egidiusza Włodarczyka, Ministra Prowincjalnego OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej w dniach **4-6 września 2024 r.**, współorganizowaną wspólnie ze Stowarzyszeniem Kanonistów Polskich, Katedrą Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL oraz Wyższym Seminarium Duchownym OO. Bernardynów. Referaty ogłosili: prof. dr hab. Leszek Stanisław Stadniczeńko, *Globalna rewolucja kulturalna*; ks. prof. dr hab. Józef Krzywda, *Struktura małżeństwa i rodziny w perspektywie ich powołania i misji*; ks. prof. dr hab. Jan Krajczyński,

Współczesne metody prokreacji medycznie wspomaganej a ochrona życia i godności człowieka; ks. prof. dr hab. Lucjan Świto, *Nova causae propositio w teorii i praktyce*; ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut, *Zrzeczenie się apelacji przez obrońcę węzła małżeńskiego sądu apelacyjnego (kan. 1636 § 2)*; ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, *Małżeństwa polsko-ukraińskie. Aktualne wyzwania dla administracji i sądownictwa kościelnego*; ks. dr hab. Grzegorz Wojciechowski, *Rola biegłego w procesie o nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński, *Bezużyteczność opinii biegłego w procesie o stwierdzenie nieważności małżeństwa w świetle kan. 1678 § 3 KPK*; ks. dr Zbigniew Jaworski, *Rola sędziego w procesie o nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, *Wykluczenie bonum coniugum w orzecznictwie Roty Rzymskiej*; ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, *Wpływ bojaźni szacunkowej na nieważność małżeństwa. Glosa do wyroku Roty Rzymskiej w Sprawie Kaliskiej z dnia 13 października 2016 r.*; ks. prof. dr hab. Ginter Dzierżon, *Wpływ hazardu na nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Ryszard Sztychmiller, *Nauczanie i postawa Kościoła wobec ideologii gender*; ks. prof. dr hab. Zbigniew Janczewski, *Wychowanie potomstwa do sakramentów wtajemniczenia a rezygnacja młodzieży z przyjmowania bierzmowania*; dr hab. Anna Słowikowska, *Wpływ nerwicy eklezjogennej na nieważność małżeństwa w orzecznictwie Roty Rzymskiej*; ks. dr hab. Paweł Kaleta, prof. KUL, *Obowiązek naprawienia krzywdy wynikającej z przestępstwa*; ks. dr Jan Dohnalik, *Nowe kategorie przestępstw w m.p. papieża Franciszka Vos estis lux mundi*; dr Maciej Andrzejewski, *Istota kontradypkji w procesie o nieważność małżeństwa*.

Wydział Historyczno-Filologiczny Towarzystwa Naukowego KUL zorganizował międzynarodową konferencję naukową, ogólnopolską konferencję naukową, sympozjum oraz Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego:

– Wydział Historyczno-Filologiczny wraz z Pracownią Wojskowo-Historyczną oraz Instytutem Historii KUL zorganizował w dniach **18-19 kwietnia 2024 r.** w Lublinie **Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. „Wojny w narracjach uczestników i świadków. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej”**. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Andrzej Olejko (PANS), *Czy ostatnia karta w historii Morskiego Dywizjonu Lotniczego w Pucku?*; prof. AMW dr hab. Andrzej Drzewiecki (AMW), *Wojenny epizod morski z września 1939 roku w relacjach i wspomnieniach jego uczestników*; dr Mariusz Kardas (AMW), *Zaślubiny Polski z morzem w lutym 1920 roku w narracji porucznika Zdzisława Rozwadowskiego dowódcy 1 szwadronu 2 Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich*; dr Ireneusz Wojewódzki (UZ), *Wojna na morzu w narracji Fredericka Marryata*; dr Piotr Derengowski (UG), *Zapomniane relacje z wojny secesyjnej – historie żołnierzy w świetle*

sprawozdań głównych sądów wojskowych; prof. dr hab. Leszek Wojciechowski (KUL), *Wczesnośredniowieczni kronikarze jako bezpośredni obserwatorzy konfliktów zbrojnych*; prof. UP dr hab. Agnieszka Teterycz-Puzio (Uniwersytet Pomorski w Słupsku), *„Po co się ężalacie? Czy nie wiecie, że nie bywa wojny bez zabitych?” Kilka epizodów z relacji sojuszników: Daniel halicki a Konrad Mazowiecki i Bolesław Wstydlivy*; dr hab. Jan Ptak (KUL), *Zeznania uczestników walk z krzyżackim najazdem we wrześniu 1331 r. na procesie warszawskim (1339)*; dr hab. Marek Radoch (UWM), *Doniesienia o zamku piskim w czasach wojny trzynastoletniej (w korespondencji krzyżackiej)*; dr Marcin Gomółka (Uniwersytet w Siedlcach), *Bitwa nad Mozgawą w relacji bezpośredniego świadka wydarzeń – Wincentego Kadłubka*; prof. KUL dr hab. Andrzej Niewiński (KUL), *Postrzeganie wojny w Crónica del Rey Don Pedro Pero López de Ayala*; prof. UJD dr hab. Maciej Trąbski (UJD), *Guerra de las Naranjas (1801) w świetle wspomnień generalisimusa Manuela Godoya*; prof. KUL dr Pablo de la Fuente de Pablo (KUL), *Awans kapitana Francisco Franco Bahamonde do stopnia majora za zasługi wojenne (1916)*; mgr Mateusz Juliusz Gwizdek (KUL), *Cruzados del siglo XX. Wojna domowa w Hiszpanii oczami żołnierzy sił narodowych i cywili wspierających powstanie*; mgr Bogusław Szalast (KUL), *Hiszpańska wojna domowa (1936-1939) w relacji i komentarzu tygodnika „Piast”*; dr Dawid Gralik (UAM), *Początki formowania Wojska Polskiego doby napoleońskiej na przełomie 1806/1807 r. w świetle wspomnień*; dr Ewelina Lilia Polańska, dr Jakub Żygawski (Akademia Zamojska, Archiwum Państwowe w Zamościu), *Zdobycie Zamościa w 1809 r. z perspektywy zamojskich przedmieść. Relacje pisane, ikonograficzne i kartograficzne*; prof. KUL dr hab. Cezary Taracha (KUL), *Dramatyzm wojny w relacji szeregowego żołnierza. Relacja Bolesława Goral z bitwy pod Tomaszowem Lubelskim (wrzesień 1939 r.)*; mgr Piotr Greszta (KUL), *„Zostałem schwytany przez Polaków!” – pobyt w polskiej niewoli w świetle zapisków w dzienniku niemieckiego strzelca z 4 Dywizji Lekkiej*; dr Tomasz Gliniecki (Muzeum Stutthof w Sztutowie), *Czy w 1945 r. w Gdańsku żołnierze Armii Czerwonej spalili żywcem grupę cywilów chroniących się w kościele? Problemy wiarygodności jedynej relacji*; dr hab. Milena Palczewska (ASzWoj), *Wojna o Naddniestrze w przekazach jej uczestników – wyniki badań terenowych*; płk prof. ASzWoj dr hab. Jacek Lasota (ASzWoj), *Doświadczenia wojenne w kształceniu oficerów w Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej – wyniki badań*; prof. dr hab. Norbert Kasperek (UWM; Archiwum Państwowe w Olsztynie), *Gen. Maciej Rybiński żołnierz i historyk powstania listopadowego*; dr Krzysztof Augustyniak (Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce), *Konsekwencje bitwy pod Ostrołęką (26 maja 1831 r.) w relacjach pamiętnikarskich uczestników wojny polsko-rosyjskiej 1831 r.*; prof. UŁ dr hab. Tadeusz Grabarczyk (UŁ), *Wojna pol-*

sko-moldawska 1538 r. w świetle wykazów strat; mgr Krzysztof Wróbel (UŚ), *Obraz armii moskiewskiej w świetle „Pamiętników” Jana Chryzostoma Paska*; dr Bartosz Staręgowski (Archiwum Państwowe w Lublinie), *Przebieg II wojny północnej na obszarze Wielkopolski właściwej w relacjach jej uczestników. Obraz powstania wielkopolskiego w pamiętnikach i aktach urzędowych*; dr Marcin Karkut (KUL), *Maksymy wojenne markiza de la Miny (1690-1767) jako źródło do dziejów wojskowości hiszpańskiej i europejskiej*; prof. dr hab. Jolanta Daszyńska (UŁ), *Kazimierz Pułaski w bitwie nad Brandywine, 11 września 1777 r. w relacji świadków*; prof. dr hab. Maciej Franz (UAM), *Wojna 1939 roku oczami profesorów uniwersytetów we Lwowie i Wilnie. Jak pod ciosami Sowietów umierał świat polskich Kresów*; dr Grzegorz Jasiński (WAT), *Kto podjął decyzję o rozpoczęciu walki 1 sierpnia o godz. 17.00? Rozważania o różnych narracjach uczestników w 80. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego*; dr Michał Faszcz (UŚ), *Znaczenie źródeł osobistych w badaniu indywidualnych doświadczeń uczestnictwa w walce*; dr Magdalena Pogońska-Pol (UŁ), *Konflikt arabsko-izraelski w pamiętnikach prezydentów USA*; dr hab. Ewa M. Ziółek (KUL), *Malarz Jego Cesarsko-Królewskiej Mości na Wielkiej Wojnie*; dr Jan Błachnio (UW), *I bitwa pod Kraśnikiem (23-25 sierpnia 1914 roku) w świetle materiałów archiwalnych, wspomnieniowych i prasowych. Różne elementy obrazu starcia czy jego różne przedstawienia*; prof. UŁ dr hab. Witold Jarno (UŁ), *Relacje żołnierzy 28 Pułku Strzelców Kaniowskich o walkach toczonych w latach 1919-1920 w zbiorach Centralnego Archiwum Wojskowego*; dr Dariusz Faszcz (Akademia im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk), *Walki pod Wołkowińcami w lipcu 1920 r. w relacji ppor. Edmunda Różyckiego*; mgr Wiktoria Zaborowska (UŚ), *Ile warta jest wojna? O społecznej potrzebie wycofania Aten z wojny peloponeskiej na podstawie komedii Arystofanesa*; mgr Michał Rastasański (UW), *Morale milicji nowojorskiej podczas wojny 1812 roku w świetle egodokumentów*; mgr Weronika Kulczewska-Rastasańska (UW), *Ta sama historia o Wielkiej Wojnie, sto lat później: Kres Drogi (2017) jako palimpsest*; mgr Damian Michał Szewczyk (KUL), *„Krwawy Baron” – Roman Baron Ungern von Sternberg – oczami Ossendowskiego oraz Giżyckiego*; mgr Kacper Jan Gęsior (UW), *Specyfika działań wojennych w lesie tropikalnym na podstawie relacji marines z 1. Dywizji Piechoty Morskiej z walk o Guadalcanal*; dr Marcin Paluch (LAW), *Polska prasa emigracyjna o zmaganiach żołnierzy 2. Korpusu Polskiego w bitwie pod Monte Cassino*.

– **Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Tożsamość narodowa a tożsamość pogranicza” w Lublinie w dniach 6-7 czerwca 2024 r.** zorganizowano wspólnie z Komisją Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych Polskiej Akademii Nauk, Oddziałem w Lublinie, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, Wydziałem Nauk Humanistycznych, Instytutem Literaturoznawstwa,

Katedrą Literatury Polskiej XX i XXI wieku, Katedrą Literatury Rosyjskiej, Ukraińskiej i Białoruskiej, Kijowskim Uniwersytetem im. Borysa Hrinchenki, Katedrą Historii Ukrainy. Referaty wygłosili: prof. Oksana Dracz (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Концепти ідентичності здобувачок освіти в Україні початку XX ст.: Дискурс автобіографічних наративів*; dr hab. Dariusz Skórczewski, prof. KUL (KUL), *Polacy i Inni w Kraju Południowo-Zachodnim. O pewnym świadectwie autobiograficznym*; prof. Yurii Kovbasenko (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Українська ідентичність в умовах перманентного екзистенційного вибору: філологічна візія*; dr hab. Jan Choroszy, prof. UW (UWr), *Pole tożsamości i Vincenzowskie przekroczenia*; prof. dr hab. Oksana Sałata (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Зміни у суспільній свідомості українців в умовах російсько-української війни*; prof. Nataliia Hohol (Głuchowski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Ołeksandra Dowżenki), *Естетичне ставлення до світу. Ментальна ознака побуту українців*; dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk (UW), *Czy XIX-wieczne obrazy Polaka i Ukrainca odeszły w zapomnienie? – czyli o polsko-ukraińskich dialogach i nieporozumieniach*; prof. Tetiana Hrebenuk (UW), *Родина і нація як головні детермінанти конструювання ідентичностей в прозі Оксани Забужко*; dr hab. Artur Bracki, prof. UG (UG), *Tożsamość a tożsamości Słowian – paralele polsko-ukraińskie*; prof. dr hab. Włodzimierz Osadczy (KUL), *Internat Ruski księży zmartwychwstańców we Lwowie i koncepcja tworzenia nowej tożsamości Rusi propolskiej*; s. dr hab. Wiesława Tomaszewska, prof. UKSW (UKSW), *Zakony żeńskie w budowaniu tożsamości kresowej w świetle zapisków kronikarskich z lat 1917-1946 siostr zmartwychwstanek ze Lwowa*; prof. Olha Nowyk (Berdiański Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny), *Значення «українок» Тимка Падури в розвитку українського романтизму*; prof. dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska (KUL), *Dom Fundacji JP II w Lublinie – rozpoznanie „fundacyjnej” tożsamości studentów i pracowników w perspektywie pogranicza*; prof. Ała Krawczuk (Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki), *Pogranicza językowe. Wpływy ukraińskie na strukturę składniową współczesnej polszczyzny pisanej w Ukrainie*; doc. dr Yaroslav Redkva (Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach), *System nazw miejscowych pogranicza ukraińsko-polskiego a tożsamość narodowa*; dr Mirosława Kawecka (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie), *Tożsamość pogranicza: o identyfikacji narodowej użytkowników tzw. języka chachłackiego*; Inna Strileć, Kateryna Szestakowa (Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach), *Вивчення української мови як другої кризи призму пограниччя та ситуації війни*; doc. dr Oksana Jaszan (Czerkaski Państwowy Uniwersytet Technologiczny), *Вплив російської*

агресії на відродження історичної пам'яті та переосмислення минулого в українській ідентичності; dr hab. Marta Zambrzycka (UW), „*Archeologia kultury*”. Literacki projekt tożsamościowy Walerija Szewczuka; dr Sylwia Wójtowicz-Marszał (UWr), *Tożsamościowe dylematy mieszkańców Galicji Wschodniej „za pierwszego sowieta”*. Na podstawie relacji ukraińskich świadków historii; prof. dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa (KUL), *Problem pogranicznej tożsamości bohaterów powieści Jurija Andruchowycza i Wojciecha Kudyby*; prof. Olga Charlan (Berdiański Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Zaporozżu), *Ідентичність на фронті: особливості формування (на матеріалі творчості Людмили Коваленко та Віри Єніної)*; dr Uljana Cholodova (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu), *Ностальгічні мотиви як усвідомлення народно-культурної ідентичності (на матеріалах творчості Олега Лушегу)*; dr Vira Menyok (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu), *Czytanie świata w obliczu grozy: trwoga i ocalenie w wierszach Czesława Miłosza i Serhija Żadana*; dr Jadwiga Krajewska (UWr), *Tożsamość kulturowa Krymu według powieści „За Перекопом є земля” Anastasiji Lewkowej*; dr Albert Nowacki (KUL), *Inter arma silent Musae? Literatura ukraińska czasów wojny wobec problemów tożsamości narodowej*.

– **Symposium poświęcone pamięci prof. dra hab. Witolda Matwiejczyka (1962-2023), pt. „Niemcy jako zaborca, sąsiad, członek Wspólnoty... Nowe kierunki w historiografii polskiej po upadku Muru Berlińskiego”**, zorganizowano **11 października 2024 r.** w Lublinie wspólnie z Katedrą Historii XIX wieku Instytutu Historii KUL oraz Kołem Naukowym Historyków Studentów KUL. Referaty wygłosili: dr hab. prof. UAM Przemysław Matusik (UAM), *Badania zaboru pruskiego po 1989 roku: perspektywa poznawcza*; dr hab. prof. UZ Olgierd Kiec (UZ), *Problematyka wyznaniowa na pograniczu polsko-niemieckim w XIX i XX wieku w polskiej historiografii po 1989 roku*; dr hab. prof. KUL Sławomir Łukasiewicz (KUL), *Niemcy i Europa Środkowo-Wschodnia: w poszukiwaniu naukowych inspiracji*.

– **LXXXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego** współorganizowany z Instytutem Językoznawstwa i Literaturoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Instytutem Językoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Polskim Towarzystwem Językoznawczym w dniach **23-24 września 2024 r.** w Lublinie. Tematem przewodnim Zjazdu były **„Antropologiczne i kulturowe wymiary języka”**. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, *Polska etnolingwistyka kognitywna – paradygmat i tożsamość dyscypliny*; dr hab. prof. ucz. Joanna Szadura, *Kolonizacja*

czasu i kolonizacja czasem w aspekcie walki o władzę. *Perspektywa lingwistyczna*; prof. dr hab. Tomasz Mika, *Na manowce i na skróty. Lingwistyka historyczna bez kontekstu kulturowego?*; dr hab. prof. ucz. Mariusz Leńczuk, *Warsztat leksyko-grafa staropolskiego – kontekst tekstowy i kontekst kulturowy*; dr hab. prof. ucz. Jolanta Panasiuk, *Jak język uczłowiecza? Zaburzenia mowy w świetle filo- i ontogenezy człowieka*; dr hab. prof. ucz. Tomasz Woźniak, *Trzy wymiary znaku językowego i trzy typy schizofazji*; prof. dr hab. Henryk Kardela, *Kultura jako ekwilibrium i eksplozja w świetle semiotyki kognitywnej*; dr hab. prof. ucz. Przemysław Łozowski, *Ego-, etno-, antro-po-: o trzech poziomach kulturowych uwarunkowań języka*; prof. dr hab. Jolanta Szpyra-Kozłowska, *Czy kobiety są bardziej gadatliwe od mężczyzn? Stereotyp kobiecej rozmowności w świetle badań empirycznych*; dr hab. prof. ucz. Marcin Zabawa, *Ona i on w Wielkim słowniku języka polskiego PAN*; mgr Jacek Bąkowski, *Badania korpusowe i wektory słów jako źródła wiedzy etnolingwistycznej i kulturoznawczej*; mgr Wojciech Łukasik, *Topic modelling a obraz społeczeństwa w powieści młodopolskiej*; dr hab. prof. ucz. Anna Kozłowska, *Struktura tematyczno-rematyczna jako komponent tekstowego obrazu świata*; dr hab. Magdalena Derwojedowa, *Ironiczny uśmieszek na twarzy majora i zepsuty urok dziewczęcia, czyli stereotypy w powieści milicyjnej*; dr Barbara Żebrowska-Mazur, *Kto nie ma córek, ten nie ma dzieci – językowy stereotyp córki*; dr hab. prof. ucz. Dorota Rojszczak-Robińska, *Wpływ liturgii na teksty staropolskich apokryfów*; dr Wiktor Pskit, *Współczesna angielszczyzna liturgiczna w świetle antropologicznej teorii rytuału*; dr hab. prof. ucz. Michał Szczyszek, *Aksjologiczne pozycjonowanie CZŁOWIEKA w listach pasterskich Episkopatu Polski w XXI wieku*; dr hab. prof. ucz. Arkadiusz Jabłoński, *Antropologiczne i kulturowe cechy zapożyczonej grafii. Sinogramy a opisy właściwości morfologicznych japońszczyzny*; dr Anna Godzich, *Perspektywa etnolingwistyczna w językoznawstwie italianistycznym: o wydobywaniu włoskich kulturemów*; prof. dr hab. Katarzyna Wojan, *Fiński antroponomastykon – od wyobrażeń reliktowych do nowej kultury nazewnicznej*; prof. dr hab. Aleksander Kiklewicz, Aigerim Akasheva, *O specyfice etniczno-kulturowej nazw kolorów: pol. brązowy – kaz. Konyr*; dr hab. prof. ucz. Agnieszka Piela, *O chronologicznie nacechowanych ukrainizmach w polszczyźnie*; dr hab. prof. ucz. Artur Bracki, *Język jako wyznacznik kodu antropologicznego i kulturowego – ukraińskie dylematy z czasów wojny i sprzed wojny*; dr hab. prof. ucz. Rafał L. Górski, *Ten referat będzie jasny jak słońce, choć nudny jak flaki z olejem. O ciągach typu przymiotnik + jak + rzeczownik*; prof. dr hab. Tadeusz Lewaszkiewicz, *Czasowniki od nazw zwierząt typu małpować, indyczyć się, oszkapić, zasępić się w historii języka polskiego*; dr Paulina Polak, *Mordeczko! Robaczku! Zdrobnienia w języku polskim jako wyraz kultury kolektywistycznej*; prof. dr hab. Elżbieta Chrzanowska-Klu-

czewska, *Tekst werbalny w architekturze – zanurzenie tekstu językowego w tekście przestrzenno-wizualnym*; mgr Anita Jagun, mgr Zuzanna Bogucka, *Humanizacja w tekstach sztucznej inteligencji*; dr hab. prof. ucz. Hanna Makurat-Snuzik, *Dehumanizacja języka w pracach dyplomowych pisanych za pomocą generatywnej sztucznej inteligencji*; mgr Małgorzata Majkowska, *Interface to interface – o komunikacji zapośredniczonej na Facebooku*; dr Piotr Wyroślak, *Konstrukcje bezosobowe z formami -ne/-te imiesłowu biernego w polszczyźnie mediów społecznościowych: wartościowanie codziennego doświadczenia*; dr Sara Akram, *Podmiot jako kategoria językowo-kulturowa. Przegląd badań*; dr Celina Heliasz-Nowosielska, *Wpływ wiedzy o interakcjach międzyludzkich na kształt relacji z działań komunikacyjnych. Wnioski z analizy danych zgromadzonych w Korpusie Narracji o Komunikacji*; dr hab. prof. ucz. Marek Biszczanik, *Analiza i przekład dawnych niemieckich tekstów epitafigijnych w perspektywie antropologicznej i etnolingwistycznej*; prof. dr hab. Janusz Stopyra, *„Zasada sensownego słowa” wg W. Motscha (1999) i próba jej zastosowania na materiale języka niemieckiego i polskiego*; dr Joanna Jabłońska-Hood, *O społeczno-kulturowym wymiarze językowych aspektów humoru angielskiego*; dr hab. prof. ucz. Leszek Szymański, *Językowo-kulturowy obraz miasta uniwersyteckiego na południu Stanów Zjednoczonych zawarty w wypowiedziach jego mieszkańców*; dr Rafał Mazur, *Obraz wojny rosyjsko-ukraińskiej w tweetach polskich partii politycznych – analiza ilościowo-jakościowa*; mgr Sylwia Gierczak-Miszczuk, *Koncept SZACUNEK w świetle danych prasowych („Gość Niedzielny”, „Tygodnik Powszechny”, „Gazeta Wyborcza”, „Gazeta Polska”) z lat 2011–2023*; prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa, *Sacrum i profanum w polskich gwarowych nazwach roślin jako przejaw dwubiegunowości skojarzeń kulturowych*; dr Agnieszka Mierzwińska-Hajnos, *Antroponimia Niżnego Podhala: analiza wybranych nazwisk i przydomków w ujęciu kognitywnym*; dr Olga Kielak, *Granica między człowiekiem i rośliną (krzewem) w polszczyźnie*; dr hab. Katarzyna Sobolewska, *Antropocentryzm w kwestionariuszach gwarowych*; dr Piotr Bartelik, *Kongruentna leksykalizacja jako jeden z podstawowych procesów przełączania kodów (code switching) na przykładach języka kaszubskiego*; dr Ewelina Grześkiewicz, *Rodzaje dróg i wyrazów je oznaczających w gwarach mazurskich, warmińskich i ostródzkich*; dr hab. prof. ucz. Dorota Piekarczyk, *O wyobrażeniu wyobraźni*; dr Elwira Bolek, *Obraz pocieszania w języku polskim*; dr hab. prof. ucz. Marta Nowosad-Bakalarczyk, *Nienawiść i zawiść w polszczyźnie w perspektywie etnolingwistyki kognitywnej*; dr Mirosława Hordy, *Konceptualizacja mądrości w badaniu autonarracyjnym*; dr hab. prof. ucz. Edyta Manasterska-Wiącek, *O niektórych konsekwencjach rozbieżności między rodzajem gramatycznym a naturalnym. Przypadek Myszki Miki*; Elżbieta Mańczak-Wohlfeld, dr Agnieszka Cierpich-Kozieł,

Anglicyzmy w najnowszej polszczyźnie moda językowa czy potrzeby nazewnictwa?; dr hab. prof. ucz. Ewa Rudnicka, *Dostrzeganie i kodyfikacja różnych typów błędów językowych w kategoriach psycholingwistycznych i kulturowych na przykładzie dawnych słowników błędów i współczesnych normatywnych źródeł internetowych*; prof. dr hab. Renata Przybylska, *Przestrzeń w języku polskim próba podsumowania*; dr Monika Łaszkiewicz, *Na krańcach mentalnej mapy świata. Dzicy w polskiej kulturze ludowej*; dr hab. prof. ucz. Kazimierz A. Sroka, *Antropologia, etnografia, językoznawstwo. Wpływ Bronisława Malinowskiego na kontekstualną teorię znaczenia autorstwa brytyjskiego językoznawcy, Johna R. Firtha*; prof. dr hab. Jerzy Sierociuk, *Co struktura oralnej twórczości słownej mówi o historii cywilizacji?*; dr hab. prof. ucz. Tomasz Korpysz, *Norwidowskie „kwalifikatory stylistyczne”. Z badań nad świadomością metajęzykową poety*; Ventura Salazar-García, dr Małgorzata Haładewicz-Grzelak, *Przestrzenna hermeneutyka pojęcia MIŁOSIERDZIE w wątku La Lanzada „przebiecie włócznią” w andaluzyjskiej saecie*; dr Dagmara Świerkowska-Kobus, *O czym (nie) mówią nam slamerzy? O multimodalności tekstu slammerskiego*; dr hab. prof. ucz. Jarosław Pacuła, *Żargon XIX-wiecznych szulerów (na podstawie „Małych tajemnic Warszawy” Kanuta R. Rusieckiego z 1844 r.)*.

2. Projekty badawcze realizowane pod patronatem TN KUL

Towarzystwo Naukowe KUL w 2024 r. realizowało w sumie 24 projekty badawcze (granty) przyznane przez: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach zadań z zakresu Doskonała Nauka, Nauka dla Społeczeństwa II, konkursu „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”, w ramach Programu Rozwój Czasopism Naukowych, a także przyznane przez Senat RP, Narodowe Centrum Nauki w Krakowie, Instytut Rozwoju Języka Polskiego oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

a) Projekty z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego:

W ramach Programu Doskonała Nauka:

Konferencja „Colloquia Norwidiana XIX: Anegdota w twórczości Norwida”. Kierownik projektu – prof. dr hab. Piotr Chlebowski. Termin realizacji: 1 XII 2024 r. – 31 V 2025 r.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki:

„Księgi metrykalne Lubelszczyzny z przełomu XVIII i XIX w. – inwentaryzacja, udostępnienie i opracowanie”. Kierownik projektu: dr hab. Piotr Rachwał. Termin realizacji: 3 X 2022 r. – 3 X 2027 r.

Rozszerzona kontynuacja serii wydawniczej „Staropolski dramat religijny”: „Staropolski dramat i dialog religijny”. Kierownik projektu – prof. dr hab. Justyna Dąbkowska-Kujko. Termin realizacji: 27 III 2024 r. – 27 III 2029 r.

W ramach Nauka dla Społeczeństwa II:

„Powstanie Zamojskie 1942-1943 – badania naukowe, dokumentacja, edukacja i popularyzacja”. Kierownik projektu – dr hab. Jarosław Rabiński, prof. KUL. Termin realizacji: 12 II 2024 r. – 12 II 2027 r.

W ramach Programu Rozwój Czasopism Naukowych dofinansowanie czasopism: „Studia Norwidiania”, „Roczniki Humanistyczne”, „Roczniki Filozoficzne”, „Roczniki Teologiczne”, „Roczniki Nauk Prawnych”, „Roczniki Nauk Społecznych”, „Kościoł i Prawo”. Termin realizacji: 15 X 2022 r. – 14 X 2024 r.

b) Projekty z Narodowego Centrum Nauki:

„Brentano, reprezentacjonizm i nowożytna problematyka intencjonalności”. Kierownik projektu – dr Piotr K. Szalek. Termin realizacji: 24 VII 2019 r. – 23 VII 2024 r.

„Struktura osobowości w języku polskim: nierestrykcyjne badanie psycholeksykalne czasowników osobowościowych”. Kierownik projektu – mgr Nasturcja Toruj. Termin realizacji: 25 VI 2020 r. – 24 VI 2024 r.

c) Projekt Kancelarii Senatu w ramach Konkursu „Senat – Polonia 2024”:

„Nauczanie języka i kultury polskiej w Caracas (Wenezuela)”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 31 XII 2024 r.

d) Projekt dofinansowany z Ministerstwa Spraw Zagranicznych za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2024 – Regranting”, pt. „Portal Polonii – internetowa platforma wiedzy o i dla Polonii”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 31 XII 2024 r.

e) Projekty Instytutu Rozwoju Języka Polskiego w ramach konkursów:

„Wsparcie nauczania języka polskiego za granicą poprzez dofinansowanie zakupu podręczników, sprzętu biurowego, sprzętu komputerowego oraz oprogramowania”.

- „Zakup sprzętu i oprogramowania dla uczniów szkół polonijnych w Argentynie”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.
- „Zakup sprzętu, oprogramowania i podręczników dla uczniów szkół polonijnych w Wenezueli”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.
- „Zakup sprzętu, oprogramowania i podręczników dla uczniów szkół polonijnych w Brazylii”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.

„Wsparcie dla szkół polonijnych i polskich za granicą 2024”:

- „Wsparcie utrzymania i funkcjonowania Szkoły Sobotniej im. Tysiąclecia Chrztu Polski w Martin Coronado – Argentyna (ORPEG nr 9782)”. Termin realizacji 1 III 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Wsparcie utrzymania i funkcjonowania szkoły przy Polskiej Misji Katolickiej w Porto Alegre”. Termin realizacji 4 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Cruz Machado (Brazylia) – wsparcie nauczania języka polskiego w 2024 r.”. Termin realizacji 1 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Kurytyba (Brazylia) – wsparcie działań edukacyjnych Stowarzyszenia Absolwentów Polonistyki Uniwersytetu Federalnego Stanu Paraná w 2024 r.”. Termin realizacji 1 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Multimedialne materiały edukacyjne wspomagające nauczanie języka polskiego i kultury polskiej młodzieży polonijnej/Tytuł cyklu: JĘZYK POLSKI? JESTEŚMY NA TAK!”. Termin realizacji 1 IX 2024r. – 31 XII 2024 r.

„Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. Świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”:

- „Alfabet Literatury Polskiej”. Termin realizacji 2 XI 2023 r. – 31 XII 2024 r.

3. Promocje, targi

27 IX 2024 r. w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie odbyło się spotkanie zorganizowane przez Międzynarodowy Ośrodek Badań nad Historią i Dziedzictwem Kulturowym Żydów Europy Środkowej i Wschodniej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II oraz Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” pt. „Wokół tekstowej pamięci o Zagładzie”. Dwugłos literacko-literaturoznawczy: Marta Sawicka-Danielak i prof. Sławomir Jacek Żurek. Tematem rozmowy były dwie książki odnoszące się do fenomenu (post)pamięci o Żydach. Jedną z nich stanowiła monografia literaturoznawcza prof. Sławomira Jacka Żurka „W tekstowym świecie Zagłady. Przekroje – Interpretacje – Krytyka”, wydana przez Towarzystwo Naukowe KUL w 2023 r.

11 X 2024 r. w Galerii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie odbyło się spotkanie promujące książkę prof. Mariana Surdackiego „Infirmeria Szpitala Świętego Ducha w Rzymie w XVII-XVIII wieku”, wydaną w Towarzystwie Naukowym KUL.

W dniach 28 XI – 1 XII 2024 r. Towarzystwo Naukowe KUL brało udział w XXXII edycji Targów Książki Historycznej w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

Towarzystwo Naukowe KUL korzysta z usług ogólnopolskich sieci internetowych księgarń, m.in. Bonito, Azymut, Motyle Książkowe. Książki wydane w Towarzystwie od razu pojawiają się na wielu portalach księgarskich – są pozycjonowane i łatwo dostępne w Internecie dla szerokiego grona odbiorców. Towarzystwo także promuje własne publikacje poprzez międzynarodową sieć dystrybucji, która odbywa się w ramach współpracy z międzynarodową platformą AMAZON Service Europe.

4. Czasopisma wydane przez Towarzystwo Naukowe KUL w 2024 r. – 58 woluminów

Na podstawie umowy zawartej z Uniwersytetem, od roku 2019, współwydawcą publikowanych od kilkudziesięciu lat przez Towarzystwo czasopism jest Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Zespoły redakcyjne działające w ramach wydziałów Towarzystwa i Uniwersytetu przygotowały następujące czasopisma: „Roczniki Teologiczne” (z. 1-4 oraz z. specjalny), „Roczniki Filozoficzne” (nr 1-4), „Roczniki Humanistyczne” (z. 1-12: Literatura polska, Historia, Filologia klasyczna, Historia sztuki, Neofilologia, Językoznawstwo, Słowianoznawstwo, Lingwistyka korpusowa i translatoryka, Sinologia, Glottodydaktyka, Anglica, Muzykologia oraz z. specjalne), „Roczniki Nauk Społecznych” (nr 1-4), „Roczniki Pedagogiczne” (nr 1-4), „Roczniki Nauk Prawnych” (nr 1-4), „Annals of Psychology” (nr 1-4), „Roczniki Kulturoznawcze” (nr 1-4), „Kościół i Prawo” (nr 1-2), „Studia Norwidiana”, „Studia Polonijne”.

Ponadto Towarzystwo Naukowe KUL wydaje „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II”, „Tekę Komisji Historycznej”, a także – anglojęzyczne czasopismo „Journal for Perspectives of Economic, Political and Social Integration” (Nº 1-2).

Czasopisma wydawane przez Towarzystwo Naukowe KUL, zgodnie z komunikatem Ministra Edukacji i Nauki, znajdują się w wykazie czasopism punktowanych Ministerstwa Edukacji i Nauki z oceną od 40 do 100 punktów. W okresie sprawozdawczym punktacja przedstawiała się następująco: „Roczniki Humanistyczne” – 100 pkt.; „Roczniki Filozoficzne” – 100 pkt.; „Roczniki Nauk Prawnych” – 70 pkt.; „Annals of Psychology” – 70 pkt.; „Studia Norwidiana” – 100 pkt.; „Roczniki Nauk Społecznych” – 70 pkt.; „Roczniki Pedagogiczne” – 70 pkt.; „Roczniki Kulturoznawcze” – 70 pkt.; „Roczniki Teologiczne” – 70 pkt.; „Studia Polonijne” – 70 pkt.; „Ko-

ściół i Prawo” – 70 pkt.; „Teka Komisji Historycznej” – 40 pkt.; „Journal for Perspectives of Economic, Political and Social Integration” – 100 pkt.

Towarzystwo Naukowe jest członkiem organizacji CrossRef, której celem jest promowanie, rozwój oraz wykorzystywanie nowych i innowacyjnych technologii w celu przyspieszenia i ułatwienia badań naukowych. Dzięki przynależności do CrossRef Towarzystwo Naukowe otrzymało uprawnienia do nadawania artykułom publikowanym w wydawanych przez siebie czasopismach numerów DOI (ang. *digital object identifier*, cyfrowych identyfikatorów dokumentów elektronicznych – prefiks DOI TN KUL to 18290). W ramach przynależności do CrossRef artykuły publikowane w czasopismach są sprawdzane programem antyplagiatowym.

Wszystkie czasopisma dostępne są on-line na zasadzie otwartego dostępu *Open access*.

Czasopisma wydawane przez Towarzystwo znajdują się w bazach m.in. Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej), CEEOL (Central and Eastern European Online Library), Clarivate Analytics – Emerging Sources Citation Index (Web of Science Core Collection), EBSCO, Polska Bibliografia Naukowa, Biblioteka Nauki, SCOPUS, JSTOR, znajdują się na liście ERIH⁺ (ERIH PLUS, European Reference Index for the Humanities). Index Copernicus, Google Scholar, POL-index, BazHum, ProQuest, Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers, ATLA Religion Database, Repozytorium Instytucjonalne KUL. Poniżej szczegółowy wykaz na dzień 31 XII 2024 r.:

1. „Kościół i Prawo”:

- Biblioteka Nauki
- Canon Law Abstracts
- CEEOL (Central and Eastern European Online Library),
- DOAJ (Directory of Open Access Journals)
- EBSCO
- ERIH PLUS
- Google Scholar
- Index Copernicus
- JournalTOCs
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- ProQuest
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Web of Science Core Collection – Emerging Sources Citation Index

2. „Roczniki Filozoficzne”:

- ARIANTA
- Biblioteka Nauki
- CEEOL (The Central and Eastern European Online Library)
- CEJSH
- EBSCO (Philosopher's Index with Full Text database)
- European Reference Index for the Humanities and Social Sciences – ERIH Plus
- Google Scholar
- Index Copernicus Journals Masters List
- JSTOR (skrót od Journal Storage)
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Philosophy Documentation Center
- PhilPapers
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- Scopus – Elsevier
- The Philosopher’s Index
- WorldCat (OCLC)

3. „Roczniki Humanistyczne”:

- BazHum
- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- EBSCO
- ERIH PLUS
- Google Scholar
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- SCOPUS
- Web of Science Core Collection – Emerging Sources Citation Index

4. „Roczniki Teologiczne”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL

- CEJSH
- ERIH PLUS
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Index Copernicus
- EBSCO
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Most Wiedzy

5. „Roczniki Kulturoznawcze”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL

6. „Roczniki Nauk Prawnych”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- EBSCO
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL

7. „Roczniki Nauk Społecznych”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- DOAJ (Directory of Open Access Journals)
- EBSCO

- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL

8. „Roczniki Pedagogiczne”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL

9. „Annals of Psychology”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- EBSCO
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- SCOPUS

10. „Studia Polonijne”:

- BazHum
- Bibliografia Geografii Polskiej
- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- EBSCO

- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- SCOPUS

11. „Studia Norwidiana”:

- BazHum
- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- EBSCO
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)
- Repozytorium Instytucjonalne KUL
- SCOPUS

12. “Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration”

- DOAJ (Directory of Open Access Journals)
- Index Copernicus
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)

13. „Teka Komisji Historycznej”:

- Biblioteka Nauki
- CEEOL
- CEJSH
- ERIH PLUS
- Index Copernicus
- Most Wiedzy
- PBN – Polska Bibliografia Naukowa
- Polona (Repozytorium Cyfrowe Biblioteki Narodowej)

V. NAGRODY

Nagrodę im. Księdza Idziego Radziszewskiego za całokształt dorobku naukowego w duchu humanizmu chrześcijańskiego za rok 2023 Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL przyznał 14 XI 2024 r. Jego Magnificencji Księdzu Rektorowi Profesorowi Mirosławowi Kalinowskiemu.

Lubelskie Towarzystwo Naukowe przyznało Lubelską Nagrodę Naukową im. Profesora Edmunda Prosta, zwaną „Lubelskim Noblem”, prof. dr. hab. Dariuszowi Skórczewskiemu za monografię *Fantazmaty skolonizowanych Polaków. Studia o tożsamości kulturowej*. Nagroda jest przyznawana przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe.

Wyróżnienie honorowe Lubelskiego Towarzystwa Naukowego przyznano Zespołowi Autorskiemu w składzie: dr hab. Irena Rolska, prof. KUL, dr hab. inż. Jerzy Montusiewicz, prof. uczelni, dr inż. Marek Miłosz, prof. uczelni, dr inż. Jacek Kęsik za książkę *Archiwizacja polskich kościołów w USA. Dobra utracone, zagrożone i odzyskane. Studium przypadków*.

VI. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało 29 pozycji książkowych i 58 czasopism:

1. Ajschylos, *Tragedie I: Persowie, Siedmiu przeciw Tebom, Błagalnice, Prometeusz w okowach*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
2. Ajschylos, *Tragedie II: Orestea: Agamemnon, Ofiarnice, Boginie łaskawe*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 13 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
3. *Atlas klasztorów w Polsce w X-XXI wieku i na ziemiach z Polską historycznie związanych/Monasteries and Convents in Poland from the 10th to the 21th Century and Lands Historically Connected with Poland*, red. Henryk Gapski, objętość 56 ark. wyd., nakład 300 egz.
4. Beda Czcigodny, *Natura wszechświata Czas i jego rodzaje Rachuba czasu*, red. ks. Tadeusz Gacia, wstęp Henryk Wąsowicz, objaśnienia Natalia Turkiewicz, objętość 16 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
5. Eurypides, *Tragedie I: Alkestis, Medea, Dzieci Heraklesa, Hipolit, Hekabe, Błagalnice, Andromacha, Oszalały Herakles, Trojanki*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 25 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).

6. Eurypides, *Tragedie II: Elektra, Ifigenia w kraju Taurów, Ijon, Helena, Fenicjanki, Orestes, Bachantki, Ifigenia w Aulidzie, Rezos*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 32 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
7. Eurypides, *Tragedie I: Alkestis, Medea, Dzieci Heraklesa, Hipolit, Hekabe, Błagalnice, Andromacha, Oszalały Herakles, Trojanki*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 25 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
8. Eurypides, *Tragedie II Elektra, Ifigenia w kraju Taurów, Ijon, Helena, Fenicjanki, Orestes, Bachantki, Ifigenia w Aulidzie, Rezos*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 32 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
9. Homer, *Iliada*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 22 ark. wyd., nakład 300 egz. (dodruk).
10. Homer, *Odyseja*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 26,5 ark. wyd., nakład 500 egz. (dodruk).
11. Ks. Czesław Krakowiak, *Jana Pawła II spotkania z chorymi i ludźmi w podeszłym wieku*, objętość 8 ark. wyd., nakład 400 egz.
12. Ks. Stanisław Longosz, *Św. Mikołaj postacią historyczną, czy reklamowym legendarnym Santa Claus?*, objętość 2,5 ark. wyd., nakład 50 egz.
13. Publiusz Wergiliusz Maro, *Eneida*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 14 ark. wyd., nakład 300 egz. (dodruk).
14. Eugeniusz Niebelski, *Polscy księża zesłańcy i misjonarze na Syberii w XIX wieku*, objętość 18 ark. wyd., nakład 137 egz.
15. Monika Nowak, *Trajektorie doświadczania choroby nowotworowej przez dzieci, młodzież i ich rodziców*, objętość 20 ark. wyd., nakład 200 egz.
16. Waldemar Pałęcki, *Benedictiones reservatae et propriae w potrydenckich rytuałach na ziemiach polskich (1631-1963)*, objętość 44 ark. wyd., nakład 70 egz. (dodruk).
17. Waldemar Pałęcki, *Chrystus w liturgicznym „tu i teraz”*, objętość 19 ark. wyd., nakład 800 egz.
18. Urszula Paprocka-Piotrowska, Claire Martinot, Sonia Gerolimich, *Linguistique de l'acquisition, methode d'analyse de corpus*, objętość 10 ark. wyd., nakład 150 egz.
19. Kazimierz Pek, Kazimierz Frąk, *Ancilla Domini. Jan Paweł II o Służebnicy Pana*, objętość 5 ark. wyd., nakład 120 egz.
20. Irena Rolska, Jacek Kęsik, *Archiwizacja polskich kościołów w USA. Dobra utraczone, zagrożone i odzyskane. Studium przypadków*, objętość 6,75 ark. wyd., nakład 100 egz.
21. Marcin Składanowski, *Cywilizacja rosyjska według Aleksandra Dugina. Studia historiozoficzno-antropologiczne*, objętość 9 ark. wyd., nakład 80 egz. (dodruk).

22. *Studia Liturgiczne*, 19: *Wokół teologii i liturgicznej praxis Benedykta XVI*, red. ks. Bogusław Migut, ks. M. Szypa, objętość 8 ark. wyd., nakład 90 egz.
23. Dorota Śliwa, *Esquisse de la formation des mots en français avec des éléments de l'approche contrastive français-polonais*, objętość 7 ark. wyd., nakład 60 egz.
24. TEOFRASZ, *Przyczyny powstawania i rozwoju roślin – Fizjologia*. Z języka greckiego przełożył, wstępem, komentarzem i indeksami opatrzył ks. Henryk Wójtowicz, objętość 35 ark. wyd., nakład 60 egz.
25. *Wojny w narracjach uczestników i świadków. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej*, red. Andrzej Niewiński, objętość 33 ark. wyd., nakład 150 egz.
26. Wenancjusz Fortunat, *Poezje. Wybór*, red. ks. Tadeusz Gacia, objętość 16 ark. wyd., nakład 50 egz. (dodruk).
27. Karol Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, objętość 19 ark. wyd., nakład 200 egz. (dodruk, twarda).
28. *Wspólna praca, wspólny plon. Sukces spółki paliwowej „Gazolina” w II Rzeczypospolitej*, red. Natalia Turkiewicz, objętość 16 ark. wyd., nakład 500 egz.
29. Agnieszka Wysocka, *Architektura i urbanistyka Bydgoszczy w dwudziestoleciu międzywojennym*, objętość 14 ark. wyd., nakład 60 egz. (dodruk).
30. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 1, objętość 7,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
31. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 2, objętość 6,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
32. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 3, objętość 6,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
33. „Kościół i Prawo” 13(26) 2024, nr 1, objętość 14,75 ark. wyd., nakład 30 egz.
34. „Kościół i Prawo” 13(26) 2024, nr 2, objętość 13 ark. wyd., nakład 30 egz.
35. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 1, objętość 12 ark. wyd., nakład 65 egz.
36. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 2, objętość 39,5 ark. wyd., nakład 90 egz.
37. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 3, objętość 25,5 ark. wyd., nakład 90 egz.
38. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 4, objętość 28,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
39. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 1: Literatura polska, objętość 12,75 ark. wyd., nakład 65 egz.
40. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 2: Historia, objętość 16,5 ark. wyd., nakład 65 egz.
41. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 3: Filologia klasyczna, objętość 7,75 ark. wyd., nakład 60 egz.
42. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 4: Historia sztuki, objętość 23 ark. wyd., nakład 65 egz.
43. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 5: Neofilologia, objętość 17,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
44. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 6: Językoznawstwo, objętość 12,25 ark. wyd., nakład 70 egz.

45. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 7: Słowianoznawstwo, objętość 23 ark. wyd., nakład 60 egz.
46. „Roczniki Humanistyczne” 71 (2023), z. 8: Lingwistyka korpusowa i translatoryka, objętość 9,25 ark. wyd., nakład 20 egz. (dodruk)
47. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 8: Lingwistyka korpusowa i translatoryka, objętość 10,75 ark. wyd., nakład 70 egz.
48. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 9: Sinologia, objętość 11,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
49. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 10: Glottodydaktyka, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
50. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 11: Anglica, objętość 10 ark. wyd., nakład 70 egz.
51. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 12: Muzykologia, objętość 19 ark. wyd., nakład 70 egz.
52. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 1: Literatura polska – zeszyt specjalny, objętość 12 ark. wyd., nakład 70 egz.
53. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 5: Neofilologia – zeszyt specjalny, objętość 15,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
54. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 6: Językoznawstwo – zeszyt specjalny, objętość 9,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
55. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 7: Słowianoznawstwo – zeszyt specjalny, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
56. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 11: Anglica – zeszyt specjalny, objętość 8,75 ark. wyd., nakład 60 egz.
57. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 12: Muzykologia – zeszyt specjalny, objętość 15,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
58. „Roczniki Kulturoznawcze” 14 (2023), nr 4, objętość 13,5 ark. wyd., nakład 20 egz.
59. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 1, objętość 10 ark. wyd., nakład 20 egz.
60. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 2, objętość 9,5 ark. wyd., nakład 30 egz.
61. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 3, objętość 9,25 ark. wyd., nakład 30 egz.
62. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 30 egz.
63. „Roczniki Nauk Prawnych” 33(2023), nr 3, objętość 6,5 ark. wyd., nakład 80 egz.
64. „Roczniki Nauk Prawnych” 33(2023), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 80 egz.
65. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 1, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.

66. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 2, objętość 6,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
67. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 3, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
68. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
69. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 1, objętość 12 ark. wyd., nakład 50 egz.
70. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 2, objętość 14,5 ark. wyd., nakład 50 egz.
71. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 3, objętość 14,75 ark. wyd., nakład 50 egz.
72. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 4, objętość 15,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
73. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 1, objętość 10 ark. wyd., nakład 50 egz.
74. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 2, objętość 11,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
75. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 3, objętość 11 ark. wyd., nakład 50 egz.
76. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 4, objętość 11 ark. wyd., nakład 50 egz.
77. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 1, objętość 8,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
78. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 2, objętość 4,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
79. „Roczniki Teologiczne” 71(2024), z. 3, objętość 5,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
80. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 4, objętość 6 ark. wyd., nakład 90 egz.
81. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), zeszyt specjalny Studia Podolskie, objętość 4,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
82. „Studia Norwidiana” 42 (2024), objętość 22,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
83. „Studia Norwidiana” 39 (2021), wersja angielska online, objętość 25 ark. wyd.
84. „Studia Polonijne” 45 (2024), objętość 22,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
85. „Teka Komisji Historycznej” 6/21 (2024), objętość 14,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
86. „Teka Komisji Historycznej” 6/21 (2024) – zeszyt specjalny, objętość 40 ark. wyd., nakład 120 egz.
87. „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 52(72): 2023, objętość 5 ark. wyd., nakład 70 egz.

W roku sprawozdawczym Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało 87 pozycji wydawniczych o łącznej objętości 1341,25 ark. wyd. i nakładzie

9037 egz., w tym 29 książek o objętości 567,25 ark. wyd. i nakładzie 5377 egz. oraz 58 woluminów publikacji ciągłych o objętości 774 ark. wyd. i nakładzie 3660 egz. Ich autorami byli przedstawiciele wielu znaczących środowisk naukowych krajowych i zagranicznych. Łącznie w czasopismach opublikowano 654 artykułów, w tym pracownicy naukowci KUL opublikowali 178 artykułów.

VII. PRACOWNICY TN KUL

Towarzystwo Naukowe KUL na dzień 31 XII 2024 r. zatrudniało 10 pracowników w ramach 9,5 etatu, w tym 1 etat dyrektor adm., 1 etat Kierownik sekretariatu, 1 etat Główna Księgowa, 5 etatów redakcja, 1,5 etatu dział marketingu i kolportażu (w tym marketing internetowy, zaopatrzenie i transport oraz magazyn książek).

Lublin, 25 VI 2025 r.

Dr hab. Ewa M. Ziółek
Sekretarz Generalny TN KUL

I. POSIEDZENIA WYDZIAŁÓW I KOMISJI KONFERENCJE NAUKOWE

WYDZIAŁ FILOZOFICZNY

9 XII 2024

Prof. dr hab. Zenon Roskał wygłosił referat pt. *Geneza i zarys filozofii przyrody Feliksa Młynarskiego (1884-1972)*.

WYDZIAŁ NAUK PRAWNYCH

9-10 V 2024

VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo prawne stron w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym w państwach demokratycznych w procesie integracji europejskiej: Polska – Słowacja – Ukraina” zorganizowana wspólnie z Komisją Prawniczą Polskiej Akademii Nauk, Wydziałem Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, Wydziałem Prawa i Administracji UMCS w Lublinie, Wydziałem Prawa Uniwersytetu Trnawskiego w Trnawie, Wydziałem Prawa Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych we Lwowie, Fundacją Rozwoju KUL, Centrum Badań Porównawczych nad Procedurami Prawnymi UMCS. Konferencja odbyła się w dniach 9-10 maja 2024 r. w Lublinie. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Dariusz Dudek (KUL), *Proces powoływania i testowania sędziego a bezpieczeństwo prawne stron postępowania sądowego*; prof. ucz. dr hab. Tomasz Demendecki (UMCS), *Odformalizowanie i elektronizacja postępowania cywilnego a gwarancje procesowe jego podmiotów*; prof. ucz. dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska (ASzWoj), *Bezpieczeństwo prawne podmiotów a realizacja obowiązków informacyjnych sądu*; doc. dr Peter Varga (UT Trnawa, Słowacja), *Cooperation between national courts and EU institutions in competition*

law cases; prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak (UMCS), *Sytuacja prawna oskarżonych w postępowaniach przed międzynarodowymi trybunałami karnymi*; prof. dr hab. Zbigniew Kmieć (UMCS), *Zgoda strony w ogólnym postępowaniu administracyjnym*; dr Michaela Moravčíková (UT Trnawa, Słowacja), *Registration of Churches and Religious Societies – Neverending Story*; prof. ucz. dr hab. Jarosław Dobkowski (UWM), *Strona wobec działań organów postępowania administracyjnego dyktowanych stanem wyższej konieczności*; prof. ucz. dr hab. Dominik Bierecki (UP Słupsk), *Zasada proporcjonalności w stosowaniu rozporządzenia w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego (DORA)*; dr Juliusz Petraniuk (PAN), *Wybrane zagadnienia z egzekucji na podstawie aktu notarialnego*; prof. dr hab. Janusz Niczyporuk (UMCS), *Zasada sprawiedliwości społecznej – aspekty proceduralne*; dr hab. Kamil Zaradkiewicz (UW), *Konstytucjonalizm abuzywny – między prawem a antyprawem*; dr hab. Paweł Bucoń (KUL), *Rola sądów administracyjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa prawnego małżeństwu i rodzinie – uwagi na tle art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*; ks. prof. ucz. dr hab. Krzysztof Orzeszyna (KUL), *Prawo człowieka do sądu w konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*; dr hab. Marzena Świątek (UMCS), *Nadużycie praw procesowych w postępowaniu administracyjnym. Wybrane zagadnienia na tle praktyki działania samorządowych kolegiów odwoławczych*; prof. ucz. dr hab. Tomasz Szanciło (EWSPA), *Gwarancje procesowe członków konsorcjum*; prof. dr hab. Paweł Czubik (UEK), *Bezpieczeństwo prawne w postępowaniu przed notariuszem wobec postępującej informatyzacji notariatu*; dr Jakub Kosowski (UMCS), *Elektroniczne postępowanie nakazowe jako przyszłość polskiego procesu karnego*; mgr Mateusz Gabryel (UMCS), *Wpływ informatyzacji postępowania administracyjnego na rektyfikację decyzji administracyjnych w kontekście bezpieczeństwa prawnego stron*; mgr Agata Tarnacka (UKSW), *Zagadnienie doręczeń elektronicznych w sprawach z odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa*; prof. dr Dmytro Dzvinchuk (IFNTUNG, Ukraina), *Zmiana paradygmatu bezpieczeństwa międzynarodowego w wyniku wojny ukraińsko-rosyjskiej*; prof. ucz. dr hab. Ewa Kruk (UMCS), *Procesowe środki ochrony pokrzywdzonego*; dr Aleksandra Nowosad (UMCS), *Europejskie gwarancje procesowe a postępowanie w sprawach nieletnich*; prof. ucz. dr hab. Marzena Furtak-Niczyporuk (UMLub), dr Janusz Jaroszyński (UMCS), *Aspekty prawne przestrzegania praw pacjenta w podmiotach leczniczych*; dr Ilona Szczepańska (UW), *Dziecko jako strona postępowania podatkowego*; prof. dr Alyona Dutko (PUSW, Ukraina), *Prawo do zaskarżenia orzeczeń sądu w postępowaniu cywilnym*; dr Dawid Kostecki

(ALK Warszawa), *Aksjologia klauzul generalnych w postępowaniu administracyjnym*; dr Ingrid Lanczová (UT Trnawa, Słowacja), *Historical and Current Perspectives on the Criminal Codes as Guarantees of Legal Security in Slovakia*; prof. ucz. dr hab. Jadwiga Potrzeszcz (KUL), *Bezpieczeństwo prawne stron postępowania sądowego wobec zjawiska twórczej i prawotwórczej wykładni prawa*; mgr Robert Orłowski (UMCS), *O celowości kontroli gminnych aktów planistycznych*; dr Artur Kokoszkie (WSPA Lublin), mgr Tomasz Tokarski (KUL), *Gwarancje bezpieczeństwa prawnego jednostki w polskim postępowaniu administracyjnym*; dr Magdalena Kotulska-Kmieciak (PŚk), *Zwrot utraconego przez stronę zarobku lub dochodu w związku ze stawieniem się przed sądem lub organem administracji publicznej*.

4-6 IX 2024

Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat „Współczesne problemy prawa małżeńskiego i rodzinnego” zorganizowana pod patronatem o. dra Egidiusza Włodarczyka, Ministra Prowincjalnego OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej wspólnie ze Stowarzyszeniem Kanonistów Polskich, Katedrą Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL oraz Wyższym Seminarium Duchownym OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej w dniach 4-6 września 2024 r., współorganizowana wspólnie ze Stowarzyszeniem Kanonistów Polskich, Katedrą Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL oraz Wyższym Seminarium Duchownym OO. Bernardynów. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Leszek Stanisław Stadniczeńko, *Globalna rewolucja kulturalna*; ks. prof. dr hab. Józef Krzywda, *Struktura małżeństwa i rodziny w perspektywie ich powołania i misji*; ks. prof. dr hab. Jan Krajczyński, *Współczesne metody prokreacji medycznie wspomaganej a ochrona życia i godności człowieka*; ks. prof. dr hab. Lucjan Świto, *Nova causae propositio w teorii i praktyce*; ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut, *Zrzeczenie się apelacji przez obrońcę węzła małżeńskiego sądu apelacyjnego (kan. 1636 § 2)*; ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, *Małżeństwa polsko-ukraińskie. Aktualne wyzwania dla administracji i sądownictwa kościelnego*; ks. dr hab. Grzegorz Wojciechowski, *Rola biegłego w procesie o nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński, *Bezużyteczność opinii biegłego w procesie o stwierdzenie nieważności małżeństwa w świetle kan. 1678 § 3 KPK*; ks. dr Zbigniew Jaworski, *Rola sędziego w procesie o nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, *Wykluczenie bonum coniugum w orzecznictwie Roty Rzymskiej*; ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, *Wpływ bojaźni szacunkowej na nieważność małżeństwa. Glosa do wyroku Roty Rzymskiej w Sprawie*

Kaliskiej z dnia 13 października 2016 r.; ks. prof. dr hab. Ginter Dzierżon, *Wpływ hazardu na nieważność małżeństwa*; ks. prof. dr hab. Ryszard Sztuchmiller, *Nauczanie i postawa Kościoła wobec ideologii gender*; ks. prof. dr hab. Zbigniew Janczewski, *Wychowanie potomstwa do sakramentów wtajemniczenia a rezygnacja młodzieży z przyjmowania bierzmowania*; dr hab. Anna Słowińska, *Wpływ nerwicy eklezjogennej na nieważność małżeństwa w orzecznictwie Roty Rzymskiej*; ks. dr hab. Paweł Kaleta, prof. KUL, *Obowiązek naprawienia krzywdy wynikającej z przestępstwa*; ks. dr Jan Dohnalik, *Nowe kategorie przestępstw w m.p. papieża Franciszka Vos estis lux mundi*; dr Maciej Andrzejewski, *Istota kontradycji w procesie o nieważność małżeństwa*.

WYDZIAŁ HISTORYCZNO-FILOLOGICZNY

18-19 IV 2024

Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Wojny w narracjach uczestników i świadków. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej” zorganizowana w dniach 18-19 kwietnia 2024 r. w Lublinie.

Referaty wygłosili: prof. dr hab. Andrzej Olejko (PANS), *Czy ostatnia karta w historii Morskiego Dywizjonu Lotniczego w Pucku?*; prof. AMW dr hab. Andrzej Drzewiecki (AMW), *Wojenny epizod morski z września 1939 roku w relacjach i wspomnieniach jego uczestników*; dr Mariusz Kardas (AMW), *Zaślubiny Polski z morzem w lutym 1920 roku w narracji porucznika Zdzisława Rozwadowskiego dowódcy 1 szwadronu 2 Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich*; dr Ireneusz Wojewódzki (UZ), *Wojna na morzu w narracji Fredericka Marryata*; dr Piotr Derengowski (UG), *Zapomniane relacje z wojny secesyjnej – historie żołnierzy w świetle sprawozdań głównych sądów wojskowych*; prof. dr hab. Leszek Wojciechowski (KUL), *Wczesnośredniowieczni kronikarze jako bezpośredni obserwatorzy konfliktów zbrojnych*; prof. UP dr hab. Agnieszka Teterycz-Puzio (Uniwersytet Pomorski w Słupsku), *„Po co się użalacie? Czy nie wiecie, że nie bywa wojny bez zabitych?” Kilka epizodów z relacji sojuszników: Daniel halicki a Konrad Mazowiecki i Bolesław Wstydlivy*; dr hab. Jan Ptak (KUL), *Zeznania uczestników walk z krzyżackim najazdem we wrześniu 1331 r. na procesie warszawskim (1339)*; dr hab. Marek Radoch (UWM), *Doniesienia o zamku piskim w czasach wojny trzynastoletniej (w korespondencji krzyżackiej)*; dr Marcin Gomółka (Uniwersytet w Siedlcach), *Bitwa nad Mozgawą w relacji bezpośredniego świadka wydarzeń – Wincentego Kadłubka*; prof. KUL dr hab. Andrzej Niewiński (KUL), *Postrzeganie wojny w Crónica*

del Rey Don Pedro Pero López de Ayala; prof. UJD dr hab. Maciej Trąbski (UJD), *Guerra de las Naranjas (1801) w świetle wspomnień generalísimusa Manuela Godoya*; prof. KUL dr Pablo de la Fuente de Pablo (KUL), *Awans kapitana Francisco Franco Bahamonde do stopnia majora za zasługi wojenne (1916)*; mgr Mateusz Juliusz Gwizdek (KUL), *Cruzados del siglo XX. Wojna domowa w Hiszpanii oczami żołnierzy sił narodowych i cywili wspierających powstanie*; mgr Bogusław Szalast (KUL), *Hiszpańska wojna domowa (1936-1939) w relacji i komentarzu tygodnika „Piast”*; dr Dawid Gralik (UAM), *Początki formowania Wojska Polskiego doby napoleońskiej na przełomie 1806/1807 r. w świetle wspomnień*; dr Ewelina Lilia Polańska, dr Jakub Żygawski (Akademia Zamojska, Archiwum Państwowe w Zamościu), *Zdobycie Zamościa w 1809 r. z perspektywy zamojskich przedmieść. Relacje pisane, ikonograficzne i kartograficzne*; prof. KUL dr hab. Cezary Taracha (KUL), *Dramatyzm wojny w relacji szeregowego żołnierza. Relacja Bolesława Gorala z bitwy pod Tomaszowem Lubelskim (wrzesień 1939 r.)*; mgr Piotr Greszta (KUL), *„Zostałem schwytany przez Polaków!” – pobyt w polskiej niewoli w świetle zapisków w dzienniku niemieckiego strzelca z 4 Dywizji Lekkiej*; dr Tomasz Gliniecki (Muzeum Stutthof w Sztutowie), *Czy w 1945 r. w Gdańsku żołnierze Armii Czerwonej spalili żywcem grupę cywilów chroniących się w kościele? Problemy wiarygodności jedynej relacji*; dr hab. Milena Palczewska (ASzWoj), *Wojna o Naddniestrze w przekazach jej uczestników – wyniki badań terenowych*; płk prof. ASzWoj dr hab. Jacek Lasota (ASzWoj), *Doświadczenia wojenne w kształceniu oficerów w Wydziale Wojskowym Akademii Sztuki Wojennej – wyniki badań*; prof. dr hab. Norbert Kasperek (UWM; Archiwum Państwowe w Olsztynie), *Gen. Maciej Rybiński żołnierz i historyk powstania listopadowego*; dr Krzysztof Augustyniak (Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce), *Konsekwencje bitwy pod Ostrołęką (26 maja 1831 r.) w relacjach pamiętnikarskich uczestników wojny polsko-rosyjskiej 1831 r.*; prof. UŁ dr hab. Tadeusz Grabarczyk (UŁ), *Wojna polsko-mołdawska 1538 r. w świetle wykazów strat*; mgr Krzysztof Wróbel (UŚ), *Obraz armii moskiewskiej w świetle „Pamiętników” Jana Chryzostoma Paska*; dr Bartosz Staregowski (Archiwum Państwowe w Lublinie), *Przebieg II wojny północnej na obszarze Wielkopolski właściwej w relacjach jej uczestników. Obraz powstania wielkopolskiego w pamiętnikach i aktach urzędowych*; dr Marcin Karkut (KUL), *Maksymy wojenne markiza de la Miny (1690-1767) jako źródło do dziejów wojskowości hiszpańskiej i europejskiej*; prof. dr hab. Jolanta Daszyńska (UŁ), *Kazimierz Pułaski w bitwie nad Brandywine, 11 września 1777 r. w relacji świadków*; prof. dr hab. Maciej Franz (UAM), *Wojna 1939 roku oczami profesorów uniwersytetów we Lwowie i Wilnie.*

Jak pod ciosami Sowietów umierał świat polskich Kresów; dr Grzegorz Jasiński (WAT), *Kto podjął decyzję o rozpoczęciu walki 1 sierpnia o godz. 17.00? Rozważania o różnych narracjach uczestników w 80. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego*; dr Michał Faszcz (UŚ), *Znaczenie źródeł osobistych w badaniu indywidualnych doświadczeń uczestnictwa w walce*; dr Magdalena Pogońska-Pol (UŁ), *Konflikt arabsko-izraelski w pamiętnikach prezydentów USA*; dr hab. Ewa M. Ziółek (KUL), *Malarz Jego Cesarsko-Królewskiej Mości na Wielkiej Wojnie*; dr Jan Błachnio (UW), *I bitwa pod Kraśnikiem (23-25 sierpnia 1914 roku) w świetle materiałów archiwalnych, wspomnieniowych i prasowych. Różne elementy obrazu starcia czy jego różne przedstawienia*; prof. UŁ dr hab. Witold Jarno (UŁ), *Relacje żołnierzy 28 Pułku Strzelców Kaniowskich o walkach toczonych w latach 1919-1920 w zbiorach Centralnego Archiwum Wojskowego*; dr Dariusz Faszcz (Akademia im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk), *Walki pod Wołkowińcami w lipcu 1920 r. w relacji ppor. Edmunda Różyckiego*; mgr Wiktoria Zaborowska (UŚ), *Ile warta jest wojna? O społecznej potrzebie wycofania Aten z wojny peloponeskiej na podstawie komedii Arystofanesa*; mgr Michał Rastaszański (UW), *Morale milicji nowojorskiej podczas wojny 1812 roku w świetle egodokumentów*; mgr Weronika Kulczewska-Rastaszańska (UW), *Ta sama historia o Wielkiej Wojnie, sto lat później: Kres Drogi (2017) jako palimpsest*; mgr Damian Michał Szewczyk (KUL), *„Krwawy Baron” – Roman Baron Ungern von Sternberg – oczami Ossendowskiego oraz Giżyckiego*; mgr Kacper Jan Gęsior (UW), *Specyfika działań wojennych w lesie tropikalnym na podstawie relacji marines z 1. Dywizji Piechoty Morskiej z walk o Guadalcanal*; dr Marcin Paluch (LAW), *Polska prasa emigracyjna o zmaganiach żołnierzy 2. Korpusu Polskiego w bitwie pod Monte Cassino*.

6-7 VI 2024

Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Tożsamość narodowa a tożsamość pogranicza” w Lublinie zorganizowana wspólnie z Komisją Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych Polskiej Akademii Nauk, Oddziałem w Lublinie, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, Wydziałem Nauk Humanistycznych, Instytutem Literaturoznawstwa, Katedrą Literatury Polskiej XX i XXI wieku, Katedrą Literatury Rosyjskiej, Ukraińskiej i Białoruskiej, Kijowskim Uniwersytetem im. Borysa Hrinchenki oraz Katedrą Historii Ukrainy.

Referaty wygłosili: prof. Oksana Dracz (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Концепти ідентичності здобувачок освіти в Україні початку XX ст.: Дискурс автобіографічних наративів*; dr hab. Dariusz

Skórczewski, prof. KUL (KUL), *Polacy i Inni w Kraju Południowo-Zachodnim. O pewnym świadectwie autobiograficznym*; prof. Yurii Kovbasenko (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Українська ідентичність в умовах перманентного екзистенційного вибору: філологічна візія*; dr hab. Jan Choroszy, prof. UW (UWr), *Pole tożsamości i Vincenzowskie przekroczenia*; prof. dr hab. Oksana Sałata (Kijowski Stołeczny Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki), *Зміни у суспільній свідомості українців в умовах російсько-української війни*; prof. Nataliia Hohol (Głuchowski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Ołeksandra Dowżenki), *Естетичне ставлення до світу. Ментальна ознака побуту українців*; dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk (UW), *Czy XIX-wieczne obrazy Polaka i Ukraińca odeszły w zapomnienie? – czyli o polsko-ukraińskich dialogach i nieporozumieniach*; prof. Tetiana Hrebenuk (UW), *Родина і нація як головні детермінанти конструювання ідентичностей прози Оксани Забушко*; dr hab. Artur Bracki, prof. UG (UG), *Tożsamość a tożsamości Słowian – paralele polsko-ukraińskie*; prof. dr hab. Włodzimierz Osadczy (KUL), *Internat Ruski księży zmartwychwstańców we Lwowie i koncepcja tworzenia nowej tożsamości Rusi propolskiej*; s. dr hab. Wiesława Tomaszewska, prof. UKSW (UKSW), *Zakony żeńskie w budowaniu tożsamości kresowej w świetle zapisków kronikarskich z lat 1917-1946 siostr zmartwychwstańek ze Lwowa*; prof. Olha Nowyk (Berdiański Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny), *Значення «українок» Тимка Падурі в розвитку українського романтизму*; prof. dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska (KUL), *Dom Fundacji JP II w Lublinie – rozpoznanie „fundacyjnej” tożsamości studentów i pracowników w perspektywie pogranicza*; prof. Ała Krawczuk (Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki), *Pogranicza językowe. Wpływy ukraińskie na strukturę składniową współczesnej polszczyzny pisanej w Ukrainie*; doc. dr Yaroslav Redkva (Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach), *System nazw miejscowych pogranicza ukraińsko-polskiego a tożsamość narodowa*; dr Mirosława Kawecka (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie), *Tożsamość pogranicza: o identyfikacji narodowej użytkowników tzw. języka chachlackiego*; Inna Strileć, Kateryna Szestakowa (Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach), *Вивчення української мови як другої кризи призму пограниччя та ситуації війни*; doc. dr Oksana Jaszan, (Czerkaski Państwowy Uniwersytet Technologiczny), *Вплив російської агресії на відродження історичної пам'яті та переосмислення минулого в українській ідентичності*; dr hab. Marta Zambrzycka (UW), „*Archeologia kultury*”. *Literacki projekt tożsamościowy Walerija Szewczuka*; dr Sylwia Wójtowicz-Marszał (UWr), *Tożsamościowe dylematy*

mieszkańców Galicji Wschodniej „za pierwszego sowieta”. Na podstawie relacji ukraińskich świadków historii; prof. dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa (KUL), *Problem pogranicznej tożsamości bohaterów powieści Jurija Andruchowycza i Wojciecha Kudyby*; prof. Olga Charlan (Berdiański Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Zaporozżu), *Ідентичність на фронті: особливості формування (на матеріалі творчості Людмили Коваленко та Віри Єніної)*; dr Uljana Cholodova (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu), *Ностальгічні мотиви як усвідомлення народно-культурної ідентичності (на матеріалах творчості Олега Лушегу)*; dr Vira Menyok (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu), *Czytanie świata w obliczu grozy: trwoga i ocalenie w wierszach Czesława Miłosza i Serhija Żadana*; dr Jadwiga Krajewska (UWr), *Tożsamość kulturowa Krymu według powieści „За Перекопом є земля” Anastasiji Lewkowej*; dr Albert Nowacki (KUL), *Inter arma silent Musae? Literatura ukraińska czasów wojny wobec problemów tożsamości narodowej*.

23-24 IX 2024

LXXXII Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego współorganizowany z Instytutem Językoznawstwa i Literaturoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Instytutem Językoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Polskim Towarzystwem Językoznawczym w Lublinie. Tematem przewodnim Zjazdu były „Antropologiczne i kulturowe wymiary języka”.

Referaty wygłosili: prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, *Polska etnolingwistyka kognitywna – paradygmat i tożsamość dyscypliny*; dr hab. prof. ucz. Joanna Szadura, *Kolonizacja czasu i kolonizacja czasem w aspekcie walki o władzę. Perspektywa lingwistyczna*; prof. dr hab. Tomasz Mika, *Na manowce i na skróty. Lingwistyka historyczna bez kontekstu kulturowego?*; dr hab. prof. ucz. Mariusz Leńczuk, *Warsztat leksykografa staropolskiego – kontekst tekstowy i kontekst kulturowy*; dr hab. prof. ucz. Jolanta Panasiuk, *Jak język uczłowiecza? Zaburzenia mowy w świetle filo- i ontogenezy człowieka*; dr hab. prof. ucz. Tomasz Woźniak, *Trzy wymiary znaku językowego i trzy typy schizofazji*; prof. dr hab. Henryk Kardela, *Kultura jako ekwilibrium i eksplozja w świetle semiotyki kognitywnej*; dr hab. prof. ucz. Przemysław Łozowski, *Ego-, etno-, antro-: o trzech poziomach kulturowych uwarunkowań języka*; prof. dr hab. Jolanta Szypra-Kozłowska, *Czy kobiety są bardziej gadatliwe od mężczyzn? Stereotyp kobiecej rozmowności w świetle badań empirycznych*; dr hab. prof. ucz. Marcin Zabawa, *Ona i on*

w *Wielkim słowniku języka polskiego PAN*; mgr Jacek Bąkowski, *Badania korpusowe i wektory słów jako źródła wiedzy etnolingwistycznej i kulturoznawczej*; mgr Wojciech Łukasik, *Topic modelling a obraz społeczeństwa w powieści młodopolskiej*; dr hab. prof. ucz. Anna Kozłowska, *Struktura tematychnorematyczna jako komponent tekstowego obrazu świata*; dr hab. Magdalena Derwojedowa, *Ironiczny uśmiezek na twarzy majora i zepsuty urok dziewczęcia, czyli stereotypy w powieści milicyjnej*; dr Barbara Żebrowska-Mazur, *Kto nie ma córek, ten nie ma dzieci – językowy stereotyp córki*; dr hab. prof. ucz. Dorota Rojszczak-Robińska, *Wpływ liturgii na teksty staropolskich apokryfów*; dr Wiktor Pskit, *Współczesna angielszczyzna liturgiczna w świetle antropologicznej teorii rytuału*; dr hab. prof. ucz. Michał Szczyszek, *Aksjologiczne pozycjonowanie CZŁOWIEKA w listach pasterskich Episkopatu Polski w XXI wieku*; dr hab. prof. ucz. Arkadiusz Jabłoński, *Antropologiczne i kulturowe cechy zapożyczonej grafii. Sinogramy a opisy właściwości morfologicznych japońszczyzny*; dr Anna Godzich, *Perspektywa etnolingwistyczna w językoznawstwie italianistycznym: o wydobywaniu włoskich kulturomów*; prof. dr hab. Katarzyna Wojan, *Fiński antroponomastykon – od wyobrażeń reliktowych do nowej kultury nazewnicznej*; prof. dr hab. Aleksander Kiklewicz, Aigerim Akasheva, *O specyfice etniczno-kulturowej nazw kolorów: pol. brązowy – kaz. Konyr*; dr hab. prof. ucz. Agnieszka Piela, *O chronologicznie nacechowanych ukrajinizmach w polszczyźnie*; dr hab. prof. ucz. Artur Bracki, *Język jako wyznacznik kodu antropologicznego i kulturowego – ukraińskie dylematy z czasów wojny i sprzed wojny*; dr hab. prof. ucz. Rafał L. Górski, *Ten referat będzie jasny jak słońce, choć nudny jak flaki z olejem. O ciągach typu przymiotnik + jak + rzeczownik*; prof. dr hab. Tadeusz Lewaszkiewicz, *Czasowniki od nazw zwierząt typu małpować, indyczyć się, oszkaścić, zasępić się w historii języka polskiego*; dr Paulina Polak, *Mordeczko! Robaczku! Zdrobnienia w języku polskim jako wyraz kultury kolektywistycznej*; prof. dr hab. Elżbieta Chrzanowska-Kluczevska, *Tekst werbalny w architekturze – zanurzenie tekstu językowego w tekście przestrzenno-wizualnym*; mgr Anita Jagun, mgr Zuzanna Bogucka, *Humanizacja w tekstach sztucznej inteligencji*; dr hab. prof. ucz. Hanna Makurat-Snuzik, *Dehumanizacja języka w pracach dyplomowych pisanych za pomocą generatywnej sztucznej inteligencji*; mgr Małgorzata Majkowska, *Interface to interface – o komunikacji zapośredniczonej na Facebooku*; dr Piotr Wyroślak, *Konstrukcje bezosobowe z formami -ne/-te imiesłowu biernego w polszczyźnie mediów społecznościowych: wartościowanie codziennego doświadczenia*; dr Sara Akram, *Podmiot jako kategoria językowo-kulturowa. Przegląd badań*; dr Celina Heliasz-Nowosielska, *Wpływ wiedzy o interakcjach*

międzyludzkich na kształt relacji z działań komunikacyjnych. Wnioski z analizy danych zgromadzonych w Korpusie Narracji o Komunikacji; dr hab. prof. ucz. Marek Biszczyński, *Analiza i przekład dawnych niemieckich tekstów epitafijnych w perspektywie antropologicznej i etnolingwistycznej*; prof. dr hab. Janusz Stopyra, „Zasada sensownego słowa” wg W. Motscha (1999) i próba jej zastosowania na materiale języka niemieckiego i polskiego; dr Joanna Jabłońska-Hood, *O społeczno-kulturowym wymiarze językowych aspektów humoru angielskiego*; dr hab. prof. ucz. Leszek Szymański, *Językowo-kulturowy obraz miasta uniwersyteckiego na południu Stanów Zjednoczonych zawarty w wypowiedziach jego mieszkańców*; dr Rafał Mazur, *Obraz wojny rosyjsko-ukraińskiej w tweetach polskich partii politycznych – analiza ilościowo-jakościowa*; mgr Sylwia Gierczak-Miszczuk, *Koncept SZACUNEK w świetle danych prasowych („Gość Niedzielny”, „Tygodnik Powszechny”, „Gazeta Wyborcza”, „Gazeta Polska”) z lat 2011–2023*; prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa, *Sacrum i profanum w polskich gwarowych nazwach roślin jako przejaw dwubiegowości skojarzeń kulturowych*; dr Agnieszka Mierzwinska-Hajnos, *Antroponimia Niżnego Podhala: analiza wybranych nazwisk i przydomków w ujęciu kognitywnym*; dr Olga Kielak, *Granica między człowiekiem i rośliną (krzewem) w polszczyźnie*; dr hab. Katarzyna Sobolewska, *Antropocentryzm w kwestionariuszach gwarowych*; dr Piotr Bartelik, *Kongruentna leksykalizacja jako jeden z podstawowych procesów przełączania kodów (code switching) na przykładach języka kaszubskiego*; dr Ewelina Grześkiewicz, *Rodzaje dróg i wyrazów je oznaczających w gwarach mazurskich, warmińskich i ostródzkich*; dr hab. prof. ucz. Dorota Piekarczyk, *O wyobrażeniu wyobraźni*; dr Elwira Bolek, *Obraz pocieszania w języku polskim*; dr hab. prof. ucz. Marta Nowosad-Bakalarczyk, *Nienawiść i zawiść w polszczyźnie w perspektywie etnolingwistyki kognitywnej*; dr Mirosława Hordy, *Konceptualizacja mądrości w badaniu autonarracyjnym*; dr hab. prof. ucz. Edyta Manasterska-Wiącek, *O niektórych konsekwencjach rozbieżności między rodzajem gramatycznym a naturalnym. Przypadek Myszki Miki*; Elżbieta Mańczak-Wohlfeld, dr Agnieszka Cierpich-Kozieł, *Anglicyzmy w najnowszej polszczyźnie moda językowa czy potrzeby nazewnictwa?*; dr hab. prof. ucz. Ewa Rudnicka, *Dostrzeganie i kodyfikacja różnych typów błędów językowych w kategoriach psycholingwistycznych i kulturowych na przykładzie dawnych słowników błędów i współczesnych normatywnych źródeł internetowych*; prof. dr hab. Renata Przybylska, *Przestrzeń w języku polskim próba podsumowania*; dr Monika Łaszkiewicz, *Na krańcach mentalnej mapy świata. Dzicy w polskiej kulturze ludowej*; dr hab. prof. ucz. Kazimierz A. Sroka, *Antropologia, etnografia, językoznawstwo. Wpływ Bronisława*

Malinowskiego na kontekstualną teorię znaczenia autorstwa brytyjskiego językoznawcy, Johna R. Firtha; prof. dr hab. Jerzy Sierociuk, Co struktura oralnej twórczości słownej mówi o historii cywilizacji?; dr hab. prof. ucz. Tomasz Korpysz, Norwidowskie „kwalifikatory stylistyczne”. Z badań nad świadomością metajęzykową poety; Ventura Salazar-García, dr Małgorzata Haładewicz-Grzelak, Przestrzenna hermeneutyka pojęcia MIŁOSIERDZIE w wątku La Lanzada „przebicie włócznią” w andaluzyjskiej saecie; dr Dagmara Świerkowska-Kobus, O czym (nie) mówią nam slamery? O multimodalności tekstu slammerskiego; dr hab. prof. ucz. Jarosław Pacuła, Żargon XIX-wiecznych szulerów (na podstawie „Małych tajemnic Warszawy” Kanuta R. Rusieckiego z 1844 r.).

11 X 2024

Symposium poświęcone pamięci prof. dra hab. Witolda Matwiejczyka (1962-2023), pt. „Niemcy jako zaborca, sąsiad, członek Wspólnoty... Nowe kierunki w historiografii polskiej po upadku Muru Berlińskiego”, zorganizowano w Lublinie wspólnie z Katedrą Historii XIX wieku Instytutu Historii KUL oraz Kołem Naukowym Historyków Studentów KUL.

Referaty wygłosili: dr hab. prof. UAM Przemysław Matusik (UAM), *Badania zaboru pruskiego po 1989 roku: perspektywa poznańska*; dr hab. prof. UZ Olgierd Kiec (UZ), *Problematyka wyznaniowa na pograniczu polsko-niemieckim w XIX i XX wieku w polskiej historiografii po 1989 roku*; dr hab. prof. KUL Sławomir Łukasiewicz (KUL), *Niemcy i Europa Środkowo-Wschodnia: w poszukiwaniu naukowych inspiracji*.

KOMISJA BADAŃ NAD ANTYKIEM CHRZEŚCIJAŃSKIM

18 I 2024

Dr hab. Kiril Marinow (prof. Uniwersytetu Łódzkiego) wygłosił referat pt. *Piękny i zły syn zatracenia. Postać Antychrysta w literaturze pseudokanonicznej średniowiecznej Bułgarii*.

22 II 2024

Ks. prof. dr hab. Marek Starowieyski (Uniwersytet Warszawski) wygłosił referat pt. *Zagadnienia autobiografii wczesnochrześcijańskiej*.

14 III 2024

Dr Przemysław Piwowarczyk (prof. Uniwersytetu Śląskiego) wygłosił referat pt. *Kolekcje cudów św. Menasa w językach chrześcijańskiego Wschodu*.

18 IV 2024

Dr hab. Jarosław Dudek (prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego) wygłosił referat pt. *Bizantyńskie postrzeganie Europy Wschodniej w VII-X w. Stare i nowe paradygmaty*.

16 V 2024

Dr hab. Jacek Bonarek (prof. Akademii Piotrkowskiej) wygłosił wykład pt. *Heretycy w czasach dynastii macedońskiej w polityce państwa i Kościoła*.

20 VI 2024

Dr hab. Tatiana Krynicka (prof. Uniwersytetu Gdańskiego) wygłosiła referat pt. *Gwiazdne niebo w Etymologiach Izydora z Sewilli*.

24 XI 2024

Ks. dr hab. Tadeusz Gacia (prof. KUL) wygłosił referat pt. *Reminiscencje patrystyczne w przedtrydenckich sekwencjach wielkanocnych*.

21 XI 2024

Dr hab. Agnieszka Heszen (Uniwersytet Jagielloński) wygłosiła odczyt *Poezja wczesnochrześcijańska wieków I-III – wybrane zagadnienia genologiczne*.

13 XII 2024

Ks. prof. dr hab. Stanisław Longosz (KUL) wygłosił odczyt *Św. Mikołaj z Myry – postać historyczna czy legendarny Santa Claus?*

II. PROJEKTY BADAWCZE

Towarzystwo Naukowe KUL w 2024 r. realizowało w sumie 24 projekty badawcze (granty) przyznane przez: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach zadań z zakresu Doskonała Nauka, Nauka dla Społeczeństwa II, konkursu „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”, w ramach Programu Rozwój Czasopism Naukowych, a także przyznane przez Senat RP, Narodowe Centrum Nauki w Krakowie, Instytut Rozwoju Języka Polskiego oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

1. Projekty z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego:

W ramach Programu Doskonała Nauka:

Konferencja „Colloquia Norwidiana XIX: Anegdota w twórczości Norwida”. Kierownik projektu – prof. dr hab. Piotr Chlebowski. Termin realizacji: 1 XII 2024 r. – 31 V 2025 r.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki:

„Księgi metrykalne Lubelszczyzny z przełomu XVIII i XIX w. – inwentaryzacja, udostępnienie i opracowanie”. Kierownik projektu: dr hab. Piotr Rachwał. Termin realizacji: 3 X 2022 r. – 3 X 2027 r.

Rozszerzona kontynuacja serii wydawniczej „Staropolski dramat religijny”: „Staropolski dramat i dialog religijny”. Kierownik projektu – prof. dr hab. Justyna Dąbkowska-Kujko. Termin realizacji: 27 III 2024 r. – 27 III 2029 r.

W ramach Nauka dla Społeczeństwa II:

„Powstanie Zamojskie 1942-1943 – badania naukowe, dokumentacja, edukacja i popularyzacja”. Kierownik projektu – dr hab. Jarosław Rabiński, prof. KUL. Termin realizacji: 12 II 2024 r. – 12 II 2027 r.

W ramach Programu Rozwój Czasopism Naukowych dofinansowanie czasopism: „Studia Norwidiana”, „Roczniki Humanistyczne”, „Roczniki Filozoficzne”, „Roczniki Teologiczne”, „Roczniki Nauk Prawnych”, „Roczniki Nauk Społecznych”, „Kościół i Prawo”. Termin realizacji: 15 X 2022 r. – 14 X 2024 r.

2. Projekty z Narodowego Centrum Nauki:

„Brentano, reprezentacjonizm i nowożytna problematyka intencjonalności”. Kierownik projektu – dr Piotr K. Szałek. Termin realizacji: 24 VII 2019 r. – 23 VII 2024 r.

„Struktura osobowości w języku polskim: nierestrykcyjne badanie psycholeksykalne czasowników osobowościowych”. Kierownik projektu – mgr Nasturcja Toruj. Termin realizacji: 25 VI 2020 r. – 24 VI 2024 r.

3. Projekt Kancelarii Senatu w ramach Konkursu „Senat – Polonia 2024”:

„Nauczanie języka i kultury polskiej w Caracas (Wenezuela)”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 31 XII 2024 r.

4. Projekt dofinansowany z Ministerstwa Spraw Zagranicznych za pośrednictwem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2024 – Regranting”, pt. „Portal Polonii – internetowa platforma wiedzy o i dla Polonii”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 31 XII 2024 r.**5. Projekty Instytutu Rozwoju Języka Polskiego w ramach konkursów:**

„Wsparcie nauczania języka polskiego za granicą poprzez dofinansowanie zakupu podręczników, sprzętu biurowego, sprzętu komputerowego oraz oprogramowania”.

- „Zakup sprzętu i oprogramowania dla uczniów szkół polonijnych w Argentynie”. Termin realizacji 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.
- „Zakup sprzętu, oprogramowania i podręczników dla uczniów szkół polonijnych w Wenezueli”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.
- „Zakup sprzętu, oprogramowania i podręczników dla uczniów szkół polonijnych w Brazylii”. Termin realizacji: 1 I 2024 r. – 15 XII 2024 r.

„Wsparcie dla szkół polonijnych i polskich za granicą 2024”:

- „Wsparcie utrzymania i funkcjonowania Szkoły Sobotniej im. Tysiąclecia Chrztu Polski w Martin Coronado – Argentyna (ORPEG nr 9782)”. Termin realizacji 1 III 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Wsparcie utrzymania i funkcjonowania szkoły przy Polskiej Misji Katolickiej w Porto Alegre”. Termin realizacji 4 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Cruz Machado (Brazylia) – wsparcie nauczania języka polskiego w 2024 r.”. Termin realizacji 1 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Kurytyba (Brazylia) – wsparcie działań edukacyjnych Stowarzyszenia Absolwentów Polonistyki Uniwersytetu Federalnego Stanu Paraná w 2024 r.”. Termin realizacji 1 VIII 2024 r. – 31 XII 2024 r.
- „Multimedialne materiały edukacyjne wspomagające nauczanie języka polskiego i kultury polskiej młodzieży polonijnej/Tytuł cyklu: JĘZYK POLSKI? JESTEŚMY NA TAK!” Termin realizacji 1 IX 2024r. – 31 XII 2024 r.

„Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. Świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”:

- „Alfabet Literatury Polskiej”. Termin realizacji 02 XI 2023 r. – 31 XII 2024 r.

I. SPIS PUBLIKACJI

Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało 29 pozycji książkowych i 58 czasopism:

1. Ajschylos, *Tragedie I: Persowie, Siedmiu przeciw Tebom, Błagalnice, Prometeusz w okowach*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
2. Ajschylos, *Tragedie II: Orestesja: Agamemnon, Ofiarnice, Boginie łaskawe*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 13 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
3. *Atlas klasztorów w Polsce w X-XXI wieku i na ziemiach z Polską historycznie związanych/Monasteries and Convents in Poland from the 10th to the 21th Century and Lands Historically Connected with Poland*, red. Henryk Gapski, objętość 56 ark. wyd., nakład 300 egz.
4. Beda Czcigodny, *Natura wszechświata Czas i jego rodzaje Rachuba czasu*, red. ks. Tadeusz Gacia, wstęp Henryk Wąsowicz, objaśnienia Natalia Turkiewicz, objętość 16 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
5. Eurypides, *Tragedie I: Alkestis, Medea, Dzieci Heraklesa, Hipolit, Hekabe, Błagalnice, Andromacha, Oszałały Herakles, Trojanki*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 25 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
6. Eurypides, *Tragedie II: Elektra, Ifigenia w kraju Taurów, Ijon, Helena, Fenicjanki, Orestes, Bachantki, Ifigenia w Aulidzie, Rezos*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 32 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk, miękka).
7. Eurypides, *Tragedie I: Alkestis, Medea, Dzieci Heraklesa, Hipolit, Hekabe, Błagalnice, Andromacha, Oszałały Herakles, Trojanki*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 25 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
8. Eurypides, *Tragedie II Elektra, Ifigenia w kraju Taurów, Ijon, Helena, Fenicjanki, Orestes, Bachantki, Ifigenia w Aulidzie, Rezos*. Przełożył i opracował Robert R. Chodkowski, objętość 32 ark. wyd., nakład 100 egz. (dodruk).
9. Homer, *Iliada*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 22 ark. wyd., nakład 300 egz. (dodruk).

10. Homer, *Odyseja*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 26,5 ark. wyd., nakład 500 egz. (dodruk).
11. Ks. Czesław Krakowiak, *Jana Pawła II spotkania z chorymi i ludźmi w podeszłym wieku*, objętość 8 ark. wyd., nakład 400 egz.
12. Ks. Stanisław Longosz, *Św. Mikołaj postacią historyczną, czy reklamowym legendarnym Santa Claus?*, objętość 2,5 ark. wyd., nakład 50 egz.
13. Publiusz Wergiliusz Maro, *Eneida*. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył Robert R. Chodkowski, objętość 14 ark. wyd., nakład 300 egz. (dodruk).
14. Eugeniusz Niebelski, *Polscy księża zesłańcy i misjonarze na Syberii w XIX wieku*, objętość 18 ark. wyd., nakład 137 egz.
15. Monika Nowak, *Trajektorie doświadczania choroby nowotworowej przez dzieci, młodzież i ich rodziców*, objętość 20 ark. wyd., nakład 200 egz.
16. Waldemar Pałęcki, *Benedictiones reservatae et propriae w potrydenckich rytuałach na ziemiach polskich (1631-1963)*, objętość 44 ark. wyd., nakład 70 egz. (dodruk).
17. Waldemar Pałęcki, *Chrystus w liturgicznym „tu i teraz”*, objętość 19 ark. wyd., nakład 800 egz.
18. Urszula Paprocka-Piotrowska, Claire Martinot, Sonia Gerolimich, *Linguistique de l'acquisition, methode d'analyse de corpus*, objętość 10 ark. wyd., nakład 150 egz.
19. Kazimierz Pek, Kazimierz Frąk, *Ancilla Domini. Jan Paweł II o Służebnicy Pana*, objętość 5 ark. wyd., nakład 120 egz.
20. Irena Rolska, Jacek Kęsik, *Archiwizacja polskich kościołów w USA. Dobra utraczone, zagrożone i odzyskane. Studium przypadków*, objętość 6,75 ark. wyd., nakład 100 egz.
21. Marcin Składanowski, *Cywilizacja rosyjska według Aleksandra Dugina. Studia historiozoficzno-antropologiczne*, objętość 9 ark. wyd., nakład 80 egz. (dodruk).
22. *Studia Liturgiczne*, 19: *Wokół teologii i liturgicznej praxis Benedykta XVI*, red. ks. Bogusław Migut, ks. M. Szypa, objętość 8 ark. wyd., nakład 90 egz.
23. Dorota Śliwa, *Esquisse de la formation des mots en français avec des éléments de l'approche contrastive français-polonais*, objętość 7 ark. wyd., nakład 60 egz.
24. *TEOFRASZ, Przyczyny powstawania i rozwoju roślin – Fizjologia*. Z języka greckiego przełożył, wstępem, komentarzem i indeksami opatrzył ks. Henryk Wójtowicz, objętość 35 ark. wyd., nakład 60 egz.
25. *Wojny w narracjach uczestników i świadków. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej*, red. Andrzej Niewiński, objętość 33 ark. wyd., nakład 150 egz.
26. Wenancjusz Fortunat, *Poezje. Wybór*, red. ks. Tadeusz Gacia, objętość 16 ark. wyd., nakład 50 egz. (dodruk).

27. Karol Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, objętość 19 ark. wyd., nakład 200 egz. (dodruk, twarda).
28. *Wspólna praca, wspólny plon. Sukces spółki paliwowej „Gazolina” w II Rzeczypospolitej*, red. Natalia Turkiewicz, objętość 16 ark. wyd., nakład 500 egz.
29. Agnieszka Wysocka, *Architektura i urbanistyka Bydgoszczy w dwudziestoleciu międzywojennym*, objętość 14 ark. wyd., nakład 60 egz. (dodruk).
30. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 1, objętość 7,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
31. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 2, objętość 6,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
32. „Annals of Psychology” 27 (2024), nr 3, objętość 6,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
33. „Kościół i Prawo” 13(26) 2024, nr 1, objętość 14,75 ark. wyd., nakład 30 egz.
34. „Kościół i Prawo” 13(26) 2024, nr 2, objętość 13 ark. wyd., nakład 30 egz.
35. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 1, objętość 12 ark. wyd., nakład 65 egz.
36. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 2, objętość 39,5 ark. wyd., nakład 90 egz.
37. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 3, objętość 25,5 ark. wyd., nakład 90 egz.
38. „Roczniki Filozoficzne” 72 (2024), nr 4, objętość 28,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
39. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 1: Literatura polska, objętość 12,75 ark. wyd., nakład 65 egz.
40. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 2: Historia, objętość 16,5 ark. wyd., nakład 65 egz.
41. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 3: Filologia klasyczna, objętość 7,75 ark. wyd., nakład 60 egz.
42. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 4: Historia sztuki, objętość 23 ark. wyd., nakład 65 egz.
43. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 5: Neofilologia, objętość 17,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
44. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 6: Językoznawstwo, objętość 12,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
45. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 7: Słowianoznawstwo, objętość 23 ark. wyd., nakład 60 egz.
46. „Roczniki Humanistyczne” 71 (2023), z. 8: Lingwistyka korpusowa i translatoryka, objętość 9,25 ark. wyd., nakład 20 egz. (dodruk)
47. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 8: Lingwistyka korpusowa i translatoryka, objętość 10,75 ark. wyd., nakład 70 egz.
48. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 9: Sinologia, objętość 11,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
49. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 10: Glottodydaktyka, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 70 egz.

50. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 11: Anglica, objętość 10 ark. wyd., nakład 70 egz.
51. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 12: Muzykologia, objętość 19 ark. wyd., nakład 70 egz.
52. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 1: Literatura polska – zeszyt specjalny, objętość 12 ark. wyd., nakład 70 egz.
53. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 5: Neofilologia – zeszyt specjalny, objętość 15,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
54. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 6: Językoznawstwo – zeszyt specjalny, objętość 9,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
55. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 7: Słowianoznawstwo – zeszyt specjalny, objętość 15,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
56. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 11: Anglica – zeszyt specjalny, objętość 8,75 ark. wyd., nakład 60 egz.
57. „Roczniki Humanistyczne” 72 (2024), z. 12: Muzykologia – zeszyt specjalny, objętość 15,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
58. „Roczniki Kulturoznawcze” 14 (2023), nr 4, objętość 13,5 ark. wyd., nakład 20 egz.
59. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 1, objętość 10 ark. wyd., nakład 20 egz.
60. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 2, objętość 9,5 ark. wyd., nakład 30 egz.
61. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 3, objętość 9,25 ark. wyd., nakład 30 egz.
62. „Roczniki Kulturoznawcze” 15 (2024), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 30 egz.
63. „Roczniki Nauk Prawnych” 33(2023), nr 3, objętość 6,5 ark. wyd., nakład 80 egz.
64. „Roczniki Nauk Prawnych” 33(2023), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 80 egz.
65. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 1, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
66. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 2, objętość 6,25 ark. wyd., nakład 70 egz.
67. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 3, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
68. „Roczniki Nauk Prawnych” 34(2024), nr 4, objętość 8,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
69. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 1, objętość 12 ark. wyd., nakład 50 egz.
70. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 2, objętość 14,5 ark. wyd., nakład 50 egz.
71. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 3, objętość 14,75 ark. wyd., nakład 50 egz.

72. „Roczniki Nauk Społecznych” 16(52) (2024), nr 4, objętość 15,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
73. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 1, objętość 10 ark. wyd., nakład 50 egz.
74. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 2, objętość 11,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
75. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 3, objętość 11 ark. wyd., nakład 50 egz.
76. „Roczniki Pedagogiczne” 16(52) (2024), nr 4, objętość 11 ark. wyd., nakład 50 egz.
77. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 1, objętość 8,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
78. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 2, objętość 4,75 ark. wyd., nakład 90 egz.
79. „Roczniki Teologiczne” 71(2024), z. 3, objętość 5,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
80. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), z. 4, objętość 6 ark. wyd., nakład 90 egz.
81. „Roczniki Teologiczne” 71 (2024), zeszyt specjalny Studia Podolskie, objętość 4,25 ark. wyd., nakład 90 egz.
82. „Studia Norwidiana” 42 (2024), objętość 22,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
83. „Studia Norwidiana” 39 (2021), wersja angielska online, objętość 25 ark. wyd.
84. „Studia Polonijne” 45 (2024), objętość 22,5 ark. wyd., nakład 70 egz.
85. „Teka Komisji Historycznej” 6/21 (2024), objętość 14,25 ark. wyd., nakład 50 egz.
86. „Teka Komisji Historycznej” 6/21 (2024) – zeszyt specjalny, objętość 40 ark. wyd., nakład 120 egz.
87. „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 52(72): 2023, objętość 5 ark. wyd., nakład 70 egz.

W roku sprawozdawczym Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało 87 pozycji wydawniczych o łącznej objętości 1341,25 ark. wyd. i nakładzie 9037 egz., w tym 29 książek o objętości 567,25 ark. wyd. i nakładzie 5377 egz. oraz 58 woluminów publikacji ciągłych o objętości 774 ark. wyd. i nakładzie 3660 egz. Ich autorami byli przedstawiciele wielu znaczących środowisk naukowych krajowych i zagranicznych. Łącznie w czasopiśmie opublikowano 654 artykułów, w tym pracownicy naukowcy KUL opublikowali 178 artykułów.

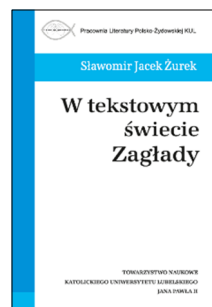
TARGI, PROMOCJE, NAGRODY

1. Targi

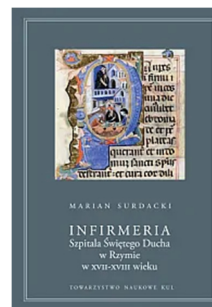
W dniach 28 XI – 1 XII 2024 Towarzystwo Naukowe KUL brało udział w XXXII edycji Targów Książki Historycznej w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

2. Promocje

27 IX 2024 r. w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie odbyło się spotkanie zorganizowane przez Międzynarodowy Ośrodek Badań nad Historią i Dziedzictwem Kulturowym Żydów Europy Środkowej i Wschodniej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II oraz Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” pt. „Wokół tekstowej pamięci o Zagładzie”. Dwugłos literacko-literaturoznawczy: Marta Sawicka-Danielak i prof. Sławomir Jacek Żurek. Tematem rozmowy były dwie książki odnoszące się do fenomenu (post)pamięci o Żydach. Jedną z nich stanowiła monografia literaturoznawcza prof. Sławomira Jacka Żurka *W tekstowym świecie Zagłady. Przekroje – Interpretacje – Krytyka*, wydana przez Towarzystwo Naukowe KUL w 2023 r.

11 X 2024 r. w ramach wydarzenia „Noc Bibliotek”, w Galerii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie odbyło się spotkanie promujące książkę prof. Mariana Surdackiego *Infirmeria Szpitala Świętego Ducha w Rzymie w XVII-XVIII wieku*, wydaną w Towarzystwie Naukowym KUL, w ramach serii „Prace z dziejów szkolnictwa i opieki społecznej w Polsce”. W sferze zainteresowań naukowych prof. M. Surdackiego są: historia opieki społecznej (Polski i powszechna), historia wychowania, dzieje miast oraz regionalizm.

Prof. dr. hab. Marian Surdacki

Ks. prof. dr. hab. Czesław Krakowiak

Alina Żuk – Dyrektor adm. TN KUL wręczająca kwiaty Autorowi
prof. dr. hab. Marianowi Surdackiemu

Prof. dr. hab. Marian Surdacki i Andrzej Rolla – Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki
Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

3. Nagrody

Lubelskie Towarzystwo Naukowe przyznało Lubelską Nagrodę Naukową im. Profesora Edmunda Prosta, zwaną „Lubelskim Noblem”, prof. dr. hab. Dariuszowi Skórczewskiemu za monografię *Fantazmaty skolonizowanych Polaków. Studia o tożsamości kulturowej*.

Prof. dr hab. inż. Andrzej Wac-Włodarczyk
– Prezes Lubelskiego Towarzystwa Naukowego
wręczający Nagrodę prof. dr. hab. Dariuszowi Skórczewskiemu

Wyróżnienie honorowe Lubelskiego Towarzystwa Naukowego przyznano Zespołowi Autorskiemu w składzie: dr hab. Irena Rolska, prof. KUL, dr hab. inż. Jerzy Montusiewicz, prof. uczelni, dr inż. Marek Miłosz, prof. uczelni, dr inż. Jacek Kęsik za książkę *Archiwizacja polskich kościołów w USA. Dobra utracone, zagrożone i odzyskane. Studium przypadków*.

*Na podstawie materiałów internetowych**
opracowała Monika Szysiak

* <https://wbp.lublin.pl/index.php/2024/10/14/spotkanie-z-prof-dr-hab-marianem-surdackim-w-obiektywie/>; <https://ltn.pollub.pl/32-spotkanie-noworoczne-w-ltn/>

LUBELSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE
Societas Scientiarum Lublinensis

Wyróżnienie Naukowe Lubelszczyzny

- *Sertum Scientiarum Lublinense* -

za 2024 rok

przyznane przez Zarząd Główny
Lubelskiego Towarzystwa Naukowego

dr hab. *Irenie Rolskiej*, prof. KUL

dr. hab. inż. *Jerzemu Montusiewiczowi*, prof. uczelni

dr. inż. *Markowi Miłoszowi*, prof. uczelni

dr. inż. *Jackowi Kęsikowi*

za monografię

Irena Rolska, Jacek Kęsik,

„*Archiwizacja polskich kościołów w USA.*

Dobra utracone, zagrożone i odzyskane. Studium przypadków”

Jerzy Montusiewicz, Marek Miłosz, Jacek Kęsik,

„*Cyfryzacja 3D obiektów dziedzictwa kulturowego Polonii w USA –
dokumentowanie wyglądu i geometrii*”

jako wyróżniające się osiągnięcie
Lubelskiego Środowiska Naukowego

Sekretarz Generalny

Honorata Jakuszko

Prezes

Andrzej Wac-Włodarczyk
Andrzej Wac-Włodarczyk

Lublin, dnia 4 stycznia 2025 r.

SPIS TREŚCI

Z HISTORII TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KATOLICKIEGO UNIwersYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

Societas Scientiarum Nonagenaria	5
Grzegorz MISIURA, Powstanie Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II	7
Rozmowa Jubileuszowa. O katolickiej kulturze intelektualnej, Uniwersytecie Katolickim, Towarzystwie Naukowym, Katolickiej Akademii Nauk i Janie Pawle II rozmawiają prof. Stefan Sawicki – wieloletni prezes TN KUL, oraz Stanisław Majdański i Stanisław Sarek, redaktorzy „Summarium” (Przedruk z „Summarium” 43 (63): 2014)	15

ARTYKUŁY

Irena WODZIANOWSKA, Spuścizna ks. rektora Józefa Kruszyńskiego	35
Kazimierz PRZYBYŁKO, Refleksja ze studiów i studiowanie w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1951-1956	43

NAGRODA IM. KS. IDZIEGO RADZISZEWSKIEGO

Laureat ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski, rektor KUL	61
---	----

IN MEMORIAM

Biskup Ryszard Karpiński	69
Dr hab. Czesław Walesa, prof. KUL	71
Ks. dr hab. Piotr Taras	73
Prof. dr hab. Aleksandra Witkowska OSU	75
Prof. dr hab. Czesław Deptuła	77
Dr hab. Elżbieta Szczot, prof. KUL	79

Prof. dr hab. Robert Chodkowski	81
Ks. dr hab. Janusz Mączka SDB, prof. UPJPII	83
Ks. dr hab. Jerzy Koperek, prof. KUL	85
Prof. dr hab. Krystyna Stawecka	87
Dr hab. Maria Szymanowicz, prof. KUL	91
Stanisław Sarek	93

SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KUL (2024)

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego KUL za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. (<i>Ewa Ziólek</i>)	101
Działalność naukowa	131
I. Posiedzenia wydziałów i komisji, konferencje naukowe	131
II. Projekty badawcze	143
Działalność wydawnicza	145
I. Spis publikacji	145
II. Targi, promocje, nagrody (<i>oprac. Monika Szysiak</i>)	150